

~~111~~ 30. EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

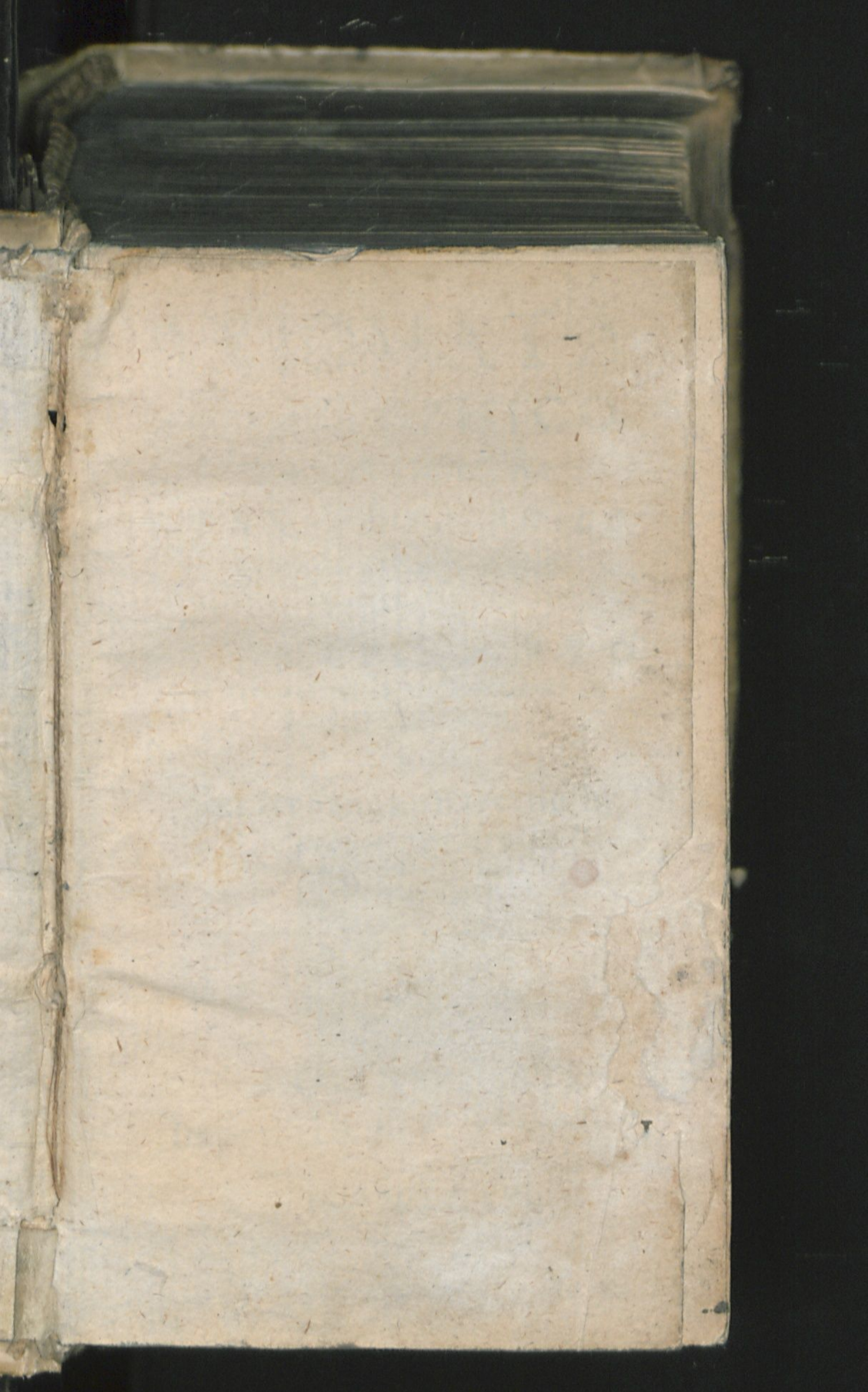
NA 223.

SIGNAT. CLVCCCXIII.

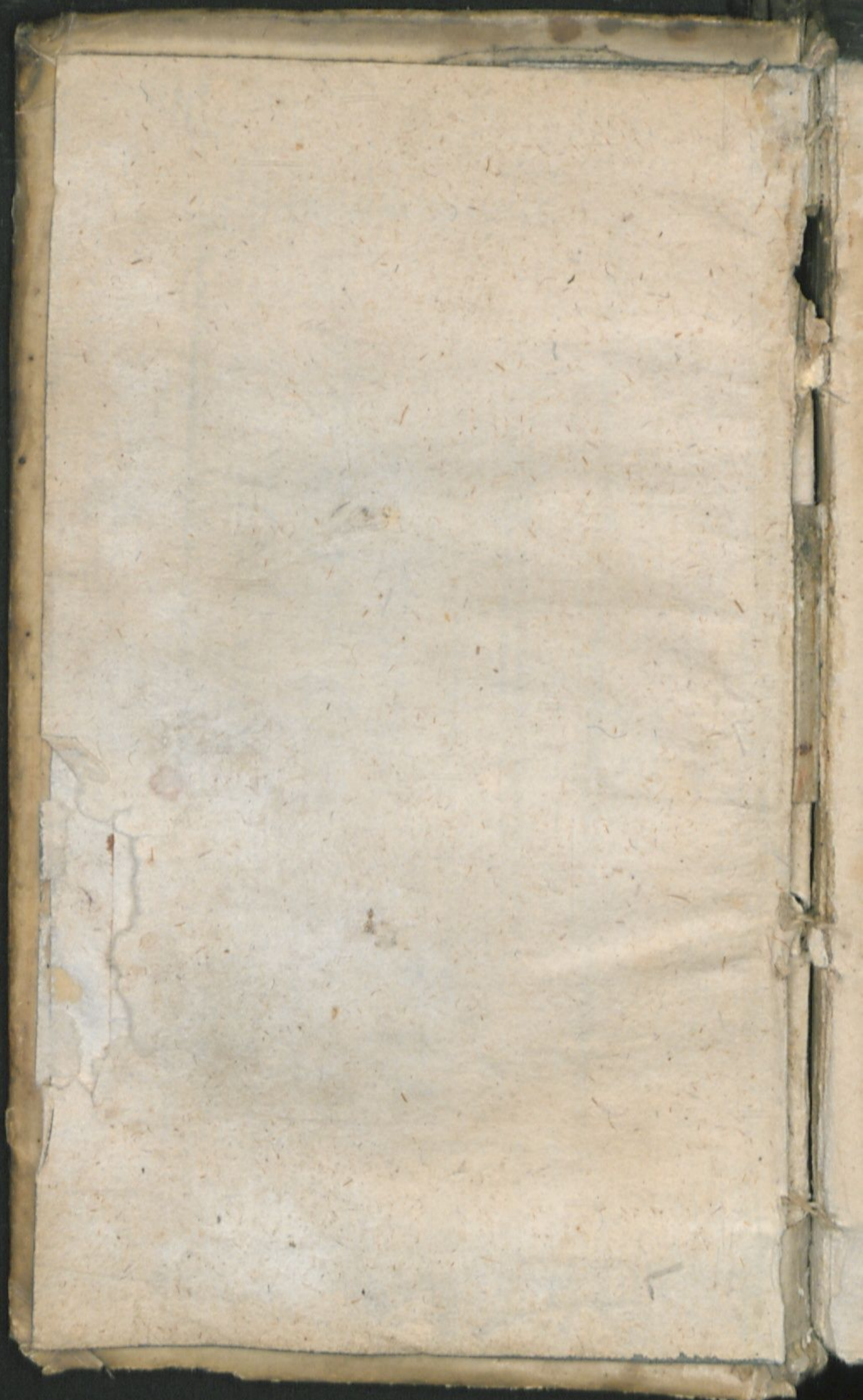
NR

an 5
AEROMANTIA,

Sive

Astrologia Meteorologica.

E SOLIS, LVNÆ,
STELLARVM, CO-
METARVM, VENTORVM,
terræmotuum, pluuiarum, reliquorumque
aeris phænomenon, vt & montium, vallium,
sylvarum, quadrupedum, volatilium, & pi-
scium natura, differentiis, figura, acci-
dentiis, & effectis,

Congesta

SIGNA PROGNOSTICA

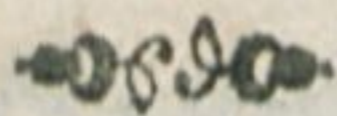
Aphorismis iucundis, verisq; exhibens:

In vsum Medicorum, agricolarum, nau-
tarum, militum.

AUTHORE

ANTONIO MIZALDO

Monluciano, Philosopho.

FRANCOFVRTI,

Typis & sumptib. Ioannis Bringeri

M. DC. XIII.

VERONICA

Astronomia Meteorologica

FRANCISCVS

STELLARVM

METARVM

VENTORVM

PLURIMARVM

PLURIMARVM

PLURIMARVM

PLURIMARVM

SICINA PROGNOSTICA

APPROPRIATA

IN ANNO

MDCLXXII

AVTOR

ANTONIO

MONTANO

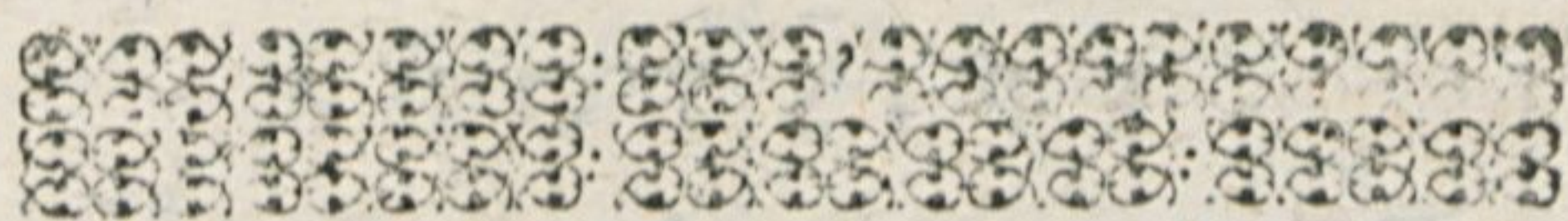
FRANCOPRATI

Typis & Impensis

MDCLXXII

ORNATISSIMO

VIRO PHILIBERTO BA-

B00, Engolismensium Antistiti,

Antonius Mizaldus Mon-

lucianus

S. P. D.

Mercurius ille Trismegi-
stus, quem Lactantius
Firmianus inter Sibyllas & Pro-
phetas connumerare nihil dubi-
tat, vere ac prudenter in Pyma-
dro scripsisse mihi videtur, Præ-
sul eximie, liberorum procreatio-
nem apud sapientes præstans stu-
dium in vita esse. In extrema ve-
ro omnium calamitate & impie-
tate eos versari, qui absque libe-

?; 2 ris

EPISTOLA.

ris è vita decedunt. In quam
sententiam cum ego nuper incidis-
sem (dū fortasse à Medicis & Ma-
thematicis una atq; altera nocte
deficio) de partu animi, eiusque li-
beris, aut, si maus, libris inter-
pretandam cū multis censui. Cu-
ius sterilitatem summo opere fugiē-
dam, imo vero cane peius & an-
gue vitandam, cum iam olim mi-
hi persuasisssem: ex eo tempore con-
siliū inire cœpi de prole aliqua
quotannis pro meà facultate edē-
da, atque in lucem emittenda.
Quæ & me vixisse testaretur, ac
posteritati, publicæque omnium
utili-

EPISTOLA.

utilitati, quoad eius fieri posset,
 prodesse satageret. Nec infœliciter
 toto fere præterito decennio res ea
 cessit, Dei Optimi gratia & benefi-
 cio. Cuius bonitas immensa reli-
 quos nostros conatus melius atq;
 melius prouehere in posterum dis-
 gnetur: faxitque, ut qualescun-
 que partus nostri, eruditis & bo-
 nis grati esse: erudiendis vero
 fructum aliquem adferre queant.

Hoc votum nostri summa la-
 boris habet. Cum itaque iam pri-
 dem animus meus, vel potius
 pregnans & grauida musa mea,
 hanc Ephemeridum fœturam par-

??

3

turi-

EPISTOLA.

turijisset, tandemque peperisset,
essetque initiationis eius arbiter
aliquis ac natalitius susceptor
(vulgus Compatrem vocat) rece-
pto more mihi disquirendus: ecce,
milibus è raris, quid inquam? imo
vero ex perpaucis quos sympathia
quadam probis & doctis anguste
differsit Apollo, vnus opportune
occurristi, Antistes humaniss. di-
gnus, qui id muneris, pro tuo can-
dore, obeas: id ipsumque nobis an-
xie postulantis, vltro annuas:
cum ob alia, tum quod tanta cha-
ritate, tamque ardenti amore in
omneis eruditorum liberos, vole-
bam

EPISTOLA.

Nam dicere libros, rapiaris, ut
 nullus magis. Nam illos quales
 fuerint, iucunde excipis, placide
 vides, sepe alloqueris, ac liberali-
 ter foues. Quod sane candori tuo
 & ingenio, potius quàm illorum
 Genio acceptum ferre licet. Plura
 scriberem, nisi tua virtus summa
 modestia illustrata, mihi silentium
 indiceret: quæ sicuti tacita lau-
 dum meditatione, publica illarum
 predicatione frui solet, ita cele-
 branda libentius facit, quàm au-
 dire possit: raro sane miraculo &
 exemplo. Bene vale, Antistes
 eruditiss. & Mizaldum tuum a-

32 4 mare

EPISTOLA.

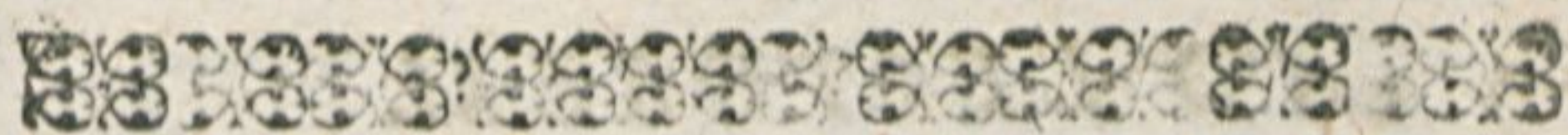
mare incipe, vel potius perge.

Lutetia, Idib. Julij. An. 1554.

LECTORI

LECTORI S.

VACANTIBVS

PAGELLIS QVIBVSDAM,
placuit in rudiorum gratiam, annito-
tius distributionem in tempora qua-
tuor, Ver scilic. Æstatem, Autumnum,
& Hyemem, cum Ægyptiacorum die-
rum catalogistica obseruantia adiun-
gere. Tu nostris studiis faue, his-
que frueri & vale.

*C*um generalis temporis permutatio
præcipue à Sole fiat, cuius appropin-
quatio calefacit, mora vero vicinita-
tis desiccet, remotio quidem infrigidat,
sed mora remotionis humectat, secundum
eius approximationem, elongationem, vel
mediocrem quoad nos consistentiam, qua-
tuor distinguuntur tempora, scilicet Ver,
Æstas, Autumnus & Hyems.

Est enim tempus anni, in quacunq; qua-
tuor quadrarum Zodiaci, puncto vel sol-
stitiali vel æquinoctiali inchoata, Solis per-

32 S agra-

AD LECTOREM.

agratio. Ver autem dicitur à vireo, vires,
quia tunc omnia virent & florent. Aestas
dicitur ab aestu, id est, feruore. Autumnus
ab augmentatione bonorum anni, vel ab
autumnus, quod est idem quod morbidum,
& tempestuosum. Est enim tempus frigidū
& siccum. Hyems dicitur ab ἡμῖον, quod est
dimidium. Vulgus enim diuidit annum in
hyemem & astatem. Istorum quidem 4.
anni temporum qualitatibus quatuor mun-
di regiones, quatuor venti cardinales, qua-
tuor Elementa, quatuor corporis humores,
& quatuor hominis aetates, complexione
conuertuntur, prout in subiecta patet fi-
gura.

Mundi

	Calida & sicca.	Calida & humida.	Frigida & humida.	Frigida & sicca.
Mundi re- gio.	Oriens.	Meridies.	Occidens.	Septentrio.
Venti cardi- nales.	Eurus.	Auster.	Zephyrus.	Boreas.
Elementa.	Ignis.	Aer.	Aqua.	Terra.
Partes anni.	Æstas.	Ver.	Hyems.	Autumnus.
4. Humores.	Cholera.	Sanguis.	hlegma.	Melancho.
4. AEtates.	Iuuentus.	Adolescentia.	Senium.	Senectus.

AD LECTOREM.

De naturis autem reliquorum ventorum, iudicabis ex ea cognatione, quam habent ex ventis cardinalibus. Cognatio autem sequentibus patet versibus:

Euro Vulturnus, Subsolanusque sodales,
Aphricus atque Notus Austro sunt collaterales,

Et Zephyrum Boreas, Favonius atque sequuntur,

Circius ac Aquilo Boream stipare feruntur.

Principia vero & terminationes quatuor anni temporum, quoad Ecclesiam, in his habentur versiculis:

Ver Petro detur, Æstas exinde sequetur,
Hanc dabit Urbanus, Autumnum Symphorianus.

Festum Clementis hyemis caput est orientis.

Secundum Astronomos vero per quatuor quadras Zodiaci, ista tempora distinguuntur, unde versus:

Zodiaci caput est Aries & Veris & Anni,
Æstatis Cancer, Autumni pendula Libra.
Incipit ex imo pluuiialis Hyems Capricor-

no.

Sed

AD LECTOREM.

Sed in quibus mensibus, & quoto die mensis initium habeat, sic patet:

Martius a medio Ver ducit, Iunius Æstum, Autumnum September habet, Brumamq; December.

Habet autem tam Æstas, quam Autumnus 91. dies, Hyems vero 92. propter diē imparitatis, ultra septimanas in fine Decembris assignatum, Ver quidem habebit dies 92. si Bisextus fuerit, si non, 91. In prædictis autem versibus si non assignantur cuilibet-parti tot dies, quot iam diximus, hoc ideo contingit, quoniam principia & terminationes, prædictarum anni partium, per festa notabiliora volunt notificari. Et circa eorum principia non sunt festa magis notabilia. Non igitur fiat vis in hoc, si unus vel duo dies unius partis computentur cum diebus alterius partis.

In his 4. temporib. siue anni partib. sunt duo Solstitia, & duo Æquinoctia. Dicitur solstitium, non quia sol aliquando stet, sed quia tunc est in maximo accessu ad Zenith caputis nostri, vel iterum in maximo recessu à Ze-

AD LECTOREM.

à Zenith capitis nostri. Zenith autem punctus quidam est firmamenti, capitibus nostris directe superpositus.

Equinoctium vero dicitur, quando dies artificialis nocti adæquatur, in quibus igitur signis contingant solstitia, equinoctia, patet ex his versibus:

Hæc duo solstitia faciunt Cancer, Capricornus,

Sed noctes æquant Aries, & Libra diebus.

Est itaq; solstitium hyemale circa principium & introitum solis in Capricornum, sc. in medio Decembris. Tunc .n. sol maxime recedit à Zenith capitis nostri. Solstitium vero æstivale est circa principium Cancræ, in medio Junij, sol .n. tunc maxime accedit ad Zenith nostri capitis. Cum a. sol recedens à primo puncto Capricorni, venit ad locum medium inter utrumq; solstitium, facit equinoctium circa medium Martii, in principio Arietis. Et quoniam contingit in Vere, dicitur equinoctium vernale. Sol vero discedens à Cancro, versus Capricornum, venit

AD LECTOREM.

venit ad locum medium inter utrumq³, & tunc facit æquinoctium: hoc quia contingit in autumno, dicitur æquinoctiū autumnale in medio scil. Septembris, circa introitum Solis in Libram.

De certis vero diebus solstitorum & æquinoctiorum, dubium est apud modernos. Dixerunt enim veteres, quod sol intrat novum signum 15. Calend. alicuius Mensis, unde versus:

Semper quindenis ponuntur signa Calen-
dis.

Et octavo die post, dixerunt esse solstitium vel æquinoctium. Unde patet, cum sol intret Capricornum 15. Cal. Ianuarii, erit solstitium hyemale in die natiuitatis Domini, sc. 8. Cal. Ian. Similiter cum Sol intrat Cancrum 15. Cal. Iulii, erit solstitiū æstiuale in die natiuitatis B. Ioannis Bapt. Similiter de æquinoctiis. Quoniam cum sol intret Arietem 15. Cal. April. erit æquinoctium ver-nale, ubi annunciatio Domini, sc. 8. Cal. April. Cum sol iterum intrat Libram, 15. Cal. Octob.

AD LECTOREM.

Octob. erit æquinotium autumnale in die
Conceptionis S. Ioan. Bap. sc. 8. Cal. Octobr.
Sed quod solstitium hyemale fuerit in die 6.
tempore Natiuitatis Domini, ante eius or-
tum, æstiuale 6. die ante natiuitatem S. Ioã.
Bapt. ostendi per hoc videtur, quod cursui
Solis plus temporis, quam debeat, attribui-
tur. unde & retrocedunt solstitia & æqui-
notia. Quantum. n. ad veritatis sensibilita-
tem sol moratur in quolibet signo per 30. di-
es & 10. horas, min. 29. & 36. sec. licet 30.
min. minus complere una medietas hora v-
nius supponantur, unde una centesima &
quingagesima pars unius hora, sc. 24. se-
cunda, in omni superflue computantur si-
gno. Et cum sint 12. signa, unde duodecies
24. secunda, ex quibus in unum redactis,
pars hora duodecima conficitur. Sic igitur
in 12. annis hora una integrabitur. Unde
cum dies naturalis ex 24. horis constet, in
duodecies 24. annis, hoc est, in annis 388. dies
unus naturalis superfluere reperietur.

Nunc igitur, cum in die 10. solstitium
hye.

AD LECTOREM.

hyemale natiuitatem Domini, die natiuitatis computato, æstiuale B. Ioann. antecedit, (quod diuersis patet rationibus) non nisi quater prædictus numerus ab annis Domini subtrahi possit, relinquitur, quod tempore Natiuitatis Dominicae & B. Ioannis in 6. die præcesserit solstitium, & sic nunc est in decimo. Idem etiam respectu Annunciationis Dominicae, & Conceptionis Ioannis Bapt. de æquinoctiis inuenitur, unde versus:

Solstitium decimo Christum præit atque
Ioannem.

Nuncia sic matris nox æqua diemque
Ioannis.

Solstitiorum autem & æquinoctiorum retrocessionis error Calendario ordini restituto, saltem in die vitabitur: si in postremo temporis istius anno sc. 388. annorum, in fine Februarii dies unus surripiatur, vel decentius diei Bisextilis prætermittatur appositio, qui ex diuisione annorum Domini per numerum prædictum, cum nihil remanserit, percipietur. Hac est eadem Luna primatio,

AD LECTOREM.

inationem per plurima seculorum spatia itidem in die stabiliret, subtracto. Unde & hic ex huiusmodi diei subtractione annus decurtationis, siue ex temporum equationis incunditate annus Iubilationis appellari meretur: & hac de anni diuisione generali, cætera que ad exactiorem distributionem pertinent, cum ubique fere sint obuia, prætereunda duximus.

Restat ut de diebus Aegyptiacis quedam annectamus, quæ apud veteres in viridi obseruantia vsq; fuisse constat, de his igitur breuiter sic habe.

DE DIEB. AEGYPTIACIS.

Notandum, quod in quolibet mense sunt duo dies, qui dicuntur egri, mali & Aegyptiaci: Egri ab effectu. Secundum .n. opinionem quorundam si quis egrotaret his diebus, vix vel nunquã euaderet. Mali, quia malum erat incipere aliquod opus in his diebus, propter malas eorum constellationes. Aegyptiaci, quia ab Aegyptiis erant inuenti. Præter enim decem plagas notas, que

AD LECTOREM.

quæ in his breuiter habentur versiculis:

Sanguis, rana, culex, muscæ, moriens pe-
cus, vlcus,

Grando, locustæ, nox, mors prius orta ne-
cans.

*contigerunt eis plurima mala, ita quod his
in mense quolibet, sicut in Calendario nota-
tur, quidem in his dieb. humanum sanguinẽ
plurimi sacrificarent. Unde prohibitũ est,
ne quis in his dieb. sibi minuatur sanguinem,
ne videatur sacrificare demoni. Obserua-
tiones tamẽ istorũ dierum inhibet August.
dicens. Calendas mensium & dies Ægyptia-
cos non obseruetis, sed quia à vulgo suspecti
sunt, reiicite. Ad illos autem inueniendum,
notentur quatuor versus subiecti.*

Armis Gunfe, Dei Kalatos, adamare daba-
tur,

Lixa memor, confians gelidos, infancia
quosdam,

Omine limen, Aaron bagis, concordia
laudat,

Chijæ linkat, ei coequarta gearchalifard.

*Istorum versuum singula bine dictiones
singulis seruntur mensibus, initio sumpto à
Ianua-*

AD LECTOREM.

Ianuario. Si igitur primum diem Aegyptiacum alicuius mensis habere volueris, computentur tot dies, à principio illius mensis descendendo, quota est litera prima precedentis dictionis in Alphabeto, & ubi terminatur talis computatio, ibi est dies Aegyptiacus, & quota fuerit prima litera secundae syllabae eiusdem dictionis in Alphabeto, talis hora illius diei est suspecta. Ad habendum autem secundum Aegyptiacum eiusdem mensis, computentur tot dies à fine mensis ascendendo, quota est prima litera sequentis dictionis in Alphabeto, & quota fuerit prima litera secundae syllabae eiusdem dictionis in Alphabeto, talis hora eiusdem diei est suspecta, hoc etiam prenotato, quod h. non computatur pro litera.

F I N I S.

ANTON. MIZALDI
MONLUCIANI IN SUAS
AERIS EPHEMERIDES
Prolegomena, ad rerum natu-
ræ candidatos.

VBI DE AERIA BRVTO-
RV M PRÆSAGITIONE, ET
*certa faciliq; methodo predicenda-
rum omnium aura commotionum
ex iis duntaxat qua ap-
parent.*

QUIS QUIS ille fuit, qui Natu-
ram rerum omnium parentem,
novercam hominum injustam,
contra Hippocratem nuncupavit, *va!* to-
to cælo, totaq; via insigniter errasse mihi
semper est visus: cum ob alia multa, tum
quod eorū omnium quæ genuit, gignit-
que quotidie, curam summam habere
observatur: & maximè hominum, non
dico literis & educatione bene instituto-

2   P R O L E G O M E N A
rum, sed & rusticorum, populariumque.
Quibus præter disciplinas, cœli & astro-
rum peritia prorsum negata fuit: qua du-
ce fortuitarum tempestarum, & aëriarū
commotionum certissima prognostica
elici posse certum est: quæ ut ad vitam,
ita ad agriculturam optimè excolendam
aliâq; permulta maximi esse momenti,
nemo sanæ mentis negat. Cum itaq; il-
los vel ob assiduas occupationes, vel rei
familiaris angustiam, aut quovis alio mo-
do, rerum cœli ignaros prævideret, non
ut quævis præfagirent, sed futuras dun-
taxat aëris commotiones prænoscerent,
(quas prævidisse illorum maximè inter-
est) signa admodum familiaria, ubique
terrarum illis passim disseminavit. Quo-
rum intuitu & prævisione: quid quoque
lunari mense, imò verò lunari septiduo,
& die quaq; ac nocte futurum esset in aë-
re, optimè prospicerent: & hinc res suas
opportunè componerent. Quæ cum ita
se habeant, cur vos indoctos causabimini,
ô populares & rustici? cur cœlū post-
hac intuebimini? cur sidera quæretis? aut
cur vos brevioris somno fessos prement
noctes?

IN EPHEM. AERIS. 3

noctes? Ecce, vobis in aqua peculiaris
tempestatum signa (quemadmodum po-
stea ostendam) exhibet. Natura eaque
manè ad opus exeuntibus, vespere ab eo-
dem recedentibus, ad hæc meridie, &
per crepuscula utraq; , partèsq; noctis o-
mnes, & diei horas singulas, facilè ob o-
culos ponit. Cur itaque deinceps altiùs
spectabitis, ipsùmque cœlum tam anxie
cum philosophis scrutabimini? Habetis
ante pedes in agro, in sylva, in ædibus, in
foro, in lampade, in plantis, in avibus &
animalib. cum domesticis tum agrestib.
imò verò in vobis ipsis familiaris. ac cer-
tissima fortuitarũ omnium tempestatum
aëris signa. Quorũ catalogũ prius quàm
hïc patefaciam & explicẽ, precium operẽ
facturum me arbitror, si quædã ad Aëro-
manticã (ut ita loquar) Astrologiam, seu
Ephemerides aëris attinẽtia, paucis & di-
lucidè præludii loco attulero ac protule-
ro. Quod ut commodè fiat, hunc in mo-
dum & præfari, & tibi (Lector) funda-
menta ponere juvat. Hippocrates bono-
rum omnium generi humano, secundum
Deum, author & parens, cujus vocem p

oraculo ubiq; cum Galeno recipimus &
 admittimus, non temerè, nec ab re scri-
 psisse mihi videtur, Aërem divinum ne-
 scio quid esse: & vires cum in temporum,
 tum etiam corporum ac ingeniorum mu-
 tatione non exiguas habere. Nam ut an-
 tiquæ originis spiritus quidam planè æ-
 θερ ποστ ο (ut Græcè dicam) medium u-
 niversitatis mundi locum, vastissimè oc-
 cupare, & omnia, quæ tegit, cœlum collu-
 strare, rerumque mundi omnium genus
 omne, sive in terra, sive in aqua, sursum
 ac deorsum (cœlo duce) ob essentiaæ te-
 nuitatem insigniter agitare, afficere, per-
 meare, mutare, impubere, movere, per-
 dere, ac sustinere ab omnibus palàm de-
 prehenditur, & à quibuscvis (vel me tacè-
 te) observatur. Quæ res, priscos Hebræ-
 orum philosophos excitare potuit, ut in-
 ter mundi elementa illum minùs collo-
 carent: quin potiùs, ut glutinum quod-
 dam superiora cum inferioribus colligās
 ac retinens, ubiq; haberent. A quorum
 vestigiis non longè aberrantes peritissimi
 rerum naturæ Pythagorici, organum su-
 pra terram & infra perpetuò roborans, &
 summa

IN EPHEM. AERIS.

Summa imis (ceu *περοσπρωγυεὺς* quidam) concilians, itidem dicere nihil sunt veriti. Quod & Aegyptii etiam norunt, Deorum nuntium illum appositissimè nuncupantes. Nam cœlestium corporum excepta semel spiracula, veluti legatus quispian, deorsum via sensum fallente, longè latèq; impertit: signaq; omnium eorum quæ in telluris & aquæ globulum *ἰγανόθεν* sunt dimittenda, præconem haudquaquam mendacem agens, fideliter ob omnium oculos deponit. Addam quòd in illo, ceu in *ἀρχαίφω* & elementari natura libro, æthereos igneis suis radiis quasi *πανχρῶς* quodam penicillo, fortuitarum tempestatum omnium aëris imagines vivis coloribus expressas depingere, & ut cum Manilio loquar, rerumq; hominūque ruinas, ceu de alta specula legendas, videndasq; palàm exponere, libris & historiis non tam est testatum, quàm multorum seculorum observationibus probatum. Hinc, ut habet poëta, nunquam sunt cœlo spectati impunè cometæ. Hinc ignita, vel quocunq; aliter sub variis figuris in aëre visa temerè haudquaquam

6 PROLEGOMENA

fuerunt, priscorum annalibus adnotata mille prodigia rerum publicarum miserandum statum, magnorumq; virorum tristissimum exitum (ut sævissima bella, & alia multa taceam) suffragante cœli vultu, minimè obscurè testata. Quemadmodum nos haud ita pridem in nostra Cometographia fusissimè persequuti sumus. Exhibet itaq; aër, sustinetq; certissima, quoad ejus fieri potest, cœli deceptorum signa, futurorum verè prognostica, & veluti classicum inferiori mundo canentia. Quorum particeps non nihil est aqua; & quæ in ea undecunque jacet terra, quæq; inibi degunt animalia pleraq;: sed ita, ut cœlo & aëri, perinde atq; patientia agentibus, ancillentur: & ob id in certam plerunq; certitudinem, si superiorib. componas, præseferant. Quibus homo sanctum verè animal, mentisq; capacius altè, longè inferior (si ipsas tempestatum præflagitationes spectas) semper est habitus. Quod an verum sit, cur fiat, quid homo in his possit, & qua via ad prælagiendum ferantur bruta, nunc demum perspicuè, & pro mea tenuitate famili-

familiariter explicare satago. Convenit
inter eximios sacrae, profanaeque; philo-
sophiae professores, hominem Dei Opt.
Max. opificium supra omne miraculum
admirabile, duobus ex diametro pugnan-
tibus conformatum esse, corpore terre-
no, proindeque corruptibili: & animo
caelesti, aethereo, & verè immortali. Ad-
hæc, illo (quod cum brutis habet com-
mune) ad servitium; hoc (quem divinarum
intelligentiarum consortem retinet) ad
imperium uti. Jam cum animus ipse di-
vinæ auræ particula habeatur, ut ex Aca-
demia in suam poesin transtulit Maro,
cum orationis & consilii futurorumque
perspicientiae, nec non sublimium rerum
& divinarum particeps esse censeatur:
cum caelestem igniculum, & supernæ o-
riginis radiolum, tanquam comitem &
futurorum interpretem desuper illapsum
gerat & excipiat: atque perpetuò (nisi for-
tasse quantum noxia corpora tardant)
contubernalem agnoscat: crediderim
haud dubiè benè natos homines, qui cor-
poreis sordibus, terrenisque amoribus, di-
vinum hoc sacrarium minimùm pollue-

1. PROLEGOMENA

runt, nec cœlestis ignis domesticam scintillam fœdissimis voluptatum stercorebris obruerunt: præterea quæ sursum sunt: non quæ supra terram affectarunt: duce animo, comite cœlo, & operante utrobique Deo, futuras non dicam aëris constitutiones, sed multarum rerum aliarum, etiam à tergo longè venientium, mutationes, cum privatas, tum publicas (quod Vates, Sibyllæ, & plerique fecerunt) prænoscere, augurari, ac præfagire perfacile posse. Idque certius multò quàm bruta: quæ divinitatis hæc particula destituta, dumtaxat quod præsens est, vel mox adfuturum instat, naturali sagacitate sequi, & sentire planum est. Nec aliunde quàm ab aëre, qui quòd in hanc, vel illam qualitatem sese (urgente cœlo) componat, idcirco illorum sensus, motuum corporis aurigas (quibus maximè aguntur) titillare, & ad signa foris edenda (ut postea dicemus) promoveri, plerumque solet. A quibus homo, cui (ut scripsit poëta) inest fato rerum prudentia major, quique vitam (quemadmodum illa) in silentio minime transigit, aliò avocante cogitatione, con-

IN EPHEM. AERIS.

ne, consilio, ratione, & studiorum cura-
rumque numerosissimo grege, citissime
distrahitur. Quæ quid sensus ligant, &
quod exterius offertur, sive ab aëre, sive
aliunde irrumpat, ex tempore avertunt,
præripiunt, vel in totum abolent: mira-
ri nequaquam licet, si homo unus ex aëre
quem revera cum reliquis animalibus
communem habet, properè non præsa-
git, illiusq; motus è vestigio non admit-
tit, nec editis signis, ut bruta faciunt, illos
foràs eliminat. Hæc lanè, quemadmodum
interiorem potiorèmq; hominis faculta-
tem insigniter exercent, ita exteriùs oc-
currentia ab apprehensionis & cogitati-
onis promptuario, celerrimè excludunt.
Queis (si videbitur) ex Theophrasto &
Themistio, cœlestem intelligentiam, cau-
sam non errantem addes: qua agitante,
homines futura loqui posse, etiamsi eor-
um quæ dicunt nihil intelligant, tam
facilè (opinor) fateberis, quàm brutorum
genus omne ab ea re alienissimum esse.
His utcunq; positis, partem quæ promif-
si nostri est altera, rudiùs (proindèq; pla-
niùs) paucis aggredior. Indubitatum ha-

10 PROLEGOMENA
bet syncera omnium linguarum Philo-
sophia, & omni ex parte confessum, bru-
ta Græcis ἀλογία, nobis muta, & irratio-
nalia nuncupata, mortali anima & sensi-
tiva duntaxat prædita esse: quæ unâ cum
illorum corpore ut nascitur, ita illo per-
eunte perit: atq; ob id actiones alias non
agnoscit quàm quæ sunt carnis, & natu-
ræ per propria organa, nulla præmonstran-
te viam ratione, corruptibilis. Non sum
nescius multos fuisse, qui mirabilem in-
dustriam, non dicam in magnis animalibus,
verùm etiam in minutulis, ut Aranea,
Ape, Formica, & aliis contemplan-
tes, rationis particulam præ admiratione
illis tribuerint. Sed humanæ prudentiæ
hoc (ut verè dicam) idolum, eaq; ingenii
& rationis (ut loquitur Philosophus) si-
militudo, veram rationem, & intellectû
illis inesse non probat, non cogit, non
vincit: etiamsi artificiosa particularia quæ-
dam & moliri & facere illa donemus.
Nam uno semper modo propria cuiusq;
animalis species ubiq; operatur. Sic quæ-
libet Hirundo nidum eodem modo sem-
per facit, & Aranea quælibet tendiculas
arte

arte simili cōtexit. Ad hæc Formica quævis æstate frumentum nulla futuri providentiâ (ut multis est visum) sed præsentis cibi aviditate, similiter colligit. Et ovis quælibet à lupo metum eodem modo concipit. Præterea Perdix omnis aucupem (sepe paulatim subducendo) simili via ludificatur. Quæ si sunt, unde ergo (inquies) brutorum multorum privata gesticulationes, quales in circulatorum, histrionumve, & ludionum equis, canibusq; & aliis, plurimas animadvertimus? Has ut seriò loquar, nō de orationis, aut verborum sensu ullo, quin potiùs de pronunciantis gestu, aut motu extorqueri, experientia constanter tibi fidem faciet: veluti si Cani mineris, vel Equo, quemadmodum Mezentius apud Virgilium, blandiatis. Nec valebit quod quædam humanis operib⁹ simile nescio quid moliantur: ut apes dum sua alvearia extruunt, & Hirundines dum juxta plasticenidos architectantur. Adhæc Araneæ dum ad Geometricum artificium suas telas componunt. Insuper, quòd affectibus quasi humanis non nihil ducantur: ut

PROLEGOMENA

Canes extinctos dominos suos ejulantes,
& illis plerumque commorientes. Por-
rò, quòd (astutè ut homines) simulare,
dissimularèque norunt: ut Vulpes & E-
qui. Insuper, quòd voces humanas
aves pleræque modulantur, ac referunt:
cujusmodi sunt Psittacus, Corvus, & Pi-
ca, quam si non videas, esse negabis avc.
Rursum, quòd humanarum virtutum ac
vitiatorum simulachra quædam exhibeât:
ut prudentiæ Apes, Araneæ, Formicæ,
& aliæ: fidei, Canes: superbiæ, Equi:
pietatis, Ciconiæ, : doli, Vulpes: ingrati-
tudinis, Hirundines: & ita deinceps. Nã
hæc (qualiacunq; fuerint) nulla electio-
ne, neq; arbitrio, neq; intellectu, aut ra-
tione ab illis fieri constat: sed naturæ ne-
scio quo instinctu & impetu. Ex quo fa-
ctum videas, ut quamdiu vivant, quod
ante pedes situm habent, futuri admodũ
secura, solũm prospiciant, corporiq; o-
mnium maximè inserviant. Cujus mo-
tus, quia ad aëris affectiones (ut antè mo-
nuimus) in primis componunt, neminem
captare debet admiratio, si illas & senti-
unt, & gestu, voce, aut alio quovis modo
foras,

foras, antequam cogitent (si tamen cogitare mihi concedis) ilico deponunt. Amplius, quia cognitum est causam primam per secundas in hæc inferiora agere, & singula singulis, propriisq; dotibus, ac facultatibus, immensam opificis bonitatem & sapientiam spirantibus donare: absurdum fortasse non erit, brutorum nonnullorum actiones, quæ futurorum signa constituuntur, ad cœlorum sempiternas agitationes per aërem (in quo & aluntur bruta & respirant) transferre: atque illinc propensiones quasdam & instinctus, ad peculiarie quidpiam agendū designandūve, unicuiq; suos illis ascribere. Quibus aurigantibus, & corporis theatri præfectura potitis, mira sagacitate tempora prævidere, ac pluvias, & ventos, necnon serenitates, ver, hyemem, pestes, cadavera, & alia, motu, adventu, olfactu, voce, gestu, & similibus, cœlo duce, prælagire posse, non tam eris, opinor, ἀφιλόσοφος, quin ingenuè, ac libenter mecum per omnia fatearis. Sed Claudium Ptolemæum his de rebus paucis suâ linguâ accuratè philosophantem ac no-

bis subscribētem audire supervacaneum
 nō erit πολλά μὲν ἐκ μείζονος δυνάμεως (in-
 quit) καὶ ἀπληρέρας τάξεως, καὶ ὡς ταῖς
 πάνυ ἰδιώτης προγνωσκόμενα θεορῶμεν, μάλ-
 λον δὲ καὶ παρ' ἐνίοις τῶν ἀλόγων ζώων, ὡς τῶν
 ὄρνων καὶ τῶν πνευμάτων τὰς ἐτησίαις ἀποφο-
 ραῖς, τέτων γὰρ Ἰππικὸν ὁ ἥλιος αἰπὸν, ἢ ἐρα-
 νός. quod est, Verūm multa excellentiore
 quadā vi, & simpliciore ordine præcog-
 noscere videmus, non modò penitus in-
 doctos homines, sed bruta animalia que-
 dam: sicuti sunt temporum, & flatuum
 annua discrimina: quorum causa in So-
 le, & cælo delitescit. Nec temerè meā
 quidem sententiā. Nam (ut ille idem ali-
 bi testatur) εἰδηκατώτερα πάσχει ὑπὸ τῶν
 ἑρανίων εἰδῶν, formæ inferiores à cœlestib.
 formis afficiuntur, illisq; (veluti particu-
 laria universalibus, & patientia agentib.)
 serviunt: reptantq; deorsum per aërem
 syderato defluvio facilimè parent. Hinc
 fortasse Gallinaceus Gallus Phœbi ales,
 de omnibus, surgentem Solem, & item
 meridianum occiduūq; , necnon per
 subterranei hemisphærii cardinem pera-
 grantem, etiam intra densissimos parie-
 tes

res praesentiscit & expeditissimè salutatur, partiumque noctis distinctionem, omni horologio certius innuit: quam intelligentiam, ut habet patientiae archetypus Job, ecquis Gallo dedit? sed Plinium ea de re scribentem audire pulchrum erit. Galli (inquit) vigiles nocturni, quos excitandis ad opera mortalibus, rumpendisque somno natura genuit, norunt sidera: & ternas distinguunt horas cantu: dum sol oritur, medium caelum utrinque tenent, & occidit: cum Sole eunt cubitum, nec solis ortum incautis patiuntur obrepere: idemque venientem cantu nuntiant & laterum applausu: solum hoc volucrem genus, caelum crebro aspicit. Haecenus ille. Sic Milvius (ut est apud Hieremiam) in caelo tempus suum agnoscit. Formicae minimum animal, sed tamen providum, interlunio (ut scribit Plinius) quiescunt, plenilunio, vel totas noctes operantur. Avem Parram oriente Sirio non apparere, donec ille occidat, & Vireonem initiante duntaxat aestivo solstitio prodire, idem auctor est. Sic Hirundines, Grues, & volucrem alia ple-

ræq; , anni discrimina, fines, & initia no-
 bis ob oculos certò ponunt. Domesticæ
 Luscinia (præsertim mares) ineuntem
 brumam, aut (si mavis) hybernum sol-
 stitium, cantu admodum vocali, tacenti-
 bus reliquis, suaviter produnt, quod nos
 in una atq; altera, summa cum admirati-
 one apud amicos rerum nature, & occul-
 tæ Philosophiæ scrutatores sedulos, non
 semel sumus experti. Sic Canes inferio-
 res, cœlestium canum cosmicum exortû,
 & vires cum Sole, præter reliqua anima-
 lia (Leones excipio) sentiunt, expavent,
 & propter rabiem admodum detestan-
 tur: Armenta cum gregibus, malefico-
 rum syderum cōgressum & luminarium
 Eclipses in Ariete, Tauro, ac Capricorno
 (servatis cautionibus aliis) non sine gra-
 vi jactura & lue publica agnoscunt. Quæ
 res Poëtas homines (ut Græcè, verèq; di-
 cam) φιλοσοφοταίτης & ἀστρολογωταίτης for-
 tasse permovisse potuit, ut cœlum atque
 adeò sphaeram octavam pennatis anima-
 libus & aliis opplerēt, certisq; Diis (qui-
 bus Planetarum orbes scatent) sacrarent
 & interpretes adderent. Sed vereor ne
 hæc

hæc capi ab infimis ritè possint. Illis itaq;
utcuq; delibatis, ad humiliora me con-
fero, & physicum (quo ad ejus fieri po-
test) deinceps ago.

Brutis solam phantasiam (cui, ut prin-
ceps Academiae scripsit Plato, satellites
destinati sunt sensus) pro ratione haberi,
receptum est: qua impellente: nec alium
quàm qui est ab aëre & tempestate (con-
sili inopiâ) discursum admittente, per
repidam cœli auram, serenam, tran-
quillam, & vernam, exhilarari, garrere,
Venerem exercere, nidulari, & plausibi-
lia omnia aggredi: per obscuram verò,
caliginosam, frigidam, humidam, & hye-
malem, turbari, gemere, latitare, & quid-
vis triste obire, nemo non videt: eaq; o-
mnia (ut diximus) antè efficere quàm co-
gitent: quòd cum aëre statim adsint &
absint motrices rerum istarum causæ:
quas quia occupationum & studiorum
turba non premuntur: sicuti, actutum
excipiunt, ita advertentibus palàm in si-
gna ad usum traducenda, commodum
exhibent. Quod totum ad aërem (ut de-
nuò id repetam) communem viventium

omnium officinam detorque, & ad prognosticas comotionum auræ præsentiones in illis adaptare, nihil dubitabis, idq; præfagio naturali: quod equidem Jamblichus philosophus acutissimus à sensibus, & occulta corporum cum aëre sympathia, vel alia virium naturalium in animalibus agitatione emergere, præclare, ut multa, existimavit. Nam solo consentientis naturæ impetu viget: unde bruta sibi duntaxat sentire, nobis verò præfagire, observantur: & de commodis aëris, quorum adminiculo victus, citò, tuto jucundè paratur, sibi in primis lætari: de incommodis verò, unde cibi penuria, & difficultas, tristari, Quod, vel me tacente, quivis Sole meridiano clarius percepit. Quid his amplius à me postulas? Sanè, tanta est Providentiæ exuberantia ad ostendenda nobis signa, sicuti scribit ille idem Jamblichus, ut etiam in calculis, lignis, virgis, lapidibus, frumento & farina, indicia præbeat futurorum. Ubi mirabiliter inanimatis animam, immobilibus motum, ratione carentibus intelligentiam quandam præstare

stare videtur : quasi hæc cognoscere videantur, ubi nobis futura portendunt. Deus per infima quæq; cognitione carētia, patefacit quædam cognitione superiora. Hæc ille. Cæterum animalia alia plus aliis sentire, & pro vario naturæ cuiusque, ac dignitatis, necnon ordinis (ut cum Platone loquar) gradu, ut citiùs, ita certiùs præfagire, apud me dubium non est. Causam si quis seriò exiget, ad eum in cuius manu scientiæ & sapiētiae, omniumq; arcanorum thesauri latent, clementer remittam : quos dum collibitum erit, ut hæc & occulta alia pleraque intelligamus, nobis aperire dignabitur. Quamquam naturarum *ἰδιότητιαν*, & corporū (ut loquuntur) dispositionem, quæ causarum plus dimidio plerunque esse solet, suam hîc prærogativam agnoscere posse, non inficio. Sed in viam (si placet) redeamus, & Platónico Virgilio in probanda brutorum præfagitione nobis suffraganti, patientem præbeamus aurem.

Haud equidē credo (inquit) quia sit divinitus illis

Ingenium : aut rerum fato prudentia maior :

Verum, ubi tempestas, & cæli mobilis humor,

Mutaverē vias, & Iupiter humidus austris

80 PROLEGOMENA

*Densat, erant quæ rara modo, & quæ dæsa, relaxati
Vertuntur species animorum, & pectora motus:
Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
Concipiunt: hinc illi aditum concentus in agris,
Et late pecudes, & obantes gutture Corvis.*

Audis itaq; nulli animantium ab homine, divinius & præstabilius ingenium datum fuisse. Qui quia prudentiâ (ut dictum est) consilio & ratione omnia disquirit, temperat & agit: hisq;, quasi sævis tortoribus naturalem inclinationem debite (quoad ejus fieri potest) coërcet, & ne corporis libertati subinvitâte aëre ancilletur, arctissimè infrænât: unus inter nubila gaudere, & in serenitate tristari potest: quod cæteris animantibus negatum esse constat, quas solius naturæ, & ambientis aëris calcaribus (ut sic dicam) agi & ad quævis præcipites, quâ data porta, excluso consilii & rationis dictamine raptari, non est in tanta luce, quod amplius à me illustrari, probariq; contēdas. Voluit itaq; (ut rem omnem paucis colligam) divina Maronis philosophia, corpora, & illorum hospites animos, aëris commotiones, temperaturâsque sequi. Quod ab Hipp. Heraclito, Democrito,
& an-

& antiquorum plerisque, de proptum esse non tam addubito, quam verum esse existimo. Passim etenim de illis audire facile est, permultum referre, quali in aere corpora ipsa locata sint, ex cujus habitudine varia, humores, imaginationum pictores varie fermentari, & hinc studia dissimilia, disparisque animorum motus profiliere, cum Platone & Aristotele, fidem (etiam de libro) abunde fecit Galenus. Jam vero cum aer ipse, imò vero mundus hic inferior, totus quantus est, superiorum corporum rationibus necessario (ut Peripatetica personat Philosophia) subjiciatur: cum stellæ coloni cœlestes, in aere perinde atque in patentissimo campo, sua quotidie longè latèque spargant semina, cum in cœli & terræ conjugio (quod omnium primi docuerunt Pythagorici) unus aer sive veluti paranympus, in quo cœlestium radiorum quandam quasi velitationem quotidie fieri constat: ecquis amabo inficiabitur, prima commotionum suarum momenta cœlo debere? Sanè si pluviarum, ventorum, nivis, tonitruorum, trajectionum, cometarum,

aut

aut alterius meteori generationem prima ab origine spectas. Aristotelem, imò verò philosophantium familias omnes, ubiq; inclamare audies, Solem & astra de infimo terræ & aquæ globulo, aëri materiam, tametsi informem, in eos usus subministrare: quam, auxiliares manus præbente cœlo, dum aggreditur, elaborat, & fingit: mirum non est, si ut Protheus alter, in varias formas, & naturam variâ, pro materiæ qualitate, quantitate, motu, loco, & vigentium syderum energia, sese subinde transfigurat: easq; mutationum vices, paratis corporibus facilè impertit: quæ in eo velint nolint (sive vigilent, sive dormiant, sive quid aliud agitent) versari necessariò coguntur. Habet itaq; aër in brutorum corpora omni ex parte sibi mancipata (perinde atque in proprios equos auriga) imperium, vires & dominium: pro quorum præfagitione (ἑραχυλόγω præsertim) hîc philosophatû abundè satis erit. In quo si quispiam nondum sibi factum esse satis existimabit, ad Aphrodiseum candidè relegabo: apud quem multa in rerum natura esse leger, quo-

quorum viam & cognitionem hæctenus
 sapientibus abscondere voluit Dominus:
 quam ubi visum erit, suis patefacere gra-
 tis (ut omnia) dignabitur. Reliquum est,
 ut ad rerum cœli & naturæ candidatos,
 quibus potissimum hanc opellam nava-
 vimus, nostra se conferat *παρέκβασις*. Ita-
 que ne illotis (quod ajunt) pedibus, in
 mediam Aphorismorum nostrorum fa-
 miliam irumpatis *φιλάγαθοι φυσιοφί*, hic
 paucis amicè vobiscum agam. In primis
 non solum vos ipsos diligentes præstabi-
 tis circa aphoristicas signorum nostrorum
 observationes: sed etiam circa partium an-
 ni (in quocunq; terræ tractu fueris) natu-
 ralem cõstitutionem. Unde noscere pre-
 tium operæ vobis est, quòd Ver secundam
 naturam se habens, quanquam calidum
 & humidum, seu (ut vult Galenus) tem-
 peratum existimatur: nihilominus in se-
 ptentrionali hoc cœlo nostro, per initia
 humiditate quàm caliditate (ob præcur-
 rentis hyemis viciniam) scaterere magis de-
 prehendetur: in fine, quia æstati proxi-
 mus est calidum suprà quàm humidum:
 in medio, quòd inter utrumque ex æquo

29 PROLEGOMENA

volet, æqualiter temperatum: tametsi id Galenus in nostro climate & vicinis agrè agnoscat. In idem de Æstate existimabitis: quæ initio, ob Veris contactum calidior (modò sui juris fuerit) quàm siccior sæpenumero experitur. In fine, quod Autumno propinquet, contrà: in medio æqualitatem servat. Sic autumnus propter æstatis affinitatem, initio nobis siccus magis est, quàm frigidus: in fine, ob proximum hyemis contubernium, contrario modo habet, in medio verò quòd ab hac & illa æquali passu distet, suarum virium prærogativâ uti plerumque solet Hyemem addetis, quæ ob præcedentis Autumnus comitatû, initiâs frigida magis quàm humida nobis est: sub finem, ob assidentis Veris cõfinia, aliter habet: circa medium frigida ex æquo, & humida censetur. Quod hîc perpetuum esse, si minùs explorabitis, ad ea, quæ in Astrophanâ nostra de stellarum exortu & occasu trademus placidè confugietis. Ergo, signa, quæ ad humidas aëris constitutiones pertinent, Vere & Hyeme, de propriis locis adnotata, certius expectabitis, quàm

quàm excurrentē anni quadrante alio:
 nisi quid præter solitam tempestatem oc-
 currerit. Idq; juxta adscriptos qualitatū
 gradus unicuiq; parti anni. Sic Autumno
 surgente, & procedente Vere tonitrua,
 ventos, grandinem, & similia (præsertim
 si secundum naturam se habēt) signis ap-
 parentibus potius excipietis, quàm aliud
 quidvis, & ita deinceps. Observabitis
 præterea, regionis, in qua versabimini, &
 θεοφαινομένων periculum facietis, situm,
 naturam, & ad cælum habitudines. Un-
 de loca naturâ humida (cujusmodi sunt
 lacustria, & aquosa) pluviis obnoxia ma-
 gis esse, quàm sicca, sæpenumero depre-
 hendetis. Montosa, & ædita, suscipien-
 dis nivibus, tonitruis & fulminibus pro-
 pensiora, quàm cum planis humilia. De-
 mum atq; Austris subjiciuntur (maximè
 apud nos) vaporosa & humida magis,
 quàm quæ Aquilonē, vel sociorum vëto-
 rum aliū quempiam agnoscunt. Ex qui-
 bus colligetis gelu, pluvias, vëtos, aut al-
 terius comotionis aëreæ speciem de pro-
 priis signis, tanquã de fonte haustam, et-
 iam in eadem parte anni, & regione quæ

uno Horizonte claudetur, incertā (si locum spectabitis) prædictionem & fidem nonnihil suspectam identidē præ se ferre. Quòd hic calor ob sitū loci, vel objectos montes, pro varia fatuum natura, facile nubes dissolvat, vel aliò abire cogat: alibi contra. Quæ res nequaquam vos conturbare debet: nam quemadmodum omnis non fert omnia tellus, ita omne ubique non dat mortalibus omnia cælum.

*Hic segetes (inquit poeta) illic veniunt felicius usque
Arbori factus alibi: atque injussa virescunt
Gramina: nonne vides croceos ut Tmolus odores,
India mittit ebur, molles sua thura Sabæ.*

Et rursum:

*Nec verò terra ferre omnes omnia possunt
Fluminibus salices, crassisque paludibus alni
Nascuntur: steriles saxosis montibus orni:
Littora myrtetis latissima: denique apertos
Bacchus amat colles, aquilonem & frigora taxi.*

Cui hunc in modum subscribit Ovid.

*Nec tellus eadem parit omnia: vitibus illa
Convenit: hæc oleis: hic bene sata virent.
Horum causam reddit Virgilius.*

Quippe solo natura subest, &c.

Sanè ut corporum (etiam in eadem terra, domo, vel familia) magnitudines, figuræ, & temperaturæ, satis per omnia non sibi

sibi respondent, sed habent alia familiare quidpiam, & diversum ab aliis: sic terræ tractus (etiam in eodem hemisphæro) inter se non omnino consentiunt. Unde quibusdā ventos quosdam familiares esse, aliis pluvias, nonnullis tonitrua, nives, grandines, terramotus, & (ut paucis dicam) suas cuiq; regioni peculiare, vel ad minimam mutationem, inesse commotiones, posthac judicabitur. Quas in hac Aeromatiæ parte, nisi tam falli quam fallere mavultis, ne latum (quod ajunt) unguem præmittetis. Jam quod ad ambitū locorum attinet, in quæ judicia aëris universali significatione diffundentur, hæc in præsentiarum accipietis. At liberi Horizontis, aut (si vultis) hemisphærii finē, quia oculorum acies verè pertingere non potest, quantum cœli quod supra terram eminent, quisq; (prospectum circumferendo) aspicere potest, id Horizontis terminum, Latinis Finitorem dictum sibi facit: quem trecentorū & sexaginta stadiorum, vel (si placet) duarum & viginti leucarū Gallicarū cum unius semisse, longitudinem intra se continere, fidem faciunt O-

ptices periti. Nam centum & octoginta stadia, quę leucas nostrates undecim cum unius quadrante statuunt, in plano, & recto (altum excipio in quo stellas videm⁹) non excedit acies etiam perspicaciter inuentis. Hic oculatū illum Argonautam Lynceū excludo, qui naves ex Carthagenensī portu solventes, de Lilybæo Siciliae promontorio & vidisse & numerasse fabulatur. Ad hūc itaq; spatii terminū, ocularis radius ubi venit, accessu deficiens in rotunditatem recurrendo, curvatur: atq; ita fit, ut hic numerus (centura, inquam, stadiorum, supra octoginta) ex utraq; spectatis parte antiqua & postica geminatus, trecentorū & sexaginta stadiorū spaciū relinquat, quod intra Horizontē diametraliter (ut sic dicam) continetur. Porro, quia circumferentię circuli quantitas diametro ter repetita, & septima parte ferē superaddita elicitur: universus Horizontis ambitus mille & centum stadiorū supra unum & triginta plus minus esse censetur: hoc est leucarū septuaginta (triente minus, vel circiter) adjecta una. Hic non sum nescius, Proclum & alios plerōsque

quæ à Macrobio dissentire, qui Horizon-
 tis diametrum (nisi corruptus est locus)
 binis stadiorum millibus, hoc est, leucis
 centum & vigintiquinque constare volunt.
 Cujus peripheria esset trecentorum ferè
 stadiorum, supra sena millia: aut (si libet)
 trecentarum nonaginta quatuor leuca-
 rû, cum tertia parte unius ferè. Quod si
 est: longè latèq; à Macrobiani sententia re-
 cedent Proclus & alii. Sed eam contro-
 versiam excitare fortasse potuit stadiorû
 mensura apud multos diversa, quod ipsi
 videbitis. Ergo nō existimabitis cum phy-
 siologus de pluvia, serenitate, ventis, tē-
 pestate, tonitru, & similibus per signa sen-
 tentiam dicet, in immensum ire. Nihil
 enim ad eum, qui in Barboniensi Ducatu
 apud Monlucium natale solum mihi dul-
 cissimum de pluvia judicat, num apud
 Campanos Galliaë, aut Hispanos pluat,
 necne. Erit itaq; de constitutione aëris
 iudicium ad eum duntaxat Horizontem
 (qua dictum est formula) referendum,
 in quo signa circa Solem & Lunam, vel
 alias stellas, nubes item, montes, terram,
 aquam, & reliqua, vobis apparebunt: vel

ab ipsis animantium corporibus, motu, gestu, voce, aut alio quovis modo prodibunt. Quandoquidem à vaporibus, exhalationibusve inter oculum vestrum & cœlum, per inane decurrantibus, sensibilibusq; brutorum partes (dum adhuc in via sunt) titillantibus fieri, ut superius didicistis, ita fusiùs postea audietis. Qui oculus, quia in sui Horizontis centro ubiq; stat, de emergentibus duntaxat in eo signis, non neglectâ (ut diximus) locorû, & partis anni naturâ, certò judicare potest: sed ita, ut iudicii trutinam ad eam partem semper inflectat, quæ prærogativarum pondus ad se pertrahet. Ut si æstate pluviarum signa vobis proponi videbitis, quia bona ex parte illa calida esse solet, & sicca, proindèq; nihil, aut minimum cum pluviosa aura comüne habens, remissiozem humiditatem, vel pro ea nubilosum tantùm aërem, pronuntiabit. Hyeme, & Vere, validiorem. De serenitate contrâ, & ita deinceps. Sed attentione dignum est, quòd quæ à nubibus, & spectris aliis in aëre suspensis, eruentur præfagia, in libero Horizonte & undique pervio

pervio (ut tota cœli facies, cum ventorū tractu commodè pateat) exerceri debēt. In quā rem, sane quā opportuna erunt rura, quæ (ut scripsit Plinius) verè intelligentibus, deprehendendo cœlo nō minus conferunt, quā sideralis scientia, agro fœliciter excolendo. Nec circa ventos vobis dormitandum erit: nam illos collectas in vestro Horizonte nubeculas aërem conturbantes, nunc dissipare, nunc aliò distrahere, & adnotata signa eludere, plerunq; observabitis, Quod nos in pluvia, grandine, & tonitru locum habere, sæpenumero animadvertimus. Unde comotionum aëris prognostica, ubiq; certa nō esse, nec stata effecta semper sustinere experiundo discetis. Quanquam alicubi esse constat. Quod viderit vulgus, qui mutationum auræ prædictiones eadem die, imò verò hora & momēto, quibus in cœlesti Ephemeride, aut alibi exprimuntur, in propria urbe, villa, agro & (si Diis placet) etiam testa, & foculo, non sine prædicentium convitio, ridiculè expectare solet. O quantum est in reb' inane. Est profectò res aëria (ut verè dicam)

33   P R O L E G O M E N A
scrupulosa, & laboris difficultatisq; ple-
nissima. Sed de his per occasionem alio
in loco. Ad vos itaq; redeo, φίλῳτοι Φισιό-
φιλοι, quos ad prognosticorum fidem ma-
jorem, sedulus (præter jam dicta) moneo,
ut signa contraria etiam accuratè obser-
veris. Itaq; , vigente tempestate, aut plu-
via, serenitatis signa examinabitis: per se-
renitatem, contra: ita de reliquis. Nemo
enim cerebri usque adeò everſi mihi esse
existimatur, qui serenitatē intuendo, aut
pluviam, de illis seriò non judicet. Opti-
mum erit insuper, signum signo conjun-
gere: & tribus, sex, decem, vel pluribus in
unum conspirantib. hæerere. Adhæc præ-
teriti anni, mensis, vel hebdomadæ ob-
servata signa diligenter adnotare: atque
his præsentia, & præsentibus futura com-
ponere. Nam hîc (ut in Rhetoricis argu-
mentis) etiam turba valet: & quæ non
profunt singula, multa juvant. Quod
semel dictum, pro vestra prudentia ad o-
mnes Aphorismorum nostrorum classes,
tanquã theorema universale posthac ad-
aptare studebitis: interim non ignari,
quamplurima hîc superesse ex parte cœlis
cui

cui corruptibiles istæ mundi inferioris
 causæ, velut primariis & agentibus, ultrò
 obtemperant. In quo si parvam fidẽ mi-
 hi habetis, Ptolemæum proferam: αἱ κα-
 θόλου (inquit) τοῦ αἵερος ὁπρὸν ὀμνῶμαι ἰδιόχρο-
 νοὶ φαντασίαι, τὰ τε ὁμοίαι δὲ ἄλλοις ταῖς ἐπὶ τῶν
 οἰκείων συμπρωμάτων καὶ τὰ περὶ δειλωμένων
 Διὰ τὴν ἐμπροσθεν ἀπολελυμένους, q̄ est Gene-
 talia visa aëris, certis temporibus ea pro-
 tendunt, quæ sunt in superioribus, de su-
 is quæq; accidentibus explicata. Quan-
 quam id ad Cometas, & universales alias
 aëris impressiones detorqueri posse, non
 sum nescius: Quod & vos nosse, & cum
 his miscere, maximopere cuperem. Cæ-
 terum, hîc etiam mihi obiter admonēdi
 estis, quòd ad calcem uniuscujusq; clas-
 sis aphoristicas sententiolas, breves ac cõ-
 cisas, sed philosophicas tamen & erudi-
 tas, vobis apponere non sum gravatus.
 Ex quibus, naturas, differentias, acciden-
 tia & effectus rerum singularum, quas in
 genere classis quælibet cõplectitur, pau-
 cis colligere & excipere vobis licebit.
 Hanc enim methodum servare ubiq; stu-
 dium, ut primo loco causas ac genera-

34 * P R O L E G O M E N A
tionem cuiusq; meteori proferemus. Se-
cundo; signa & prognostica ejusdem, eá-
que certa & ubiq; gentium ppetua: nec-
non doctis & indoctis familiaria: sive sur-
sum sive deorsum oculos tam per diem,
quàm noctem cōvertatis. Sursum in cœlo
& aëre. In hoc per nubes, ventorū flatus,
ignita spectra, & alia. In illo, à Sole, Luna,
Stellis, & quæ circa apparēt. Deorsum, in
aqua & terra. In illa, ab his quæ ibi ver-
santur, aut inde emergunt. In hac, ex his
quæ sumuntur à montibus, vallibus, syl-
vis, rebus domesticis, volucris, omnis
generis animalibus, & aliis quampluri-
mis. Quarum rerum observationes par-
tim hisce oculis adnotavimus, partim ab
his, qui toti in id fuerunt, & hodie adhuc
sunt, fideliter excepimus, partim etiam,
imò verò in maxima ex parte, ab antiquis &
recentioribus scriptoribus, quos de cata-
logo postea recensebimus. Quicquid id
est, accuratè selegimus, & in aphoristicas
classes, facili methodo, digessimus. Ter-
tio & postremo loco, cuiusq; meteori ex
propriis signis descripti, naturam, diffe-
rentias, accidentia, effectus, & particulá-

FINIS

tim alia multa vobis proponere sumus con-
 nati. Quae omnium complexio, semejo-
 rice meteorologia dici ritè posset. Cate-
 rum, quo consilio hanc sylvulam sic vo-
 bis concinnarim, paucis nunc demum ac-
 cipite. Septimus hodie annus elabitur,
 ex quo typographis hasce Ephemerides
 (Phaenomena aliter nuncupatas) in usum
 vestrum excudendas commiseram. Qua-
 rum exemplaria cum jam diu desiderari
 audirem & sollicitè multorum literis ac
 precibus ad secundam editionem urgeret,
 visum fuit illam quamplurimorum Apho-
 rismorum accessione ubiq; locupletatam
 emendatiorem tandem vobis emittere.
 Cujus rei, ipsi legendo, & priori editioni
 conferendo, testes ac iudices esse poterit-
 tis. Ex duobus itaq; rerum aëris comen-
 tariolis nostris (Phaenomena dico & Me-
 teorologiam) unum Enchiridiolum au-
 ctius & castigatius, nova methodo sed
 facili tamen vobis elaboravimus, & con-
 didimus: non absurdo sanè consilio, nec
 item infœlici conjugio, nisi mea φιλαυτία
 me insigniter fallit, Verum enimvero, ex
 vobis sic fortasse insurget quispiam. Quor-

sam Ephemerides istæ, aut quem usum
 præstant, quibusve profunt? paucis dicã:
 Agricolis, nautis, copiarum ducibus, ac
 medicis plurimum prodesse certum est.
 Agricolis, quòd ex re illorum maximè
 sit, non modò præsentēs tempestates, sed
 & futuras bonas atq; malas, tempestivè
 prænoscere. In quam rem post Varronem,
 Columellam, Plinium, Virgilium, Pal-
 ladium, Hesiodum, & alios quampluri-
 mos, testem citabimus Marc. Catonem,
 villicum suum hunc in modum admonē-
 rem. Opera omnia (inquit) maturè cõ-
 ficias face. Nam res rustica sic est, quòd
 si rem unam serò feceris, ac occasionem
 cœli & aëris (si agriculturam spectas) fi-
 liam excluderis, omnia serò & frustra fa-
 cies. Nec temerè: nam *καὶρός*, ut habet
 Hippocrates noster, *ὄξυς*: & cœlum, ut ad-
 notat Theophrastus, producit, non ager.
 Ergo, provido agricolæ, & colono neces-
 saria est cœli ac tempestatum prævisio:
 tum in serendo, tum etiam colligendo &
 reponendo. Nam in messem ipsam (ut
 scribit Plinius) damnosa ventorum præ-
 lia sæpe concurrere, imprudens sensit a-
 grico-

agricola. Hinc Democritum, metente ejus fratre Damaso æstu ardentissimo vigente, orasse tradunt, ut reliquæ segeti parceret, raperétq; defecta sub tectum, paucis mox horis sua imbre vaticinatione probata: quam pridiano vespere, & matutina hujus diei luce, de cœli vultu, & æris motu prudenter exceperat, & imperito fratri ex solis phænomenis prædixerat. In navigando, cavendum à ventis & tempestatib. pluviis item & pcellis: quæ omnia qui non præviderit, incautus opprimetur. In ducendis militaribus copiis, & regendo exercitu, Præfecti maximopere interest, viæ & pabulationis causa, necnō comēatus, & castra metationum, incurſionūmve, futuras tempestates ad unguem pernoſſe: ne cum equitatu peditū acies, morbo & fame (quæ omni ferro ſævior est) languescat, ac viribus imbecillis, fractisq; tandē concidat. Auditis itaq;, & agricolis, & nautis, & militari ordini hæc nostras Ephemerides usum cum fructu maximū allaturas. Quod unū, etiam ex Virgilii Georgico vobis confirmare probareq; satago, qua parte de Aëromantia verba facit.

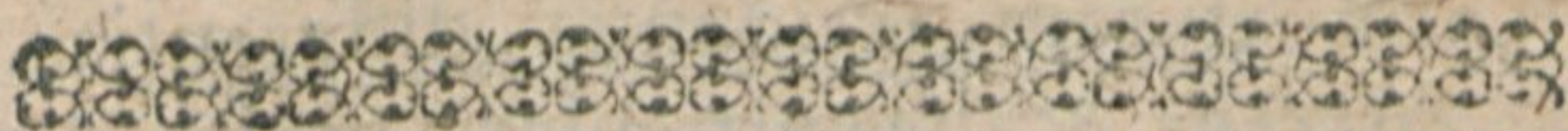
Hinc tempestates (inquit) dubia prædicere cælo
 Possumus hinc messisque diem, tempusq; serendi:
 Et quando insidum remis impellere marmor
 Conveniat: quando armatas deducere classes:
 Aut tempestatem in sylvis evertere pinum.

Cæterum etiam medicis plurimum pro-
 desse, vobis persuasum puto, quorum ma-
 xime refert, ut passim cum Hippocrate
 inculcat Galenus, non solum temporum
 mutationes, quæ morbos potissimum pa-
 riunt, prævidere, sed aërem cum præsen-
 tem, tum præteritum ac futurum diligen-
 ter exploratum habere. Cui medicorum
 filii omnes, Arabes, Græci & Latini, in-
 ter salubres, & insalubres causas, princi-
 patum jure dedisse mihi semper sunt visi.
 In summa, omni omnium hominum sta-
 tui, hanc nostram aëriam πρὸ γυνωσιν admo-
 dum profuturam spero: ne in diem, bru-
 torum more, vitæ humanæ lubrica fragi-
 litas transigatur: sed sit homo valetudi-
 nis suæ custos diligentissimus: cujus par-
 tem bonam sibi vendicat aër: atque dum
 foras ad merces, vel debitas operas, aut a-
 liò: opportunè illi prodeundum erit se-
 riò intelligat, & maturè expediat. Hæc

VER-

verbosius fortasse quam par est, vobiscum
præfatus, candidi rerum naturæ Candi-
dati, Vale dico.

EPHEMERIDUM AERIS

*Aphoristica classes quinque, hæc in
summa habent.*

PRima continet pluviae causas & gene-
rationem: pluviae signa, ab his quæ o-
mnibus per diem & noctem in cælo, aë-
re, aqua, & terra apparent.

Aphorismi in summa illic sunt 176.

Pluviae naturam, accidentia, differentias,
effectus, & particularia alia multa. A-
phorismi 40.

Siccitatis & serenitatis causas, nec non ge-
nerationem.

Siccitatis & serenitatis signa. Aphor. 54.

Siccitatis & serenitatis naturam, acciden-
tia, &c. Aphorismi 6.

Secunda habet roris generationem.

Pruinae, nebulae, & caliginis genera-
tionem.

Nivis generationem.

Grandinis & congelatorum granulorum generationem.

Signa roris, pruinae, nebulae, caliginis, nivis, grandinis, & similia. Aphor. 12.

Roris naturam, accidentia, differentias, effectus, & alia particularia multa. Aphorismi 17.

Pruinae, nebulae & caliginis naturam, &c. Aphorismi 13.

Nivis naturam, accidentia, &c. Aph. 29.

Grandinis naturam, accidentia, &c. Aph. 18.

Frigoris & gelu signa. Aphorif. 18.

Frigoris & gelu naturam, accidentia, &c. Aphorismi 14.

Tertia complectitur ventorum causas & generationem.

Ventorum signa. Aphorismi 70.

Ventorum orientalium nomina, naturam, accidentia, differentias, effectus, & alia. Aphorismi 8.

Ventorum occidentalium nomina, naturam, &c. Aphorismi 12.

Ventorum meridionalium nomina, naturam, &c. Aphorismi 16.

Ventorum septentrionaliū nomina, naturam, &c. Aphorismi 22.

Vni-

Universalia quædam ad ventos omnes.

Aphorismi 42.

Ventorum quorundam repentinorum, violentorum, & formidandorum naturam, accidentia, &c. Aphor 26.

Ventorum nomenclaturam, distinctiones, & situm, ex nautarum & Hydrographorum placitis, Aphorismi 6.

Quartæ expedit tonitruorum generationem, coruscationis seu fulguris generationem. Fulminis generationem.

Signa tonitruui, coruscationis, fulminis.

Aphorismi 5.

Tonitruorum decreta per singula signa Zodiaci. Aphorismi 5.

Tonitruorum ex quatuor mundi partibus exurgentium vel auditorum, portenta. Aphorismi 4.

Tonitruorum per duodecim menses prognostica. Aphorismi 12.

Tonitruorum præfigurationes per singulos dies hebdomadæ. Aphor. 7.

Tonitruorum præsagia per duodecim menses anni. Aphorismi 12.

Tonitruorum, naturam, accidentia, dif-

PROLEGOMENA	
ferentias, effectus, & alia. Aphor.	12
Coruscationum naturam, accidentia, &c.	
Aphorismi	20.
Fulminis naturam, accidentia, &c. Aph.	35
Q uinta & ultima exponit terræ motus generationem.	
Signa terræ motus. Aphorismi	12.
Terræ motus differentias, species, naturam, accidentia, effectus, & alia. Aphorismi	41.
Tempestatis descriptionem.	
Tempestatis signa. Aphorismi	34.
Cometarum & ignitarum aëris trajectionum causas & generationem.	
Cometarum & aëriarum impressionum signa. Aphorismi	5.
Fertilitatis & sterilitatis signa. Aphor.	18
Nubium significatores, naturam, & prognostica ex colore. Aphor.	4
Prognosticum perpetuum de statu cuiuslibet, anni ex solis Januarii calendis. Aphorismi	8.
Prognosticum de futuro anni statu, ex Canciculæ exortu, sumptum ex Geoponicis Diophanis Græci Aphorismi	12.
Totus libellus in summa complectitur	

Apho-

IN EPHEM. AERIS. 43
Aphorismos plus minus. 845.

CATALOGVS AVTHO-
rum quorum diligentia aërias observati-
ones cum nostras, tum aliorum, hic con-
firmare satagemus.

Aratus.	Lucanus.
Aristoteles.	Leupoldus.
Aphrodiseus.	Ludovic. de Rigiis.
Alkindus.	
Albertus.	Marc. Manilius.
August. Nyphus.	Marc. Varro.
	Marc. Cato.
Beda Anglosaxo.	
	Ovidius.
Columella.	
Cass. Dion. Utic.	Ptolemæus.
	Plutarchus.
Firminus.	Plinius.
	Politianus.
Georg. Valla.	Palladius.
Haly.	Seneca.
Jovia. Pontanus.	Theon Alexandri.
Jac. Milichius.	Theophrastus.
Joan. Eschuid.	Virgilius.

EPHE.

EPHEMERIDUM

AERIS PERPETUA-
RUM ANTONII MIZALDI
Monluciani

CLASSIS I.

PLUVIÆ ET HUMIDITA- tis aëris causa ac generatio.

Scholæ omnibus, gentium omnium rectè & ac-
curatè Philosophantium, hætenus confessum,
probatumq; fuit, Solem & cœli aëre, non so-
lum pluviæ, sed etiam reliquis meteoris omni-
bus, (ut id deinceps dictum semel accipias) causam
post Deum primam & præcipuam Ubique esse. Quo-
rum vi & energiea (ut à pluviæ generatione auspi-
cemur) quia ab humidis locis & aquosis, in mediâ
aëris regionem, crassiusculi vapores multi, ceu fune
quodam ductario aguntur: diu illic suspensi, & ob
loci frigiditatem in nubem concreti (extincto qui fe-
rebat calore) quemadmodum expeditè propter sus-
pendium & gravitatem dissolvuntur, deorsumq;
stillatim erumpunt, ita pluviæ nobis faciunt. Quæ
si minoribus guttulis crebra descendet, imber erit: si
impetuosè, & comprehensim, subito procera la-
cet Nimbis.

PLV-

EPHEM. AERIS CLAS I. 45
PLUVIÆ ET HUMIDI-
TATIS AVRÆ SIGNA, AB
*his quæ secundum phantasiam o-
mnibus in cælo apparent.*

SOLEM (ut ex Arato transtulit Virgi-
lius) certissima signa sequuntur: Et quæ
manè refert: & quæ surgentibus astris.

Solem itaque emergentem ad diurnas
aëris constitutiones quotidie observabi-
mus: labentem verò ad nocturnas. Quod
Claud. Ptolemæum virum (ut Græcè di-
cam) φιλοσοφώτατον καὶ ἀστρολογώτατον, pla-
nè innuisse audies: τὸν μὲν ἐν ἡλίῳ (inquit)
κατατηρητέον πρὸς τὰς ἡμερησίας καὶ τὰς αἰσθη-
ταὶ ἐλλόντα, πρὸς δὲ τὰς νυκτερινὰς δύνοντα.

2. Exorientis ergo Solis, vel cadentis ra-
dios profundas nubes emulgere si videbis,
aut ab æruginosis nubibus lividísve, rufas
obscurè, & puniceas intercipientib⁹ eor-
dem absorberi, pluviae jam tum femina,
pro Solis, cœli, & partis anni natura, sur-
sum jacta esse existimabis.

3. Solem cavum, & in nube ferruginea
veluti demersum exoriri si videbis. Ad
hæc ex ejus radiis, nonnullos Austrum,
alios verò Boream languidè affectare,

pluviæ aut ventorum præludia esse existimabis.

4. *Si Solis tristis imago.*

Lurida sollicitis præbebit lumina terris.

Vel, sol ipse in emerſu, aut occiduo lapſu, ac ſi laboraret, tenebricoſus ſubviridis vel cœruleus apparebit, ad futuros imbres nunciabit.

5. Obvoluti atra nube matutini Solis radii, nullaq; ex parte illuſtres, ſuſpectã eodie pluviã non fecus reddunt, quã ſi livefcentes, & cineritiæ nubes cum aurora longè lateq; per Horizontem glomerarentur.

6. Si Solem dum emergit, labiturve corona plumbea, caliginofa aut ſubrufa cingi animadvertes: aut ſolares nubes (quas Græci *παγήλια* dixerunt) radiis palleſcentibus eidem adefſe: venturæ pluviæ, aut tempeſtatis immemor non eris.

7. *Sol ubi naſcentem maculis varia verit or-*
Suſpectos imbres facies. (tum.

8. Si in ipſo Horizontis contactu, vel haud ita procul, aſcendentem Solem pulſatæ nubes, vento ad meridiem annuente circumcludent, quantò minùs luminis
reli-

relinquent, tantò turbulentiorem tempestatem, humidiorémq; præ se ferent.

9. Dum videbis solares radios per exortum & item occasum, veluti in crassescere: & factò utrinque nubium liventium aggere, in arctum cogi, premi q;, pluviis delabentibus dies aliquot adjudicatos esse existimabis.

10. Quoties ante nascentem Solem per exigua & veluti superficiaria nubes oboriatur: & posthac radiis variis supra Horizontem attolletur Phœbus, aut ut scripsit Maro:

Ipsius in vultu varios errare colores

Sedulus aspicias, meritò terrebere nimbis.

11. Si Solis radii sub auroram præteriti apparebunt, diffusèq; super Horizontem, crassiores quàm consuerunt videbuntur, pluvix aut venti obliviscendum nõ erit.

Qui si magis magisq; sublato Sole dilatantur, aquas certius testabuntur.

12. Occidentem Solem, itidem & orientem si obscurabunt nubes profundæ, effundenturq; circa eas hinc inde intervoluti radii, de pluvia aut vento dubitandũ nequaquam erit.

13. Sol per nebulam, vel caliginosum aërem tota die, aut bona ejus parte conspectus: & instar pilæ, aut globuli ignei observatus, cœlum pluvias parturire innuit.

14. Nigræ circa Solem coronæ, una vel plures visæ, horridam tempestatem, aut hyemalem aëris constitutionem in via esse ostendunt.

15. *Ceruleus pluviam Sol nunciat: igneus Euros.*

Sin maculae incipiunt rutilo immiscerier igni: Omnia tunc pariter vento nimbisq; videbis Fervere.

16. Si dum peroritur Sol, crassiuscula nebula è regione fursum ascendet, pluviam dabit. Si è mari, vento nulla ex parte contrario emerget, vel circa montium summitates pratæve, aut sylvas, aut lacus, aut fontes, vel flumina, moram longam faciet, idem præstabit.

17. Si Sole scandente, labentëve nubes (quas *παρήλαια* dici monuimus) ab Austro, vel Borea, aut utrobique densiusculo rubore, & lividulo infici deprehendas, ventosam pluviam prænunciare nihil hærebitis.

18. Sol per nubes prædensas, & alicubi fene-

EPHEM. AERIS CLAS. I. 40

fenestratim divulsas exoriens, adhæc radios oblcure jaculās, vel quāsi divisus apparens: pluviam (perinde atq; ex turbato occasu tempestatem) significare pronus est.

19. Sol minor quā cōsuevit emergens, vel dum occidit, in plumbea nube disparens, quo propius Horizontis lineam sic affectus pertingeret, eò descensuram aquā citiūs portendet.

20. Si fumosus, & veluti pulverulentus aër, Solem diu tristem, per austrinam cōstitutionem reddiderit: illum pluvias sursum moliri, certissimum signum erit.

21. Sol dum exurgit, nubes virescentes præ se agens, vel radios discordes pallentesve porrigens: adhæc circulo nigro circumplexus vanescens: pluviarum augur antiquis est habitus.

22. Si renascente Sole, aër tenebricosus nubem quasi circulo per Horizontis labrum continuam & luridā dederit: idem quod nunc nuper pollicebitur. Similiter si dum ad occasum tēdit Sol, gravida nubes illum (veluti absorbens) præcurrer.

23. Si ante Solis exortum & occubitum

C

vel paulò pòst, purpureæ puniceæve nubes utcunque pressæ, & nigrescentes, ex templo nasci, evanesceréq; spectabuntur, levissimarum pluviarum signa dabunt: prædensæ cum quodam livore, magnarum. Quanquam hoc apud nos (præsertim æstate, in qua Solis radius potenter digerit) veritati ubique non subscribere, sæpenumero sum expertus.

24. Sol manè, facie insolita emergens, aut lutea in nube, vel subfusca delitescens, auram pluviolosam portendere natus est.

25. Si rutilum & candentem Solis occubitum lividæ nubes & obscuræ comitantur, pluvias aut perturbatum aërem promovebunt.

26. Sol in suo emerſu, vel haud ita procul, adhæc in elapsu, insignem calorem sub caliginoso aëre, præter diei & partis anni rationem, secum advehens, si non aderit ventus (Verè maximè & Autumnò) pluvie vel tonitru signa, ob oculos actutum ponet.

27. Rubedo calente aëre, circa Solem nascentem vita, sed tamen livore permixta
 No sus-

DE SIGNIS PLUVIÆ. 51

fito suffusa, idem quod prius intentat.

28. Si orientis Solis orbicularis facies splendidulum lumen & perfectum non habebit: pluviam, aut pro ea nubilosum aërem exhibebit. Cujus centrum si absq; ullo radio videbitur, simile quid adfuturum nuntiabit.

29. Si Sol occidens nubes atras secum pertrahet: vel manè antequam supra Horizontem caput efferat, radios nullos, aut saltem pallescentes jaculabitur: pluviam in procinctu esse admonebit.

30. Quoties Sol velut nigrescens, crassicula nube præcurrente, occumbet: ejusq; radii omnes de circulo obliquè torquèbuntur, hi in unam partè, alii in aliam diffidentes, pluvias hinc portèdi certior eris.

31. Si Sol in suo emerfu & elapsu, dum Finitori adhuc propinquus est, solito major videbitur, aëre non admodum purgato, & nitente, spirantibusq; Austris, pluvias illum augurari hinc ritè existimabis.

32. Parahelios (Soles alteros dixerunt Peripatetici) sua etiam in pluviis testimonia habere, nescius non eris. Quos illi iidem tradiderunt, fieri in nube humida, levi nō-

52 E P H E M. A E R. C L A S. I.
nihil densa & uniformi: sed sub Sole mi-
nimè frante (ut Halo) nec ex opposito,
(ut Iris) quin potius projecta ad latus, &
æqualiter in parte illustrata: ex quo fit, ut
radiorum reflexu, & refractione, perinde
atq; in polito & bene terfo chalybe Solè
colore, magnitudine, & figura nobis fa-
cilè mentiatur: nisi quòd albicat magis
Parahelius, quàm Sol, Austrum versus
vel Boream illi lateralis semper apparens.
Unde plures duobus visi vix unquam fu-
erunt Parahelii. Quæ phantasia tres So-
les & totidè Lunas (nam sub Parahelio,
etiam Paraselene, ut postea dicemus, lo-
cum habet) aliquando comparuisse, re-
rum naturæ imperitis leviter admodum
imponere potuit. An verò ab aliis stellis
idem fieri possit, suspensam sententiam
tenere malo, quàm de dubiis & incertis
temerè quidquam pronunciare.

33. Australes Parahelii, ut rem (quod di-
cunt) acu attingamus, magnarum pluvii-
arum testes esse consueverunt. Boreales
non item. Quod ad aëreas virgas (Græci
περίεργες nuncupant) non ineptè accomo-
dare etiam licebit. Quas Sole in exortu

vel

vel occasu degente, ad alterutrum mun-
 dilatus, Australe, inquam, vel Boreale,
 instar lineæ de terebratâ nube in terram
 perpendiculariter sub vario colore (cu-
 jusmodi est Iris) descendere frequenter
 observavimus. Unde Irinas virgas inscri-
 bere visum fuit. Ex quibus Australes, ut
 in Paraheliis, notius quàm Boreales, aquâ
 & aëris perturbationes portendere, non
 temere, meâ sententiâ, adnotarunt anti-
 qui. Quanquam Ptolemæi interpreses,
 Parahelios & virgas nunquam apparuisse
 tradunt, nisi per ea tempora Halo aut I-
 ris etiam apparuerit: nam utrobique una
 omnium ferè est causa, nimirum radiorû
 Solis, vel ejus corporis, à nube pluviatili,
 perinde atq; à speculo facta refractione: ni-
 si quòd perpendicularium linearum nu-
 bes inæqualis esse solet, hoc est, una parte
 densior, altera verò rarior: in quam de-
 cidentes radii, partibus minùs addensa-
 tis, ceu per foramina quædâ, & circulos
 vitreos, nunc rectè, nunc obliquè deorsû
 feruntur: proindeque virgas sub diversis
 colorib. in aëre depingunt varias. Puni-
 scas, si densior erit nubes, ac nigricans.

Virides, si rorans. Cæruleas, si ex luteo viridis: & ita deinceps. Nam lucem res coloratas transeuntem, ipsarummet coloribus, ut docet Optographia, insigniri, tã est certum, quàm Sole lucente, diem esse. Hactenus de Sole: superest ut ad Lunam & stellas, commodè progrediamur.

34. Lunam (inquit Ptolemæus) observabimus in itinere suo dierum trium ante interlunia, & totidem post, ipsaq; plenilunia, ac medium tempus, quo erga Solẽ (ut sic dicam) quadratur. Nam certissimum est ante tres ferè dies omnium tempestatum significationes existere solere: aut etiam post tres exequati itineris lunaris erga Solem. In cuius sententiam, tametsi cum Theophrasto descēdit Lucanus-Plinius nihilominus, & Virgilius, cum Anglosaxone Beda, diem quartum hęc contemplabilem esse volunt. Aratus, & Theon Alexandrinus, inter utrumq; volantes, modò hunc, modò illum observandum proponunt. - Quam controversiam facilè (nisi valde hallucinor) componet, qui in Mathematicis, atq; adeò in orbium & motuum Lunæ theoria, vel p
tran-

transennam (quod dicunt) erit versatus. Namq; ab his perspicuè docebitur, die à congressu cum Sole nunc tertio, nunc quarto, citiùs quandoq;, nonnunquam tardiùs, Lunam nobis apparere. Si enim, ipsa luminarium synodus, sub Ecliptica in declivi cœlestis Sphæræ situ, à fine Sagittarii, ad postremum Geminorum serapulum, continget: tunc cum Sol (ut à Ptolemæo excepit Purbachius) occidendo in Horizonte fuerit, plures gradus erunt in circulo revolutionis Lunæ ab ipsa ad Horizontem, quàm de Zodiaco à Luna ad Solem occumbentem. Unde in climatibus septentrionalibus, antè videri poterit, quàm si fuisset in altera Zodiaci medietate: tunc enim exiguo tempore longiùs à Sole potest elongari: & maximè in Ariete, signo obliquissimè ascendente, & rectissimè descendente. Præterea si velox motu erit, citiùs apparebit quàm si tarda. Et si inter Solis & renascentis Lunæ obitum, duodecim Æquinoctialis tempora, seu gradus (id est horæ supra dodrantem propemodum semuncia) intererunt: tunc: Cynthia ex Al-

16 EPHEM. MERCLAS. I.
phragani, & Albategni sententia, nova
conspici poterit. Sed Lunæ latitudo ab
Ecliptica cum his omnium maximè obser-
vanda venit. Nam si à conjunctione, in
latitudinē septentrionalem movebitur,
celerius ob oculos versabitur, quàm si in
meridianā. Fit igitur quandoq; , ut cau-
sæ istæ omnes concurrant: & tunc eodem
die Luna vetus & nova comparere potest.
Quandoq; duæ tantum: & tunc die à fra-
terno coitu altero spectatur. Aliquando
una duntaxat, fitq; ut tertio die tum ma-
ximè se prodatur. Nonnunquam omnium
oppositum accidit, & tunc quarto die con-
spiciam se præbet. Quæ res, meâ senten-
tiâ, de decretorio comotionum aëris Lu-
nari die antiquis eam controversiam pe-
perisse potuit. Sed omissâ Lunaris lumi-
nis apparitione (neq; enim, ut astra reli-
qua, solo lumine agit luna, sed etiam mo-
tu) tantorum virorum litem eam viâ aliâ
componere aggrediamur. Qui in quar-
tum à synodo diem, suas observationes
conjecerunt, hi à congressus, vel interlu-
nii cardine, semiquadrangulum primum,
respexisse mihi videntur. Nam eo die t̄s

etiam

DE SIGNIS PLUVIÆ. 97

ἑξάγωνος ἡμέρας, hoc est, sexdecangulæ pri-
scorum figuræ, latus secūdum, quod gra-
dum est quadraginta quinque; à primo, &
terragoni seu quadrati dimidium, luna
exactè possidere invenitur: qui dies quæ-
admodum in critica morborum perscru-
tatione, septimi ex Hippocrate est index:
ita primæ lunaris septimanæ, quod ad au-
ræ commotiones attinet, significator esse
illis potuit. Qui verò diem post conven-
tum tertium respexerunt, contemplabi-
lémq; admiserunt, perfectum quidem il-
lum, & præterea iniciatū quartum, ac jam
tum fluentem (perinde atq; apud medi-
cos in critico die vigesimo sequentem, ni-
mirum primum supra vigesimum, & in
fine tertii gradus pro plantarum tempe-
ramento, quarti initium) intelligere, nisi
validè fallor, voluerunt: Quo die, Luna
ἰσώμενος & κερκῆς, hoc est, corniculata,
angulum à conjunctionis momento, se-
miquadratum etiam tenere plurimùm
consuevit: dextrum, tribus ante coitum
completis diebus, & quarto labente: si-
nistrum, totidem post. Quod ad reli-
quos angulos, auræ mutationum indices

13 EPHEM. AER. CLAS. 11
certissimos, eodem præcurrente, ac se-
quente dierum numero, aptandum post-
ea præcipit Ptolemæus, rerum cœli inter-
pres, & peruestigator diligentissimus. Ad
quartum, ubi Luna à primo fraterni con-
gressus loco (ut loquuntur) quadratur:
octavum, quando eidem tota diametro
opposita esse spectatur, postremo, ad du-
odecimum, dum tetragonum ultimum
rursum adimplet. Quæ omnia in figura
sexdecim angulorum debite, ut ars exi-
git, extructa, eadem ferè methodo qua in
morborum decretis, intueri perfacile erit.
Ergo, ad motum quicquid id est, si vide-
bitur detorquebis. Nec omittes Lunaris
corporis in proprio epicyclo cum veloci-
tate tarditatem: quæ plerunque facit, ut
motus ipse nõ satis ubiq; sibi constet, hoc
est, in temporib. æqualibus, æquales tam
Zodiaci, quàm æquatoris arcus non sem-
per describat, nec consequentibus diebus
sibi (numero saltem) respondentes gra-
dus æqualiter percurrat. Quæ res planè
efficit, ut dictos ἐκκαυδευαέδρῳ angulos,
nunc citius, nunc seriùs Luna ingredi, p-
indèq; videri cogatur. Pythagoricos nu-
meros

DE SIGNIS PLUVIÆ. 19

meros in hac controversia de ternario & quaternario, cum Peripateticis longum valere jubebimus: ut qui energie parum aut nihil hinc sustineant, Utut se res habebit, contemplabimur primùm surgentē à cornibus utrinq; Lunam: aliàs enim eam alio depingit Hesperus colore, aliàs aliæ facies miscent: à quibus de mense instante perquirere poteris. Signa tamē omnia, inquit Aratus, non omnibus diebus eveniunt seu quæ tertio (ut diximus) quartòq; fuerunt, usq; ad dimidiatam, & à dimidiata ad ipsam usq; semimenstruā, atq; rursus à semimenstrua ad dimidiatam decrecentē. Alii diligenter Lunæ articulos octo, quoties scilicet in aspectus Solis suo mense incidit, hinc (pinde atq; in morbis) observandos volunt. De quibus, & *ἐκκαὶ δὲ καὶ ἐσπερ* Ptolemæi critico, fulissimè aliquando leges in nostro Seleniatico

35. Luna itaq; tertia, quartave (utrum i-ber acceperis, unguem non verterim) ante interlunium, & post, adhæc tetragonū utrumq; & oppositionem, fusca, p. ll da, cœrulæa, aut subviridis conspecta pluviarum tempestatūmq; præsaga habebitur.

36. Si Luna iisdem diebus prætumidum (supra quàm par sit) obscurumq; schematicum, utroq; corniculo veluti emarcescente, præ se tulerit, adfuturam pluviam indicabit.

37. Luna in summo corniculo nigras maculas habens, primis partibus mensis imbres futuros significat: si in medio cum planè erit, serenitatem portendit.

38. Si per jam dictos dies, cornua solito densiora, amplioraq;, & in semivacuato corpore non nihil obtusa prætenderit Luna, aquas spondebit.

39. In Lunæ triduo exortu si Notus spirabit, quarta die plus minùs delabetur pluvia.

40. Luna nascens, cornu superius obturum si habebit, pluvias decrescens dabit. Si inferius, ante plenilunium. In medio nigrescens, circa oppositionem.

41. Luna ante diem quartum, spirante Austro non comparens, modò nulla supra dictarum causarum obstiterit, hyemalem aëris constitutionem, toto ferè illo mense promittit.

42. Luna primo suo jam dicto exortu, nigro;

DE SIGNIS PLUVIÆ.

nigriora solito, crassioraque habens cornua, horridam tempestatem ac imbriferam, excurrente illa revolutione portendit.

43. Si luna falcatam sui corporis particulam tam gibbam, quam simam, atro colore, ceu veste quadam lugubri, induerit: venientes pluvias illā indicare certus eris.

44. In utriusq; Lunæ dichotomis, lumen per totum lucentis semicirculi segmentum livescere, vel nigricare si observabis, pluviam haud frustra terreberis. Quod signum, ad tertiam & quartam Lunæ ætatem, non ineptè etiam adaptasse visi mihi sunt antiquorum plerique.

45. Luna triduana corniculum alterum altero elatius, sub colore plumbeo exhibens, pluviosam hebdomadam præfagit: imò verò secundum nonnullos, menstruam bona ex parte peragracionem illam.

46. Si suo tempore & modo non comparebit Luna aut nubem lividè fenestratā architectari videbitur, pluvias (ni validè spiraverint venti) licebit expectare.

47. Luna ferrugineam faciem præ se ferens, vulgò pluvialis haberi solet: cujus

EPHEM. AER. CLAS. E

extremorum alterum corniculatum, si altero sublimius deprehendetur, semipluviam aëris constitutionem pollicebitur.

48. Lunaris radius in nocturna navigatione ad remos scintillans, humidum aëris statum brevi ad futurum, nautis hactenus præmonstravit.

49. Lunæ radii, Austro spirante, obscuriores, crassiores, brevioresque in terram desuper transmissi, pluvias promittunt.

50. Si Lunam nocturnos suos equos agentem præcinxerit versicolor circulus, non admodum transparens (qualis est Iris, vel hujus plumæ alius) aqua unà cum ventis affatim descensurâ testabitur: maxime si ad meridianam latitudinem Luna ipsa perrexerit.

51. Luna diebus, paulò antè memoratis sine cornib⁹ vel cum obtuso illorum apiculo conspecta, hyemalem aërem & pluviam indicat.

52. Phœbe summo corniculo nigrescens pluviosum mensis exordium proferre nihil cunctatur.

53. Luna circa sui globuli partem quæ est
expers

DE SIGNIS PLUVIÆ.

expers luminis, coloribus ex rufo & viridi livefcantibus insignita, nimbos, aut validos ventos sæpenumero præfagit.

54. Lunares circuli diverfis horis plures vifi, & femper in nigerrimas, aut fufcas nubes exoluti, magnos imbrium excessus metuendos admonent.

55. Area, seu circulus, Græcis ἄλωσ nuncupatus, Lunæ corpus, cœlo alioquin sereno, subrufo colore, cœruleo vel livido, individuè circumfcribens, aëris commotionem in aquas proclivem arguit. Qui si alterum, vel plures comites sibi asciverit: quo numerosiores, eò vehementiorem, validiorémq; tempestatem significabunt. Quanq̃ Peripatetici Lunares areas, quàm solares, ventosas magis esse contendunt.

56. Si nocturnæ Lunæ. Græcis ἡδρασίλι-
vai, ad australe cœli latus plures compare-
bunt, magnarum pluviarum brevi adfu-
turarum, signa exhibebunt.

57. Ab aliis (inquit Aratus) licebit alia signa per noctem & diem elicere. Obser-
vabimus itaq; & coronas seu circulos, cir-
ca primæ classis inerrantes stellas, aut er-
rantes vilos. Nam si nigrescent, aut cœ-

☉ EPHEM. AER. CLAS. I.
rulei, rufi, viridésve erunt: vel sidera ipsa
obtusam aciem, & crassiusculum, torpen-
témque radium præ se ferent, pluvias da-
bunt.

58. Inter stellas Cancrī, una est nebulo-
sa, Præsepe dicta: & non procul ab illa
duæ aliæ, Aselli nuncupatæ, parvo spatio
inter se distantes. Hæ si per serenitatem
vel spissæ, vel obscuræ apparebunt, aut
nubecula inficientur, pluviam & hyema-
lem tempestatem, pro solis & partis anni
natura, brevi adfuturâ indicabūt. Quod
si ex Asellis austrinus latuerit, pluviam
cum meridiano vento designabit. Si verò
borealis, ventum septentrionalem, cum
nive, aut grandine: si uterq;, turbatum
aërem variè portendet.

59. Vergiliarum nubilus occasus, pluvi-
osam hyemem antiquis nuntiavit. Si ve-
rò sereno tempore occiderunt, se-
renam & asperam hyemem
portenderunt.

☉ ☉

PLV.

DE SIGNIS PLUVIÆ. 67
PLUVIÆ SIGNA AB
his quæ in aere fiunt & ap-
parent.

Nubes rufæ, vel ferrugineæ, matuti-
num Solem præcurrentes, pluvias
minantur. Vesperî purpurascetes, sere-
nitatem, aut ventos, locis & temporibus
anni opportunis. Quod reliquis deinceps
adaptabis.

2. Nubes lividulas, aut ex rufo virescen-
tes, necnon carptis, vel integris vellerib.
similes, à meridie, seu (ut habet Plinius)
ab oriente, confertim per aërem discur-
rere si videbis, intra triduum, plus minùs,
aquas expectabis.

3. Nubes multæ, etiam rosæ, Horizon-
ti æquidistantes, parte infima si nigrica-
bunt, aquas portendent.

4. Nubes quæ à meridie in septentrionē
tendant, bona ex parte pluviarum nun-
tias esse, & testatum & observatum hac-
tenus fuit.

5. Nubes obscuræ & profundæ (cœli *κα-
θημερινα* nonnulli dixerunt) ex eo Hori-
zontis tractu, unde spirat ventus, emergē-
tes, quantò uniformi nigrore nigriores

- 66 EPHEM. AER. CLAS. 7.
- erunt, & Hemisphaerii spacium majus, cum vento crescentes, occupabunt, tantò certius pluviam, eamque ingentem ac diu duraturam effundent ac refundent.
6. Nubes ex rufo plumbeæ, non procul ab Horizonte cumulatim hinc inde agglomeratæ, ita ut succedentibus à postica, ægerrimè cedant, pluviolosam aëris cōstitutionem imminere ostendunt.
7. Nebulam aut caliginem per inferiorè aërem latissimè effundi, sursumq; paulatim perreptare si spectabis, pluviam præstolaberis. Sin à Sole disgregari, aut infernè sensim absorberi, serenitas enim.
8. Caligo per aërem hinc inde tota die, vel bona ejus parte effusa & veluti disseminata, cœlum humiditas nubes sursum architectari innuit.
9. Ventus imbecillis ab Austro identidè spirans, & brevi tempore in diversas Horizontis, regiones, variè errando se convertens, venturæ pluviae testis esse plurimum consuevit.
10. Post Ecnephiæ casum (de quo in sequentibus) pluvias plurimum ingravescere, author est Aristoteles.

11. Si

DESIGNIS PLUVIÆ. 67

11. Si per Hyemem, initia Veris, & finem Autumni, flante septentrionali vento, aëris asperitatem remitti animadvertes: & aliunde flatus cum caliginoso aëre mutatis sedibus profilire, pluvias aut nivem expectabis.

12. Hyberna tonitrua, uti etiam Æstiva manè, & quandoq; vesperi mugientia, aquam significant. Itidem si autumno à Borea plurimum coruscabit.

13. Vere & Autumno, necnon sub Æstatis initia, si plus tonabit Jupiter quam fulgurabit, hyemalis aër expectandus erit: eoq; intensior, quò frequentiora ex quatuor cœli cardinib⁹, de gravida nube percrepabunt fulgetrigera tonitrua.

14. Si videbis ab Austro per diem serenam, vel noctem, multum fulgurare, postridiè pluviam formidabis. Si à Coro, Favonio, vel Euro, flatum, aut lenissima stillicidia, consentiente anni parte, & Solis positione.

15. Coruscationes manè, vesperi, & per noctem absq; tonitru (aëre nubibus turgente) affatim emicantes, pluviam certò promittere nescius non eris.

16. Si de mōtis vertice ad Meridiem perflante Noto coruscabit: Zephyro spirante ad Boream, futuræ pluvix, aut tempestatis præludium habebis.

17. Irim, aëre alicubi nubiloso conspectam, aquas brevi spargendas exhaurire, fidem hæctenus fecit observatio. Quæ, si in meridiem annuet, illarum vim majorem cumulabit.

18. Si Iris Sole Occidente ad Orientem eminebit, tonitrua vel pluvias, conspirante anni parte, spondebit: eóq; certius, si aut gemina, aut multiplex apparebit.

19. Constantes & completæ, diuque vigentes Irides, ex tranquillo cœlo tempestuosum, & ex sereno pluviam plerunque portendunt. Quod ad Lunares perinde atq; solares, non ineptè etiam adaptabis.

PLUVIÆ SIGNA EX
his, quæ ab aqua sumuntur.

Ros qui suo tempore & loco adesse debuit, dum aberit, nec venti ejus fomentum dissipantes uspiam comparebunt (maximè circa plenilunia) pluviam, aut flatus instare conjectandum erit.

plu-

DE SIGNIS PLUVIAE. 69

2. Pluviales guttae subalbescētes, & amplas magnasq; bullas deorsum moliētes, stillantium aquarum durationem, & si cum mora aderunt, concitationem non obscurē testabuntur.

3. Pluvia, quocunq; tempore stillicidiis primis perexigua, deinde paulatim invalescens, ingentiores aquas, quā si cum impetu derepente cecidisset, ad futuras nuntiat.

4. Aqua affatim deorsum labens, si quā confusa citius, absq; ventis resiccabitur, nimbosam aëris constitutionem, pro foribus stare indicabit.

5. Si aquae stagnātes, absente solis radio, praeter solitum incalescent, pluviam non parvam, licet fortasse seram minabuntur.

6. Si per hybernum gelu observabis cōcreta stillicidia, adhuc nives & pruina, nullo vigente Sole liquefcere: praeterea, lineos pannos, vel laneos sub dio rigentes mollescere, adfuture pluvie signa hinc certissima, certō tibi promittes.

7. Si videbis vapidum nescio quid, & veluti roridum, politis parietibus, ac vitteis corporibus, necnon ligno, aut ferro, cō-

sequentibus diebus aliquot, absq; manifesta causa saltem de superficie hærere: pluviam intra breve tempus haud dubiè expectabis.

8. Mare, sereno cælo longè latèq; resonantia littora miscens, vel solito plus murmurans, pluvias aut ventos portendit.

9. Dispersæ maris spumæ, & subitæ insperatèq; fontium ac fluviorum exsiccationes, ingentem pluviam, licet tardam, antiquis significaverunt.

10. In littoribus & ripis, oblongi arenarum cumuli, fremente mari aut fluvio, hinc inde disjecti, pluviam non secus demonstrant, quàm si obstrum, & prospectui ægerrimè patens fuerit pelagus.

11. Dum Ranae, confusè, & immodicè coaxabunt (nisi fortasse ubi in furias, Venerèmq; ruunt) pluvias propinquas esse inclamabunt.

12. Conchæ, & marini Echini, saxis sese affigentes: adhuc Canceri ore, forficatisq; pedibus lapillos præhredientes, & se arena saburrantes, pluviolam tempestatem prænuntiant.

13. Pisces per serenitatem supra aquas
sub-

subfultum micantes, & identidem ac si volarēt jaculati, pluvias instare nos com-
monent.

14. Adventante pluviosa tempestate, o-
ctipedes Canceri ex aqua egredi, & se iti-
neri, motu regradario, accingere plerum-
que sunt visi.

PLUVIÆ SIGNA A TER-
ra accepta, & rebus que in
illa sunt.

SI montes æditiores, in rebus aëris ob-
servari soliti, suos vertices nubibus ira
obvestitos habebunt, ut ab hominum p-
spectu, vel cominus excludantur, pluvi-
as ingruere manifestabuntur.

2. Montes halitum usq; adeò densum &
crassum perspirantes, ut ne à Sole quidē
& vento dispergi possit: futuræ pluvias
signa omnium oculis admovent.

3. Præruptorum mōtium, sylvarum, tur-
rium, & campanilium solitus color ma-
nē & vesperi disprens, vel aliam à con-
suetæ facie, pallidam præsertim aut cali-
ginosam præ se ferens, venientium plu-
viarum angur tibi censendus erit.

4. Si magnos audis fragores montibus altis,
 Ac ingens passim nemorum increbrescere murmur
 Si spectas paleam & frondes volutare caducas,
 Summa & natantes in aqua collud. re plumas:
 Instantis ventis abiere, plurimasq; timeto.
5. Si videbis capsularum ligna, in quibus
 carnes sale condiuntur, stillatim quasi
 collacrymare. Adhæc sale in vasculis
 nitro liquefcere, pluviarum testimonia
 hinc habebis.
6. Spinofus cardui echinus ex agris, ubi
 habitior factus est, domū comportatus,
 & in ædium tabulatis, camino, vel con-
 tignatione, aut alibi appensus horren-
 te aculeos, & patentes suas alas si clausc-
 rit: seque veluti in novum habitum pro
 tempore composuerit, venientis pluvie
 signum certum erit.
7. Lucernæ oleum, aut flammulam qua-
 si injecta aqua, frequenter, insolentier
 (modò causa in oleo non fuerit) scintil-
 lare si quando prospicies, hyemalem aë-
 rem & pluviam instare memor eris.
8. Quoties foculum agrè lucere & incē-
 di (modò cum materia difflatio ob stru-
 em intercepta nil præpediret) animad-
 verterunt antiqui; adhæc, in ardentibus
 elly-

ellyphniis veluti callum obduci: & crustaceum nescio quid adnasci, idem quod antea adfuturum diligenter adnotarunt.

9. Si per caliginosam noctem, debite, ut par est, non movebitur lucernæ flammula, luménq; ipsum quasi languescens (etiam effuso quoque satis oleo) emarcescet: prætereà si lucernales radii solito densiores apparebunt: adfuturæ pluvie testimonia cum reliquis inculcabunt.

10. Si ignis cineribus bene conditus, favillam scintillasve identidem excusserit: aut cineres ipsi in foco, absque causa manifesta, concreverint: pluvias, vel tempestates certò spondebunt.

11. Si observabis ignes quoscunq; pallefcere, & non cogente materia, aut re alia externa, crepitare: insuper candètes carbones nescio, quæ corpuscula, miliaceis granulis similia, & circum splendidantia ostentare, pluviarum auguria non omnia vana hinc bene elicies.

12. Flamma in foculo, nulla præsentè causa suppressa: & fumus per camini spiracula non liberè evolans, pluviam hand procul abesse testatur.

13. In agris nullo motore prævio, exauditus fragor, & veluti cœli mugitus, non dubiam pluviosæ tempestatis significationem conjunctam habet.

14. Calor, Æstate, Vere, & Autumno, supra aliorum dierum statum, homines & jumenta solito acrius infestans, pluviarum lapsum suspectum esse admonet.

15. Campanarum soni, etiam eminus, acutissimè præter consuetudinem excepti, pluvix signa confirmabunt: modò ventus ab austro diversus in causa non fuerit.

16. Aranearum veluti pensa, aut his simile quidpiam, ut sunt plantarum pappi, arborum lanugines, telarum filamenta, & hujuscemodi alia, per australem aërem volitare, exspaciarique si animadvertes: prætereà fuliginem sine manifesto impellentis sensu decidere: & nescio quid, ceu tenues lanæ flocculos per cœlum ferri, ad futuram tempestatem, aut hyemales dies, pluvios ac humidos, hinc prænuntiare nihil dubitabis.

17. Araneæ per parietes, aut alia loca, insueto spectaculo prodeuntes, & veluti deficiente gressu, deorsum labentes, pluviam,

viam,

viam, ceu de pictura, ob omnium oculos ponunt.

18. Musicorum instrumentorum subtē-
stæ fidiculæ ruptim dissilientes: & ostiæ
absq; manifesta causa, aperiri claudique
solito contumaciora, aërem pluvias no-
bis miscere palàm nuntiant.

19. Pellicæ Zonæ, corrigiæ item, & si-
miles ligaturæ, solito contractiores red-
ditæ: necnon pyxidum opercula, quàm
consueverunt strictiora, summâque ma-
nuum, ac faciei cuticula, attractu supra
modum arida apparens: idem quod su-
periora planè testantur.

20. Sicca folia, pulvisculus item & pa-
leæ, aut res quævis aliæ, turbinatim per
aërem motæ, pro pluviis testimonia cum
aliis cumulant: maximè si Austrum ven-
tus tenuerit.

21. Floreta insolito modo ad longiorem
distantiam suos odores sereno cælo sua-
viter jaculantia, nihil diversum à jam di-
ctis, juxta nostras, & multorum obser-
vationes ponunt.

22. Ossa aliquando luxata, fracta, vel a-
lio quovis modo læsa: adhæc antiquæ

vulnera recurrentib⁹ doloribus, miseros mortales, sine causa manifesta, solito atrocius fatigantia, pluviae indicium esse, cum libris docet experientia, scriptis omnibus potior: cui te malle credere arbitror, quam mala tanta pati.

23. Cephalalgiae, aut hemicraniae, & periodico, inveteratove capitis dolori obnoxii: praeterea, arthritide, & quacunq; hernia obsessi, solito infensius se vexari si senserint, aut labores periodon antevertere, aërem in pluvias sese aptare, hinc certò colligunt: modò aliunde peccatum non fit.

24. Ingruente pcella, aut pluviosa tempestate, volucrum agmina ex insulis, ubi degere maximè consueverāt, saepe in media arva turmatim convolasse, observatum est.

25. Si aves quæ ad stagnantes aquas aut fluentes habitant, diu & multum non procul à ripis

*Certatim largos humeris infundere rores,
Et caput objectare fretis & currere in undas.
Ac studio in cassum cernes gestire leuandi,
Certus aquam metues.*

26. Si aves in arboribus nidulantes, in-

scip.

tempestivè propria cubilia, & solitas sedes gregatim petiverint, pluviam brevi adfuturam, vel tempestatem nuntiabūt, quemadmodum adnotavit prisca rusticorum philosophia.

27. Si videbis aves in aquis parum aut nihil degere assuetas, ad rivulorum & fluminum, fontiumve crepidines plumas vellicare, instantium pluviarum memor eris.

28. Gallinaceus Gallus, paulò post Solis occasum, vel primis noctis horis statim à vespertino crepusculo, in raucisonum cucurritum, crebro alarum motu insolenter prorumpens, superioribus per omnia concinit.

29. Gallinacei pulli, imò verò Galli & Gallinæ, ac reliquæ ferè volucres omnes, rostro, aut unguibus plumas assiduè vellicantes, seq; humi præter modum saburrantes, pluvix non dubia exhibent spectacula.

30. Si Gallinæ cum suis Gallis, initiantur pluvia, in locum stillicidiis minimè obnoxium, de mediis arvis convenerint: aut proprium tectulum (tempus præcurren-

EPHEM. AER. CLAS. I.

tes) confestim adiverint: præterea si manè ad pastum tardissimè prodierint, ingentes imbres aut præsentis pluviaz durationem prænuntiabunt.

31. Si picturatos Pavones, noctu vocem efferatam, & insolenter clangosam cogeminare audies, pluvias propinquas esse cogitabis.

32. Latipedes Anates sereno cœlo cumulatum congregari, & alteram volatu supra alteram ferri si videbis: adhæc, insolita perturbatione, clamorèque moveri (nisi fortasse propter separationem ab aliis) pluviam, vel tempestatem expectabis.

33. Anseres valido clangore ad pastum festinantes, seque gravi alarum motu, & frequèti attritu, aquis placidè mergentes, præterea garritu insolito perstreptentes, pluvias præfagire (mòdò aqua illis antea negata non fuisset) sicut adnotarunt antiqui, ita nos sæpenumero sumus experti.

34. Clangentes aëriæ Grues, & prævia nubila pinnis alarū scindentes, venientiū pluviarum fidem cum aliis, & faciunt & vehementer agunt.

45. Grues ab imis vallibus fugientes, &

rela-

DESIGNIS PLUVIÆ. 79

volatum humilem obliquè tenentes, eumque in locum unde evolarunt, sæpe revolantes, pluviosæ tempestatis, & hybernæ constitutionis præcones esse perhibetur.

36. Dum circa paludes, vel alias aquas, arguta frequens volitabit Hirundo, ventre undas in caelum radens & everberans, pluviam, aut tempestatem proximam esse indicabit.

37. Si hac & illac volitans Hirundo, parietibus subinde hærebit, vel humilis usque adeò feretur, ut pedibus humum vertere seq; pulverare videatur, idem quod antea commonstrabit.

38. Corvorum & Graculorum greges, turmatim Accipitrum instar clamantes, surgentis pluvix signa habent.

39. Corvi de arbore penduli, alas sæpe numero motitantes, humidæ tempestatis nuntii, antiquis semper fuerunt.

40. *A solito pastu discedens agmine magno
Corvorum densis crepitat si exercitus alis,
Atq; modum fugiens rara dulcedine læto
Inter se foliis strepitat, minabitur undas.*

41. Corvi raucum crocitantés, & vocem identidem resorbentes: vel ut habet Plin-

80 EPHEM. AER. CLAS. I.

nus, cū singultu quodam diu & multum latrantes, pluuiam aut pro ea tempestatem hariolantur.

42. Si corvorum, etiam aliarum avium alix inter volandum, sonitum ab assuetō alienum fecerint, pluuiam nō procul abesse testabuntur.

43. Graculi in domorum tectis, & coronidibus, aut alibi, solitariē residentes: & alas modo infueto quatiētes, vellicatimque explumantes, præterea à pastu serō redeuntēs, adfuturas pluuias ob oculos ponunt.

44. *Si in sicca Cornix sola exspatiatur arena,
Hincq; gradu lento metitur: Vel caput undā
Obiectat querulum.*

Adhæc, si frequens ad undas impatienter cornicabitur, humidam tempestatem instare præfagit & demonstrat.

45. Cornices supra petram unde quaque irriguam garrientes, & se aquis subinde mergentes, non dubia venientis pluviæ testimonia exhibent.

46. Halcyone cum sobole tepidū ad Solem pennas in littore expandens, suum pro pluvia cum aliis calculum, etiam hīc adjicit.

47. Acre-

47. Acredula vocibus crebris, & cantibus indefessis matutino tempore militans, adventantem pluviam in ore habet.

48. Monedula per australem ventum, aut alium quemvis, multum atq; diu perturbatè invicem vociferantes: & passeris matutinis horis admodum pipientes, vèturas pluvias ut præsenscere traduntur, ita quotidie probantur.

49. Aviculæ cujuscunque generis, maro quasi viso monstro, fugientes, pluvie vel tempestatis vestigia in aëre impressa spectantium oculis admoveere solent.

50. Lucifuga noctua, vespertino crepusculo de suis lustris citius quàm consuevit egrediens, & hinc inde errando plurimum cucubans, pluviarum certissima præsagia ponit & excitat.

51. Ardea notas paludes, admodum querula & clamosa effugiens, mediisq; in arvis tristis residens, aut supra altam nubem volitans, futuram pluviam, & tempestates significare traditur.

52. Si Picus avis Martia, quæ & pluvie avis antiquis dicta est, validius quàm pro more, stridere observabitur, certò imbres indicabit.

80 EPHEM. IEROLAS. D

53. Cum medio celeres revolant ex aequore Mergeto
Clamoremq; ferunt ad littora: cumq; marina
In sicco ludunt fullica: tibi tempora signent
In festo pluvio, & tempestate sonora.

54. Regulus avicula, motu insolito &
cantu, sed tamen suavi gestiens: adhuc,
Rubeta antiquas macerias, & excavatas
arbores, inhospitasque domos subiens,
pluviam mox adfututam pollicetur.

55. Columbi ad suum ~~estrepentes~~ tarde
redeunt, & Gallinae a pastu solitum re-
migrandi tempus praevententes, seque ad
dumeta, aut tecta: nullo abigente con-
festim recipientes, signa propinqua plu-
viae secum referunt.

56. Si Muscae & Pulices summam corpo-
ris cutieulam solito infensus sua probos-
cide vellicabunt, hominumq; ac jumen-
torum faciem & oculos saepius abactae,
caesim (quod dicunt) & punctim recur-
rentes appetent, brevi venturas pluvias
nuntiabunt.

57. Vespae multis in locis ante vesperti-
num Vergiliarum exortum, subterraneas
specus glomeratim ingredientes, pluvio-
sam hyemem, & frigidam praesagiunt, ut
etiam muscae.

DE SIGNIS PLUVIÆ. 29

58. Apes prope sua alvearia, fosciculos ad mellificium sedulò excerpentes, tempestuosam ac pluviam auræ constitutionem augurantur.

59. Capræ initæ, uti etiam asinæ, si rursum initi expectant, pluviam, ac hyemalē ætrem longiorem significant.

60. Capræ tam arborum, quàm fruticū, & suffruticum ramulos, stolonésve solito avidius carptim derodētes: ac nullo valente verbo, & verberē, ad vineta, vel aliò (licet non impunè) proficiscentes, pluviarum aut tempestatis præfagia, intelligentes certò ob oculos ponunt.

61. Si videbis Oves, veniente hespero, dum ad suas caulas aguntur, herbas magna aviditate per viam depascere, & ab his nullo clamore, vel idu divelli posse, idem quod antea augurari existimabis.

62. Fœminæ Oves, fœminæ item Sues, maribus admissis catulientes, & Venerē nequidquam promiscuè confundentes, hyemalem tempestatem pro foribus adesse monent.

63. Si animalium greges, pede vel rostro terram diu effoderint, & capita ad Bore-

¶ EPHEM. AER. CLAS. R
am extulerint, magnam hyemem cum
pluvia prænuntiabunt.

64. Arietes, Oves, & Agni invicem arie-
tantes, & corniculatim confligentes, ad-
hæc, calces invicem subsaltim incutien-
tes, humidam tempestatem significant.

65. Catus, seu Felis, Græcè αἴλιος & nun-
cupatus, si pedum priorum illinctu, caput
cum interscapilio, pectinantis in modum,
& abluentis, diutissime palpaverit, plu-
vias ingruere haud ineptè demonstra-
bit. Quod tametsi vetularum delirame-
ta recipere videatur, verissimum nihilo-
minus esse, experiundo dices.

66. Si canum ventres, borborygmos &
murmurilla edere percipies, aut humum
pedibus non oscitanter scalpere, sibi que
scrobem effodere, eadem quæ præceden-
tia, significari tibi persuadebis.

67. Si Aselli, aut Muli, diu multumq; &
caput & auriculas absq; præsentē causa
motitabunt, pluviam adfuturam præ-
nuntiabunt.

68. Quoties per austriam cæli constitu-
tionem videbis Asinos, Mulos, Equos
vel Canes, se per pulverulentum solum
dies

diu voluere, & revoluere: suâq; dorfa; arboribus, lapidibus, aut alibi sedulo ac sepe affricare, toties pluviam in via esse cogitabis.

69. Boves naribus patulis auras sepe captantes, & cœlum quasi emulgendo olfacientes, humidam aëris constitutionem pro foribus adesse, antiquos admonuerunt.

70. Si Boves cum insolito mugitu, ad stabula sub vesperam tristes proficiscuntur: & Vitulæ præter modum salientes, (absente stimulo) assidue vitulabuntur, tempestatem intra paucos dies, absq; dubio, deorsum grassaturam, veluti de pictura quadam representabunt.

71. Boves, posteriorum pedum ungulas, & pilos, parte adversa diu & multum circumlingentes: adhæc, in stabulis super dextro latere, omnes ex æquo decumbentes, si verè sunt priscorum, recentiorumq; observationes, bubulcos suos, ut à pluviosa tempestate sibi caveant, naturali præfagio hætenus docuerunt.

72. Buculæ ac si lymphatæ essent, vel Oestro percitæ, cum equis, aut alterius, ar-

¶ ΕΡΗΜ. ΑΕΡ. ΕΒΑΣ. ¶

menti animalibus, ἀνω γὰρ καίτω (q̄ Græci dicunt) cursitantes, surgentem pluviam quasi digito indicant.

73. Sues solutos farris, aut fœni manipulos, ore sũsq; deq; miscentes, & perinde ac si rabie exagitarentur, cursum dispergentes, nihil à superioribus diversum testantur.

74. Lupus solus ab aliis, altum sæpe, horrendũmq; ululans, & ad humiles pastorum casas, agricolarũque opera parum cautus frequenter accedens: ante tertiam auroram, gravem cum pluviis tempestatem adfuturam innuit, ac præ se fert.

75. Mures cum Soricibus, præter modũ pipientes & acutè subsibilantes: saltitandõq; de suis latibulis gregatim profilientes: ex conculcatis straminibus, lectulos sibi sternentes, sine pluviarum significatione antiquis habiti non sunt.

76. Si Mures sitientes, ad domorum tecta turmatim ascenderint, aërem se jamjam ad pluvias componere testabuntur.

77. Si Talpæ oculis capti, cubilia solito altiora, & numerosiora sibi cumulatim effoderint, pluviam expectandam, nõ temerè quemvis admonuerint.

78. Si

78. Si videbis Scolopendras, multipedes
vermiculos, rerum agri scriptoribus con-
volvulos, Gazæ centipedes nuncupatos,
confertim per muros serpere, reptarèq;
pluviam aut hyemalem tempestatem se-
riò formidabis.

79. Quandocunq; antiqui observarunt
Vermes, quos Lumbricos, terræ intestina
dicunt, humum quasi terebello passim
pertundere, & foras affatim erumpere,
idem cum superioribus illos prælagire &
denotare existimaverunt.

80. Bufones p̄siliantes ex suis lustris nu-
merosiores, ac tumidiores solito, aërias
humiditates venturas ponunt in aperto.

81. Si Formicæ laborum patientissimæ, &
suis myrmiciis ova certatim excuterint
retulerintq;: aut semina sub dio rescan-
da exposuerint, pluviam vel tempestatē
brevis terras salutaturam indicabunt.

82. Signa alia permulta facilè colliges de
ventorum, tempestatūq; signis: & quæ
his admodum affinia sunt, nivis, grandis-
nis ac similibus. Insuper de oppositis,
qualia sunt serenitatis signa: habita ubiq;
ratione locorum, & partium anni, necnō

28 EPHEM. AER. CLAS. I.
configurationum Lunæ ad Solem & Pla-
netas: addito præterea fixarum Stellarum
quæ insigniores habentur comico exor-
tu, acronycho occasu. Cautiones alias
dabunt nostra Prolegomena ad rerum na-
turae Candidatos, quæ ante iudicia ex si-
gnis conquisita, sæpe tibi sunt legenda, &
circumspectè excutienda. Verum enim-
vero, antequam manum de hac tabula
(ut dicunt) tollam, pretium operæ factu-
rum me arbitror, si paucis paucula tibi
proposuero. Itaque, quoties vigente
mediocri aëris caliditate, aut frigiditate,
pluviae signa multa, eaq; valida observa-
bis: humiditatem aëris in ea ipsa regione
proximam esse certò pronuntiabis. Si
cum insigni frigore, nivem aut grandinè.
Quòd si pauca aderunt signa cum debili
calore, rorem, nebulas, vel obscuritatem
aëris, opportuno tempore & loco, pro
pluvia prædicere nihil dubitabis. Si ve-
hemens regnabit frigiditas, prævalebitq;
signorum pluviae turba, pruina & gran-
dinem in via esse, tutò commonere po-
teris. Sed hæc in præsentiarum satis. Quæ
minus accuratè curata qui dicet, curiosi-
us si

DE SIGNIS P L U V I Æ. 89

us si curabit, non solum curam sibi procurabit, sed & nobis rem summè gratam cumulabit. Hæc habebam de signis pluviae quæ dicerem: jam ad illius naturam, effectus, & item alias, noster convertatur sermo.

P L U V I Æ N A T U R A,
differentia, accidentia, effectus, & alia

CAlente, qui nos ambit, aëre, pluviarum guttas magnas confertim cadere, nemo est, qui non videat. Quod tunc frigus ad mediam aëris regionem per antiperistasin depulsum, geminatumq; sub tepidi vaporis, vi Solis sursum ad fingendam nubem delati, particulas sicuti illicò intercipit, ita crassiusculè addensatas præponderare, collectim accumulatè deorsum redire cogit.

2. Per æstum & ardores, pluviarum guttæ magnæ, & ut dictum est, calidæ (saltem tactu) apparere plurimum solent. Nimirum quod impetu valido & motu cito, ac violento, qui calorem conciliat, deorsum confertim labantur. Quibus

accertes quę superiori Aphorismo adscripsimus.

3. Guttatum pluvialium magnitudo & parvitas à calidiori nube vel frigidiorē oboriri solet. Nam calidior nubes, quia frigori (perinde atq; aqua tepida) ingressum facilem undecunq; rarefacta præbet, in majores guttas promptissimè converti apta est. Frigidior, quia densiuscula, & compacta magis, frigiditati aëris usq; ad eò non patet: nec intus, ut sic dicam, & in cute fingenti, sese tractabilem exhibet. Quapropter guttas majores, & in se compactiores, stillare plurimum consuevit.

4. Pluvia diutius durat, & fit magis continua, quàm nix & grando, licet ex eadē sint materia. Idq; propter obedientiam & facilitatem sublationis. Unde vapor sursum perlatus, à consequente relato vapore, mutatur ac reparatur. fitque ut pluvia præcedens, sequentis materia sit. Nam ex prius illapsa, tellus madescit, quę sursum à Solis calore in halitum digeritur: ac sursum trahitur ad novæ pluvie generationem.

5. Vere medio, Æstate, & sub Autumnū pri-

DE SIGNIS PLUVIÆ. 91

Principia (dum aër aut tepet, aut calet) pluviarum guttæ magnæ, & frequentes subinde nobis fiunt: præsertim lucente Sole: de cujus splendore guttas instar volitantium, per inane stellarum cadere, observatum est: quæ ingentes & procellosas pluvias præcurrere plerunq; solent, quia de vaporib⁹ calidis, frigori viam (ut dictum est) præbentibus, emergunt.

6. Pluvia quanto majoribus guttis decedit, tantò propius gigni existimatur: quãtò minoribus & rotundioribus, eò remotius, pro materia subtilioris, crassiorisve diversitate multiplici: quod ad nivem & grandinem (si videbitur) etiam detorquebis.

7. Post intensissimum & diuturnum calorem, ingentes pluvias & longas contingere, sæpe numero observatũ est: rerum quadam vicissitudine, & revocato in suam harmoniam cum tellure cœlo.

8. Nullum anni tempus à pluvia nobis immune esse solet. Nam quacunq; anni tempestate ab aquosis corporibus humiduli habitus (pluviarum materia) sursum in cœli rapi, & in nubẽ cogi possunt: ma-

gis, minùs, pro partium anni constitutione, locorum natura, & præsentì cœli, necnon ventorum flatu.

10. De sanguinis, lapidum, carnis, & rerum aliarum pluvia, historias habes apud Livium, & alios, quàm plurimas causas apud Albertum: qui cum pluvia (fortasse & tonitru) massam ferri centum librarum pondo ex nubibus decidisse, ac Avicennam inter medicos principem, spectaculo illius interfuisse, author est: ex qua præstantissimi gladii postea fabricati fuerunt. Sed fides, ut de lapso per pluvias Vitulo, penes suum authorem, per me (quantum voles) tibi stabit.

11. Quia è lacubus, stagnis, & paludibus crassi vapores ad pluviarum constitutionem sursum tolluntur: idcirco pisciculos & ranunculos, aliâq; hujus plumæ animalia (quorum semina cum humido halitu agente cœlo sursum ascenderunt) cum pluvia descendere non est quod mirerentur α φιλόσοφοι. Causas alias dabunt μετεωρόλογοι.

12. Quia vi Solis & stellarum, pluvie materia sursum nonnunquam excoquitur & super-

superassatur: vel de rubicatis locis aquo-
sis exhauritur: aut de viscido & penè di-
xerim mucilagineo, vapore adhuc cru-
do fit: ideò colorem rubrum & quando-
que lacteum induit: aliàs lapidescit. Quæ
res falsam permultis phantasiam præbuit,
quòd sanguine, lacte, & lapidibus aliquã-
do pluerit Jupiter.

13. Cœlum cum vaporibus lanuginem &
leuiscula quædam corpora sursum ple-
runq; attollit, quæ cum pluvia quando-
que decidunt: & indoctæ, credulæq; ple-
beculæ miracula excitant.

14. Cum pluvia, terreas glebas, arenam
item, & similia cadere, nihil mirum esse
debet: nam à montium jugis ventorum
impetu illa sursum mitti (ut causas alias
reticcam) extra naturam non est.

15. Carnem, cæmentum, & lutum cum
aqua pluvia deorsum labi posse, multi
absurdum non existimant: quòd præpin-
guis crassaq; vaporum materia, à Solis &
stellarum radiis, diu multumq; subacta,
pulsata, & penè dixerim torrefacta, duri-
tiem facilè contrahat: & hanc vel illam
formam haudquaquam obstinatè admittat.

16. Pluvii vapores propterea quòd terre-
stre nescio quid habent, & è mari magna
ex parte hauriuntur: necnon à Sole &
stellis sursum fermentantur: idcirco plu-
via quæ ex his coalescit, salta nonnunquã
apparet. Et quia vaporibus elemēta qua-
tuor, virtute insunt, fit plerunq; ut diver-
sa animalcula pluviis permisceri, & con-
currente cœlestium corporum energiea,
sursum fabricari, deorsumq; cadere de-
prehendantur.

17. Conveniunt pluvia, nix, ros, pruina
& grando, quòd per infrigidationem fi-
ant: differunt ejusdem paucitate, multi-
tudine, loci distantia, colore & figura.

18. Pluviæ mites & suaves, magis profunt
plantis, quàm violentæ & ingentes: quia
rori sunt similis: & paulatim sese tel-
luri insinuant, diutissimèq; fovent ac ma-
defaciunt.

19. Pluviæ serotinæ hisce arboribus uti-
les sunt, quæ fructus suos diutius conti-
nent, & longiores cibos desiderant.

20. Pluviis & aquis fruuntur magis fata
quàm arbores, auferente statim eas, & à
sublimi diripiente Sole.

DE SIGNIS PLUVIÆ. 99

21. Si pluvia consequentibus annis aliquot per hyemem cessabit, mori periclitabuntur arbores. Ergo qui scripsit hyemes optare serenae agricolae, pro arboribus vota non fecit.

22. Pluvia, ventus & grando, coruscationem cum tonitru secum saepenumero admittunt, nix non item. Hinc fit ut sine his, praesentibus saltem, vel brevi adfuturis, tonitru aegre contingere videas: sed de his in sequentibus.

23. Pluvia resiccationem quae est a vento impedit, solentque aestate per noctem frequentior hic esse, quam per diem.

24. Pluvia siccitatem nullo modo patitur, quanquam potest una aut altera post pluviam hora, opportuno tempore & loco serena esse. Pluviae Hyeme & Vere, solenniores, crebrioresque nobis sunt, quam Aestate & initiante Autumno.

25. Aqua pluviae quod dulcis nonnunquam fit & limpida, id habet ab humido aëre remisso: quod amara, a terreo sicco & adusto. Nam cum aqueis fumis, terrestres vapores socios sese plerumque adhibet, certum est.

25. Matutina pluvia & vespertina, ut rorem præpedire excluderéque plurimum solet: ita caliginem respuere, quæ serenitatis nuntia plerunq; est, uti mox dicem⁹.
27. Pluere circa Vergilias, & per Solstitia, vitibus inimicum esse adnotarunt rerum agri scriptores.
28. Pluvia caliditatem vehementem, & frigus pervalidum comites raro sibi adsciscit. Nam utrunque vel remittit, vel penitus abolet.
29. Magnæ pluviarum guttæ crassiusculæ, per calidam anni tempestatem in subrepida nube & aquosa, à circumstante mediæ regionis aëris valida frigiditate: uti grando, fieri solet: sed nubes pluviosa, de aëre plus habet, quam grandinosa, nec fit frigiditate ad unum locum expulsa: ut grando, sed quasi abundante.
30. Pluvia magis humectat illa, quæ plagam à qua spiraverit ventus, prospectant, quam quæ ab ea recedunt.
31. Pluvia ex omnibus, gelu & nivē compescere, pruinaq; aëre solet plurimum.
32. Pluviis multis perludentibus, loca quæ in excessu arida erant & inculta, in fusa humidita-

miditate suis colonis mansuetiora reddi,
nemo non videt.

32. Quemadmodū in pluviosa anni con-
stitutione montes & cum pratis sylvæ
fertiliores evadunt, ita fœcunditate la-
sciviunt omnia, fiuntq; habitiora: sed ta-
men corruptioni obnoxia magis: etiam
ante justam maturitatem, & illis dictū le-
gitimū repositionis tempus, nedum post.

33. Vulgò dici solet, quo die Dominico
circa nonam ante meridiem in quacunq;
anni tempestate si pluerit, major septi-
manæ illius pars pluviis destinabitur, q̄
tametsi absurdum videtur, experientia
nihilominus tibi probatissimum evadet.

34. Tradit rusticorum philosophia, quod
pluvia die Sabbathi excitata, nunquam
aut rarò diem lunæ prætergredi solet.

35. Habet vulgus, quòd si Luna in fratris
amplexum prorumpens, die Martis dis-
parebit, pluviosa præter alias apprimè e-
rit. Quod an verum sit necne, experien-
tiam rerum magistram posthac consules.

36. Per diuturnas pluvias & vaporosum
cœlum, serices, ranæ, bufones, pulices,
cruccæ, pediculi, cimices, in summa, ani-

malia ex putredine nascentia, vel in ea gaudentia, abundare ubique solent: pro soli & partis anni natura.

37. In pluviarum multitudine, morbi ex Hippocrate magna ex parte fiunt, febres longæ, alui profluvia, putredines, morbi comitiales, apoplexiæ, anginae, catarrhi, & similes.

38. Aëre pluviis superfluis scatente, terræ semina (uti etiam arborei fœtus) præfocari periclitantur: ferrum rubigine cōficitur, imbecillia vina acescunt & corpora (saltem parata) corruptionem facile agnoscunt. Unde rectè admodum scripsisse mihi videtur bonorum omnium nobis author Hippocrates, siccitates imbribus meliores esse.

39. Impetuosæ pluviae & vehementes, plantis non admodum conveniunt: propterea quòd plurimum habent frigiditatis ab aërea nube expulsæ: cujus qualitas est perimens. Adde quòd etiam radices inebriant, ac perdunt jugiter labentes pluviae.

40. Pluviae suaves, & sine violentia descendentes, quia illis plus calidi spiritus, quam

DE SIGNIS PLUVIÆ. 23
quàm frigidi inest, fiuntque rori similes,
idcirco plantis expetuntur, nam irrorant
potiùs, quàm mergant, aut inebrient.

SICCITATIS ET SERE-
nitatis aëris descriptio.

Serenitas hîc nobis describitur, à plu-
viis & humidis aëris constitutionibus
immunitas: etiam si evanidæ nubes, vel
exigui venti per cœlum decurrant: qua-
liter usurpavit Maro hoc hemistichio:

Hyemes optate serenas

Agricola, &c.

SIGNA SICCATIS ET
serenitatis aëris, ab his quæ in cœlo, aë-
re, aqua, & terra, palam apparent.

C O E L U M.

Sol tibi signa dabit, Solem quis dicere falsum
Audeat, ut magni missa Maronis habet.

Ille itaq; si in exortu suo caliginis nu-
biùmq; & varietatis expers erit, hoc est,
purus, unicolor, & ubiq; simplex appare-
bit: diem eam serenam cum sua nocte,
certò tibi advehet.

2. Si postmeridianus Sol, blando fulgore

se in nubibus occumbet, purum habens vespertinum cœlum: subsequenter auroram, eamq; serenam noctem dabit.

3. Revisente hemisphærium nostrū matutino Sole, si aër perspicua, tenuiq; albedine illustrabitur, serenitatem spōdebit.

4. Fluxu vespero descendente, abeunteque Sole, si vicinæ nubes sparsim rubicundæ, raræq; comparebunt: noctem & qui sectabitur illam, experire diem nitidū.

5. Quoties Sol limpidus & minimum fervens sese sub Horizontem proripuit, postridieq; similem dedit exortum, toties certissima serenitatis testimonia monstravit.

6. Si solares radii marcescentibus similes (quemadmodum fieri solet, dum Luna terræ & Solis ex directo stans, illos obūbrat) sub auroram nubes obscure purpurascens, aut croceas non viderint, arida per diem illum arva indicabunt.

7. Si magnus orbis ut nebula paulatim flaccescens, circa exorientem Solem dilatabitur, repenteq; decrescet, die illo serenitatis indignus non eris.

8. Sole, matutino emerſu mundum salutan-

lutan-

lutante, nubes per Horizontem rare-
re vel à solaribus radiis dissipatim vane-
scere si videbis, sereni aëris præsentissi-
mum signum habebis.

9. Circa emergentis Solis, vel cadentis
auream imaginem, caligo levicula, aut
aërea nebula apparens, tempus serenū (si
modò vera fuit nebula) semper nūtiavit.

10. Sol post pluvias igneus occumbens,
aut subpurpuream faciem præ se ferens,
sequentem lucem humiditatum exper-
tem, antiquis significavit.

11. Sole in orientali tractu degente: Iris
ad occasum visa, serenitatis & nonnun-
quam pluviarum levissimarum testis esse,
mihi sæpenumero observata fuit.

12. Versante supra Horizontem Sole, I-
rides (qua parte nox humida cælo præ-
cipitat) per tempestatē visæ, serenitatem
indubitatum spondent: ad Orientalem
verò tractum, dubiam. Quod de libro-
rum fide tametsi certum esse constat, tu
te nihilominus etiam de experientia cō-
stanter obfirmabis.

13. Si Sol ad eam mundi regionem unde
spirat ventus, recedet: aut in qua est, vel

EPHEM. AER. CELAS. I.

mox proficiscetur, insurgent flatus, serenitatem, nisi fallæ sunt antiquorum observationes, certò promittit.

14. Luna tertia, vel (ut dictum est) quarta, tenui puraq; luce & subtili nitescens, hoc est, sincerum lumen nullis interjectis effumationibus præ se gerens, serenitatem haudquaquam dubiam ostentat.

15. Si Luna recens, virgineo splendore suffusa cornua sursum emiserit: aut in plenilunio, vel dum semicircularis lucet, pura erit, serenitati jacta esse fundamenta admonebit.

16. Si Luna falcatam sui corporis abscissionem, corniculo utroq; acuminato, admodum argenteam objectabit, serenitatis prælaga habebitur.

17. Si area, aut corona, Græcis αλωσ̄ dicta, una & simplex circa Lunam, absque ulla interruptione, paulatim vanescere deprehendetur, serenitatem portendet: cui signo tanquam vero perpetuò adhaerunt antiqui.

18. Si Luna in exortu quarto (namq; is, ut est apud Virgil. certissimus author)

Pura, nec obsusis per caelum cornibus ibit.

Totus

Totus & ille dies, & qui nascentur ab illo
Exactum ad mensem, pluvia & ventisq; carebunt.

19. Circuli candiduli, vel subpurpurei, circa planetas, aut fixas stellas visi, serenitatem, & quandoq; ventos, rerum aëriarum observatorib. significasse traduntur.

20. Stellæ blando fulgore scintillantes, (etiamsi perreptantibus niveis nubeculis, cœlum alicubi obducetur) superioribus, pro serenitate suam adjiciunt calculum.

21. Lacteus in cœlo tractus (quem nostri, sancti Jacobi viam, Græci γαλαξίας dicunt) perspicuus, & quoad ejus fieri potest nitidus apparens, serenitatis testimonia confirmat.

22. Crinitæ stellæ (ut etiam trajectiones) diu sub ingenti corpore micare visæ, squallorem & siccitates prænuntiant. In quibus quia secundus Cometographiæ nostræ liber totus est, verbû non amplius addam.

A. E. R.

23. Coruscationes sub vespertinum crepusculum, absq; tonitru & nubibus, per Horizontem frequenter vibratæ, serenitatem indicant.

24. Si videbis nubes veluti plumeas, &

lanarum flocculis, aut candidis vellerib. similimas, per aërem, alto jam Sole dispergi ac volitare, serenitatem in via esse tibi spondebis.

25. Si nubeculas hinc inde per Horizontem emergentes, è vestigio tabescere, vanesceréq; prospectabis: cœlum (ventorum carcere clauso) serenam auram promittere certus eris.

26. In pluviosa tempestate nubium oborta disgregatio quæ prius non erat, serenitatis spem aliquam ostendat: maximè si ab ea Horizontis parte unde exiliens flatus, continget.

27. Ab ortu, occasum versus, nubium matutina aut vespertina propulsatio, agente vento observata, siccam, serenamque aëris constitutionem mihi plerunq; monstravit.

28. Nubes in æquore, vel alibi, prædensa apparens, & aquas propemodum attingens, si in sublime frustulatim direpta attolletur: serenitatem (nisi omnino mentiuntur antiqui) prænuntiabit.

Nubes raræ & de superficie tantùm lividulæ, in pluvioso cœli statu, quia vapo-

DE SIGNIS PLUVIÆ.

rum resolutionem paulatim fieri testantur, serenitatis augures esse plurimum solent.

30. Parva caligo, (vel potius nebula) Vere & Autumnò, cum aurora frigidula, surgente Sole, pessum abiens: adhæc circa aquas, paludes, aut prata matutinus fumus apparens: diversum à superiorib⁹ ponit nihil.

31. Nebulæ montium ima potius quàm juga obsidentes, vel in mediis campis humiles prostratæ, eandem omnino cantilenam cum jam dictis occinunt.

32. Ros manè aut vesperì, in quacunque anni parte plurimus descendens, serenitatis præco fidissimus hæc ten⁹ est habitus.

33. Splendor per pluviosum auræ statum ad Boream elucens, sereni cœli (etiamsi ad austrum nubes coacta fuerit) signum appingit.

34. Aurora Æstate solito frigidior emergens, cum nubibus ab exortu occasum versus tendentibus, serenitatem perinde nuntiat, ac si sub vesperam cœlum rube-scere deprehenderetur.

35. Boreas validè spirans, tametsi nubes

108 EPHEM. AER. CEAS. R

multas cogit, nilominus serenitatem (saltem apud nos) advehere plurimum consuevit.

36. Si ad Horizontem, tonitru absente, coruscabit, nulla nube ibi aut alibi percepta, serenitatem in via esse moneberis.

AQUA.

37. Serenum aërem & tranquillum sperare minimè licet, dum mare longè à littoribus, sonos edit validos: aut littora ipsa solito plus personant, fremunt ac murmurant.

38. Littora absque arenosis sulcis plana, Austrum pluviarum nutritium quievissè: & proinde serenitatem pro foribus stare ostendunt.

39. Nebula circa mare, flumina, prata, & loca subaquosa, veluti in planitiem depressa, idem quod nunc nuper testatur.

TERRA.

40. Montes prærupti, in judiciis aëris suam contemplationem, suâq; prognostica sustinentes, puros vertices si habebunt: suffragium jam dictis pro pluvia non denegabunt.

41. Lucernæ flammula (etiam per pluvias)

vias) quieta, & nullo stridore querula, futuræ serenitatis non obscurum cum superioribus habet testimonium.

42. Noctua post Solis occasum frequens visa, & Halcyon cum sua sobole (Solem veluti exosa) umbram captans, serenitati subscribit.

42. Corvi parum crocitantés, & lætantium in morem, congressu turmatim facto, liberiùs volitantes, sereni aëris præcones esse ducuntur.

44. Corvos sub nocturnū crepusculum gregatim versari si videbis: & dum separantur: summè crociendo, dulces invisere nidos: idem quod antea prælagire existimabis.

45. Corvi contra Solem hiantes, & manè per arborum ramos plumas post pluviam dilatantes, nihil diversum exhibent.

46. Cornix, emergente Hespero, querulam vocem subinde varians, marcescentis tempestatis (ut manè serenitatis) signū dare, observationibus multis comprobatur.

47. Nocturna noctua post Solis occasū in tempestate blandè cucubans, serenam

108 EPHÉM. AER. CLAS. I.

auram adfuturam spondet. Querula vero in serenitate, tempestatem.

48. Ichthyophagæ aves, tam lacustres quàm fluviales, & marinæ, die tota procul ab aquarum crepidinibus visæ, pro pluvia serenitatem ostendunt.

49. Sylvestres columbi insolenter cantillantes, & Milvii dum sublime petunt invicem colludentes, sereni vulgo haberi solent.

50. Vespertiliones ex suis fornicibus. (dum nigras labens Sol advehit umbras) prodeunt, & numerosiore quàm consueverunt agmine volitantes, serenitatē augurantur. Quòd etiam ad Scarabeos & crabrones detorquent.

51. Grues tacitum, securumque volatum gregatim exercere si videbis, nec ilico pedem referre, blandam serenitatem (nam tempestatis excessum egerrimè sustinent) nuntiare hinc cogitabis.

52. Parvulæ Muscæ sub Solis occasum pyramidis aut globuli in modum, non procul à terra coactæ, longis observationibus serenitatis testes esse censentur.

53. Post pluvias, vel udum cœlum, caligo per

go per aërem sparsa, serenitatis certum prognosticon antiquis exhibuit.

Reliqua sereni aëris testimonia de privatione, vel contrariis signis facile excipies: qualia sunt humidarum auræ constitutionum prognostica. Adhæc nivos, roris, grandinis, tonitruorum & tempestatis. Insuper, de ventorū flatibus, hunc vel illum aëris statum proritantibus: non aspernata locorum, & temporum, nec non stellarum cum Sole & planetis emergentium, vel labentiura ratione, ac natura. Quibus addes colores & nebulas circa Planetas, & stellas insigniores, manè, vesperi, & per noctem apparentes, ac consistentes. Nam si juxta Martem aut Mercurium, vel fixam aliquam stellā de illorum natura, videbuntur ad ruborem inclinare, serenitatem cum ventis testabuntur, & tonitrua, aut fulgetra. Si circa Jovem rufescent, aut contra Venerem pallescent, vel è Saturni regione livescēt, pluvias, nives, grandinem, tempestatem & similia, pro loci natura & partis aëni temperatura, motūque cœli: & quadratum anni de propriis rectoribus statū, energia,

W. EPHEM. AER. CLAS. 7.

& decreto. Ratio est, quia quaelibet stellarum, circa sese per medium aërem vapores trahit, suæ naturæ, ceu simile simili cōvenientes. Ex quo significatur, quòd vis hujus stellæ per eam tempestatem dominatur, ac statum aëris, pro coloris natura regendum verè suscipit. Sed hisce in rebus nostra Cometographia te plenius exercebit.

SICCITATIS ET SERENITATIS AERIS, natura, effectus

& accidentia.

Serenitates, (uti etiam siccitates) imbribus, ex Hippocratis sententia, salubriores esse solènt, ac minùs noxiæ. Quæ fiunt, vel à calore, consumptis vaporibus, aut à frigore, obstructis terræ meatibus: vel à siccitate, extinctis ventis australibus, seu à Boreali flatu humiditates sorbente & siccante.

2. Circa meridiem, & mediam noctem, vel serenitas fieri plurimùm solet, vel aëris commotio, aut cœptæ tempestatis cōtinuatio, & perseveratio.

3. Serenitatem hyemalem, & per initia ver-

DE SIGNIS PLUVIÆ. III

Vernalem, frigiditas sæpenumero consecrari solet: ut Autumnalē horridula quædam inæqualitas, manè præsertim & vespèri: sub meridiem verò calor. Unde morbifer Autumnus, à Poëtis & nostro Hippocrate jure nuncupatur.

4. Si serenitas est quo tempore cœlestis arcus apparet, hyemabit: si verò hyemat, serenabit.

5. Serenitas Autumni, ventosam hyemē & maxima ex parte pluviam prælagire consuevit.

6. Serenitas pluviam aut humidam aliam aëris constitutionem, secum liberè non admittit. Quanquam à meridie serena oboriri potest tempestas, si cadibunda per aërem matutino tempore visa fuerit nebula, vel caligo.

Hinc prima Classis Ephemeridum Aëris perpetuarum Antonii Mizaldi, Monluciani.

55 - 56

57

E P H E M E R I D U M

A E R I S P E R P E T U A -
R U M A N T O N I I M I Z A L D I
Monluciani.

C L A S S I S I I.

R O R I S C A U S A E T
generatio.

Ros fit à vapore, seu halitu humi-
dulo, & cum pauca terrestri mate-
ria ephemero, qui in infima aëris
regione, ob calidi sursum ducentis & ra-
refacientis paucitatē, à temperata & me-
diocri noctis frigiditate, in aqueam asper-
ginem facilè convertitur, ac sereno cœlo
per idonea tempora, se deorsum videndū
nobis & tractandum exhibet.

P R V I N Æ E T N E B U L Æ
& Caliginis generatio.

Hæc tria, ferè generantur ut Ros, nisi
quòd vapor priusquam in aquā ver-
sus

DE SIGNIS PLUVIÆ. 119

sus cernatur, non procul à terra congela-
scit, & crassescit, quod postremum ppter
nebulam & caliginem adjectum est. Fit
ergo Pruina peculiariter dum vapid⁹ hu-
mor in frigidis locis infimæ regionis Aë-
ris sursum ire contendens, à gelu rigescit,
qui arboribus, & rebus aliis hæere solet,
perinde atq; halitus animalium, pilis aut
barbæ, vigente Hyeme & frigore.

NIVIS GENERATIO.

Nix fit, quum pluviosa nubes prius:
quam stiller aquam, in media aëris
regione cōgelatur, & in exiguos flocculos
soluta pessum abit: vi propria, aut mu-
tuo nubium concursu rupta. Fiunt itaq;
Nives, frigiditate aëris, & siccitate non
tantum in unum locum coacta, sed ubiq;
per aërem sparsa: ad quam vapor subla-
tus, antequam cogatur, in aquam con-
crescit ac spissatur si multum, fit Nix: si
minus, & non procul à terra, Pruina.

GRANDINIS GENERATIO.

GRando eandem habet cum nive ge-
nerationem: nisi quod per asperiorē,

ITA EPHEM. AER. CLAS. I.

valentiorémq; , & penetrabiliorem mediae regionis aeris frigiditatem κατ' ἀ-
λλ' ἐπίστασιν auctam, adhæc per celerem
congelationem, subitariámq; & repenti-
nam fieri atq; in glaciem perstringi con-
suevit.

SIGNA NIVIS, RORIS.

*Grandinis, Pruinae, Caliginis, & obscu-
ritatis aeris, ex iis qua omnibus sub sensum
oculorum cadunt, fideliter
excerpta.*

Quia Nix, Grando, Ros, Pruina, &
Venti quamplurimi: adhæc Toni-
trua, & ex iis tempestates aliquot, ad hu-
midas aëris constitutiones pertinent, de-
his (exigente Aphoristica methodo) ut
consequenter scribamus, comòdum ad-
monet.

1. Si itaq; pluviae signa multa à Sole, Lu-
na, & aliis (modo quo supra) excerpta, in-
itiantè Vere, & Autumno procedente,
necnon per temperatam Hyemem, in lo-
cis peropportunis (frigente sic satis aura)
observabis: grandinem aut nivem, vel
pro his densissimas nebulas, & pruinosas
in via esse existimabis. 3. Nu-

3. Nubes biduum, triduūve, plus minus, circa Horizontem ex fusco vel rufo subalbescens per hyemē (spirante præsertim Aquilone) gelidas nives, ut Vere & Autumno grādinem, aut pruīnam parturire, ab antiquis traditum est, atq; mihi in hoc Gallico cœlo, sæpenumero observatum.

4. Si per hybernā constitutionem remisso utcunque frigore, pallidulæ fusculæve nubes, in pluviam sese comparare videbuntur, nivem (vento ad Boream annuente) pro pluvia plurimum supponent.

5. Si cum multis pluviae signis frigus adesse observabis, Hyeme præsertim, & imminente, necnō excurrente Æquinoctio verno, nivem aut grādinem pro foribus adstare, nescius non eris.

6. Arcæ, seu coronę circa Solem, Lunā, & insignes stellas, cum ventorum turbulentia sublividæ, vel pallidæ glomeratim conspectæ, nivem hyemali tempore nuntiant.

7. Spirante Borea, Aquilone, vel Aparctia, ventis nobis frigidis & nivosis: ad hæc Thraſcia & Argeste, grādinosis, nu-

bium pallor diuturnus si aderit; nivem, grandinem, aut cōgelata pluviarum granula (modò cætera consenserint) expectare licebit.

8. Vigente gravida nube, eaque pallida (quam albam tempestatem nonnulli vocant) aërem commoveri si videbis, & nubibus nubes ex albo subobscuras conglomerari, instantis grandinis aut nivis (modò locus, & anni pars subscripserint) immemor non eris.

9. Pluviæ signa pauca, eademq; imbecilla sic satis, cum temperato calore, vel remitto frigore, quoties observabis: rorem, nebulam, caliginem, aut pro his aeris obscuritatem, locis & temporibus ad id opportunis, toties in via esse experieris.

10. Hyeme, consequentibus diebus aliquot (urgente gelido cœlo) incrassatus aër, ad futuram nivem (ut per inæqualis Autumni, & frigiduli Veris initia, grandinem) profundere nihil cunctabitur.

11. Signa alia excipere poteris ex ventorum & tempestatum prognosticis (de quibus postea) pro locorum & anni partium natura: singulis singula, ut decet, prudenter temperando.

R O.

RORIS NATURA, DIF-
ferentia, Effectus, Accidentia,
& alia.

Ros in locis nimirum perflatus citius se prodit, & facilius descendit, quam in his quæ ventis undequaque patent & exponuntur.

2. Ros (ut etiam pruina) in præaltis montibus ægrè generatur: quia temperata caliditas, utriusque materiam attollens, præ debilitate (pondus enim majus fert, quam suis congruat viribus) haud procul à terra vehere potest.

3. Ros Aristoteli, flante Austro, non verò Borea (præterquam in Ponto) plurimum generari traditur. Quod tamen hinc perpetuum non esse, experiundo aliquando condisces. Quare ad climatum rationem tibi confugiendum erit.

4. Maña, roris species quædam esse censetur: quæ aliud nihil est, quam præpinguis & viscosus vapor ex commistione aquæ, terræ & aëris super plantas cadens instar saccari, aut farinæ prædulcis & mellitæ. Unde à quibusdam cœli sudor, sive syderum saliva, aut purgantis sese aëris

mellitus succus esse putatur. Ut ut se res habet, magnam cœlestis naturę voluptatem præ se fert.

5. Ros & Pruina tranquillo tempore & sereno fiunt: adhuc loco nobis propinquo ex paucis vaporibus, pluvia contra: cuius materia colligitur per multum tempus: roris, die uno plurimum.

6. Ros demessam segetem & collectos fructus (ut etiam fœnum) ultro putrescere adigit.

7. Si Ros super gramina, plantas, & res alias molles ac humidas ceciderit, guttatim & colligi & videri poterit. Si verò in aridam illabetur, nihil aut parum apparebit.

8. Vites rorem exosas & arbores, contra exortum (ut statim toridum humorem illis inimicum absorbeat Sol) interere jubet Plinius. Quæ verò illum amant, ad Occasum vel Septentrionem, ut diutius eo perfruantur.

9. Ros etiam in tentoriis, & locis sub dio opertis fieri potest: quia ejus generatio (ut diximus) est à crasso vapore non procul à terra elato, quandoque uno cubitu

vel

vel pluribus: & à noctis frigiditate ibidē
 concreto. Vel ex revolutione vaporis in
 seipsum: accidente corporis alicujus den-
 si & frigidi attactu: quemadmodum in
 distillatorio capitello factum videmus, &
 in ollis ad foculum ferventibus, repercu-
 tiente ad illam opercula halitu.

10. Roris excitabulum & fomentum, ge-
 lu etiam levissimum in pruina potest
 convertere: estque circa auroram, & per
 crepusculum utrumq; ros spectabilior &
 copiosior, quàm exorto Sole.

11. Nubes humida rorem aut pruina
 rarò præcedit: pluviam, tonitru & nivem,
 contrà. Nam sereno cælo, & ros & prui-
 na ferè decidunt: nix & pluvia nubilofo.

12. Ex rore majorem humiditatē & tem-
 peratiorem rebus terræ, quàm ex pluvia
 infundi, testatum observatumq; est. Un-
 de rorem plantis plus prodesse, quàm no-
 cere experimur: non tamen omnibus, ut
 alibi scripsimus.

13. Ros insignem frigiditatem, pluviam,
 nivem, grandinem, ventos validos, coru-
 scationem item & tonitrua secum liberè
 non sustinet.

14. Quia ros ob viscidam dulcedinem facile in bilem transit, ac intestina exulcerat: ideo pecora herbas depasta rore saturatas, dysenteria aut alui fluore alio celerrimè perdit: quod de anatome & observatione frequèter sum expertus. Quàmquam alia subesse potest causa: quod Ros sua dulcedine, ad largiorem partem & cibum animalia alliciat: quem elaborare & conficere quia minùs possunt, ex putredine & corruptione febres, & ex his mortem incurrunt.

15. Si post largum & copiosum roris descensum, Sol ferventioribus radiis terras salutârit: imbutas eo stirpes, & roridulo succo sese veluti recreantes flosculos, depopulato qui fovebat spiritu ad tabem & marcorem (nisi auxiliaris adfuerit pluviola) promptissimè deducet.

16. Mense Majo, in quo (ut est in proverbio) nubunt pulchræ, roris proventus nobis copiosior esse solet, quàm anni parte alia: consentiente ubiq; cœli, & solis constitutione: causam exponam alibi.

TRVA

ROR. NAT ET EFFECT. 111
PRUINÆ, CALIGINIS
& nebulae natura, Differentia Acci-
dentia, Effectus & alia.

PRuina hoc à Rore differt, quòd illa in
locis & temporibus frigidis fiat: hic
in temperatis: utrumq; sereno cœlo & à
ventis silente: propterea quòd nihil at-
tollì aut cōsistere potest, nisi in tranquil-
lo aëris statu. Hinc factum videas, ut neu-
trum in præaltis montibus gigni depre-
hendatur.

2. Pruina aliter à rore differt, quòd hic
plantis terræ ut super incidens, repenti in
aquam solvatur: illa congelascens tantis-
per durat, donec à Sole, vel quomodo-
cunque aliter liquefiat.

3. Pruina plerunq; foetet, ob remissum
terrestri materiae momentum, & impe-
diente frigore non consumtum, quare a-
qua ex dissoluta pruina, insaluberrima
est, & admodum noxia.

4. Pruina magna & diuturna, per Veris
tempora emergens, segetibus ad florem
festinantibus, & vineis, arboribusq; plu-
rimum nocere, non tam est testatū, quàm

F

observationibus multis confirmatum.

5. Pruina estate pauca aut nulla nobis visitur: per alias anni tempestates non ita insolens habetur.

6. Pruinam descendentem & resolutam si ros præcedet (quod rarò accidisse vidi) alterum de altero discernere agrè possis: sed id ad nebulam referre malim.

7. Pruina quia fit à vapore crasso, viscido & nonnihil terreo, ubi frigidum aërem attigit, statim congelascit: solidisq; rebus (ut diximus) ob lentorem promptissimè sese inviscat.

8. Pruina (ut etiam nebula) ventum insignem & violentum rarò agnoscit: estq; manè & vesperi spectabilis magis, quàm post meridiem: quanquam hyeme (præsertim apud nos) locum id semper non habere deprehendes.

9. Pruina propriè dicta, caliditatem aëris nisi fortasse exiguam & mediocrem, facilè non admittit.

10. Nubes aliud nihil est, quàm vapor à frigore mediæ regionis aëris (in qua sublatus pendet) constrictus, addensatus, & quasi congelatus.

ii. Ne-

11. Nebula est veluti mitis pluvia, cujus guttulas visus ægrè assequitur. Vel est nubes in aquam concretæ superfluitas, & vaporem excrementum: serenitatem si descendat (quòd sit velut infœcunda nubes & semine penitus exhausto) plerunque porrendens & significans.

12. Nebula (ut etiam pruina) quemadmodum æstus intensissimū non admittit, ita nec frigus insigne & perstrenuum.

13. Caligo est quasi fumus quidam, circa aquas, prata, montes, vel plana, loca spacio longiore visum hallucinans, quam Aristoteles nebulam sterilem definiuit: quæ ut citò dispergitur, ita facilè vanescit.

14. Vapor haud ita procul à terra, tam sterilis ut ex eo aqua fieri non possit, nec rursus tam validus, ut sursum vehi queat: quibusdam caligo, aliis nebula dici consuevit: à quibus ocularis radius obtundi & veluti incrassescere apprehenditur: sed à caligine minus quàm nebula.

NIVIS NATURA, DIFFERENTIA, ACCIDENTIA, EFFECTUS, & ALIA.

Nix nō fit nisi in loco & tempore frigido: habetque cum aëreo vilcido terrestre nescio quid. Cujus rei testes sunt manus, quæ nive emaculatæ, sordidiores reddi solent.

2. Nivi sursum generatæ respondet deorsum pruina, ut pluviae ros. Grando, proportionabile inferius habet nihil.

3. Nix & pruina differunt secundū multum & paucum, tota nubes congelata, fit nix: modicus vapor pruina.

4. Hyeme quàm alia anni tempestate nives frequentiores nobis sunt, quòd nivosa nubes, nisi multo frigore, constringi nō possit: nam multum caloris ex eo igni continet, qui humorem in vaporem conversum, auxiliante levitate sursum vexit.

5. Nix compacta difficilius à Sole solvitur, quàm grando, Nam oportet nubem ex qua fit nix, antè congelari, quàm in aquam sit versa: ex qua fit grando contra, quemadmodum postea audies.

6. Nives diutinas tempestivè cadere & cedere.

ROR NAT. ET EFFEC. 117

cedere, tam arborum quam frugum communia sunt vota: eò quòd animam terræ, exhalatione vanescentem includunt & comprimunt. Præterea, liquorem purum & lenissimum sensum præbent: quòd nix aquarum cœlestium sit veluti spuma.

7. Vapor ex quo fit nix, longè rarior est & calidior, quàm ex quo grando: quod indicant nivosa nubes pallida, & nonnihil lucida. Ideòq; perpetuum oetiduum, & eo amplius, in aëre antequam constringi possint, versari quandoq; conspiciuntur.

8. Nix decidens, sæpenumero ab infimæ regionis aëris caliditate, priusquam terram pertingat: in aquam solvitur. Ex quo factum videas, ut eodem tempore super montes ningere, & in planis locis pluere nonnunquam contingat, imò verò in eodem hemisphærio & loco simul pluere & ningere: diciturq; nivalis pluvia.

9. Humor ex nivibus non est universim ingurgitans nec diluens, sed quomodo sititur distillans, & velut ex ubere omnia alens, quæ non inundat: quapropter stirpibus apprime amicus esse solet.

10. Nive frumenta maximè pinguescunt, præterquam ubi calidus semper est aër. Tellus quoque nive fermentescit, & sicci plena evadit.

11. Nivem in montanis frequentiore esse quàm in planis & humidis locis, experientia quotidiana fidem facit.

12. Nix æstate nulla aut pauca nobis decidit: Hyeme & per Veris initia, ac Autumnani finem, subinde copiosissima, contentiente ubiq; cælo & solo.

13. Nix rorem, caliditatem, coruscationem & tonitru rarò sibi comites adsciscit: caliginem frequentius, & quandoq; pluviam, grandinem, ac ventum.

14. Nivosæ nubes spiritus aërii in se habent plurimum, unde ventos aliquando generant, præsertim in situ opposito.

15. Nix nunquam est sine frigiditate & gela si minus præsentem, saltem adfuturo: vel haud ita dudum præterito.

16. Nix resoluta, terram & jacta semina tempestivè fœcundat: prodest etiam herbis & plantis, nisi statim cum pluvia sequatur gelu insigne.

17. Nivem rarò aut nunquam comitatur nebula;

nebula: sicuti nec serenitatem grando.
 Quanquam potest dici pars altera serena
 esse, altera grandinosa, ac pro loco & tē-
 pore pluviosa.

18. Nix sine gelu momentanea est, & pa-
 rum durans, seq; in pluviam plurimum
 convertit, nubis illam distillans.

19. Quia frigus in circumferentia mediæ
 regionis arëis (in qua gignitur nix) non
 tam est validum, quàm in ejus centro, id-
 eò nivales vapores omni ex parte pressius
 non aggreditur: nec nivem tam exactè
 quàm grandinem congelat. Ex quo cre-
 dibile est, nivem non procul à sua origine
 latam decidere: quæ eò angustior, mi-
 norq; deorsum spectari solet, quò infima
 aëris regio, per quam transit, calidior ha-
 betur, juxta quamlibet anni & cœli con-
 stitutionem.

GRANDINIS ET GRA-
 nulorum congelatorum natura, differen-
 tia, accidentia, necnon effectus, &
 alia pleraque.

INter grandinem & nivem hoc tantum
 interest, quòd nubes ex qua gignitur

518. EPHEM. AER. CLAS. II.

NIX, autè gelascit quàm in aquam solva-
tur: ex qua fit grando, contra: nam pri-
mum in pluviatiles guttas solvitur, quæ
deinde congelantur.

2. Ante prodigiosum grandinis lapsum,
hoc est, enormes illius jaculationes ma-
gni & terribiles sonitus in aëre sæpenu-
mero obaudiuntur, propter pugnam ex-
halationum vaporibus plerunque mixta-
rum: quæ dum è nubibus prorumpere
nituntur, contrariorum elisione, motu &
attritu (perinde atq; in tonitru) murmur
ingens cum fragore edunt: ex quo fit ut
tonitruosa nonnunquam ad nos perfe-
rantur grandines.

3. Grando de regione aëris frigidissima
decidens, quia per infimam (quæ ex re-
verberatione radiorum Solis ad aquam
& terram incalescit) transitum facit, ex-
teriùs liquefcere potest. Unde unà cum
grandine, pluvia labi quandoq; cernitur.
Cui addes (si videbitur) motum, & ex
concurſu attritum: qui calorem & proin-
de liquefactionem conciliare potest. Nec
omittes, quòd tota nubes p̄ copia semper
congelari nequit: quapropter pluvia ex
parte tantùm densata stillat. 4. Fri-

4. Frigus in grandine vaporis partes singulas veluti ad centrum (in quo operationis tota est vis) contrahit: quod in magnis aquæ guttis fieri minus solet, quapropter non congelantur.

5. Quia grando absque terrea substantia non est, ideò in ejus globulis nunc lignum, modò pilos & alia inveniri, mirandum non video: quæ omnia calor succenturiante vento, cum vapore & levitate, sursum evexit.

6. Grandines interdum quàm noctu sæpius decidere, & quàm inives (præsertim conculcatis) celerius resolvi experientiâ constat.

7. Æstate grando nobis rara est, ob dissipantem & materias consumentem, resiccantemq; Solis radium. Iridem Hyeme propter nimium utriusq; regionis æris frigus: & quod tum nulla ibi fiat antiperistalis. Autumno frequentior, saltè circa initia. Vere copiosissima, ob humidi proventum à præterita hyeme in terræ superficie larga manu relictum.

8. Vapore sursum lato, sæpenumero contingit circa mediam æris regionem ven-

tem frigidissimum oberrare: qui (ut nonnullis placuit) aquæ guttas duntaxat addensatas, in glaciale & lapideam substantiam transire plurimum cogit: quæ guttæ quia rotundæ erant, ideò rotunda solet cadere grando.

9. Grandinosa nubes, ventis invalescentibus de loco, cui perpendicularis erat, vel quomocumq; aliter minabatur, in alium transferri potest.

10. Grando quantitatis usque adeò prodigiôsæ nonnunquam cecidisse legitur, ut magnæ molis lapides palam æquasse visa sit.

11. Grando figuram aliam à rotunda ut æmulare quandoq; , ita diversorum animalium, rerumq; stupendarum effigiem præ se ferre solet.

12. Species bestiolarum & animalculorum, vel rerum aliarum in grandinis glacie sæpenumero apparentes, à virtute cœlesti (ut vult Albertus) non ab ociosorū imaginatione imprimuntur.

13. Grando sola, vel cum pluvia & tonitru (Vere præsertim) deorsum frequentissima labitur: geminantes, vites, & de
flore

flore parturientes arbores, nō sine jactura plerunq; præcellens.

14. Grando gelu præsentis, vel instantis aut gelidæ auræ signum esse, plurimum consuevit magis minus, pro loci & tempestatum ratione.

15. Grando, quandoq; celerius, quandoque verò tardius, deorsum (ob materiæ ex qua fit soliditatem aut fragilitatem) liquefieri solet: pro Solis & cœli natura.

16. Tenellæ arbores unâ cum vitib. quæ sæviente grandine violentius vapulaverunt, fertilitatem etiam in sequentes aliquot annos deponere, non semel mihi sunt visæ.

17. Granula congelata, philosophi vocant globulos, à frigore extrinsecus concretos: intrinsecus verò nivis instar molliculos. Quos eâdem cum grandine materiam & generationem habere existimabis: nisi quòd frigus intensum adeò non fuit, ut illis sub justa magnitudine glaciæ adferre potuerit.

18. Granula congelata, nivis raritatem interiùs habent utcunq; mollem vincente frigore, exteriùs verò grandinis formu-

no EPHEM. AER. CLAS. II.
lam. Quorum tempora apud nos sunt
Veris initia, ac Autumni medium & finis.

FRIGORIS AC GELV

generatio.

Quomodo Frigus & Gelu fiant gene-
nerenturve, Sole à nobis receden-
te, tam notum omnibus esse arbitror.
quàm est sua (quod dicunt) unicuique
domus.

SIGNA FRIGORIS

& gelu.

SOL in exortu, vel occasu subfuscus,
pallidus, & quadantenus viridis ap-
parens, aut cum eiusdem pluvix nubibus
oriens vel occidens, hyemalem aëris
constitutionem, frigidam nimirum &
pluviosam, ac nivofam, ventosamve, ma-
gis ac minus, pro soli, cœli & partis anni
ratione, significat.

2 Sol circa divinum majestatis suæ spe-
ctaculum unum duosve circulos live-
tes, vel subæruginosos admittens, à su-
periori divertum nihil monstrat.

3 Si Hyeme, spirante Septentrionali
vento

vento, vel Orientali, Sol descendens, solito rubicundior aut pellucidior videbitur: gelu penetrabile, consentiente anni parte advehet.

4. Luna ante conjunctionem, & alias ad Solem configurationes, tertia quartave, pallida, fusca, aut obscura conspecta. hybernium cœli statum (ut de Sole dictum est) nuntiat.

5. Vergiliarum seu Plejadum sidus si nubilo cœlo vespere occiderit, pluviolosam hyemem denuntiabit: unde prisce negotiatores qui id observabant, & infidandi avaritia tenebantur, lacernarum pretia statim augebant. Si verò sereno id fiat, asperam & gelidam: quapropter reliquarum vestium pretia etiam intendebant. Quare ex re sidus ipsum ab antiquis, vestis institor rectè nuncupatum fuit.

6. Stellæ (ut etiam Luna) supra solitum nitorem, hyeme micantes, invalescentium frigorum, aut (si minùs aderunt) imminentium signa, quemadmodum sedula docuit observatio, non obscure dabunt.

7. Post longa, eademq; assidua Orientalis

talis venti spiracula, gelu initiari si videbis: aut illi nivem, vel grandinem succedere: ejus duratione expectabis. Si aderit pluvia, intermissionem.

8 Ineunte gelu grando alba gracilis & rotunda cadens, frigus intendi, pallida verò, crassa, oblonga, & quadrata, laxari promittit.

9 Si Aquilonius ventus, vel sociorum quispiam, terras validè perflabit (etiam si aderunt nubes) idoneis locis & temporibus, illum de tepida aura gelidam ilicò efficere, observabis.

10 Nivis labentis particulae subtiles, & parvae, horrifera gelu, & agrè cessaturum nuntiant: magnae, latae, & flocculis similinae, temperatum, & forrasse remitti paratissimum.

11 Frigidis morbis & chronicis obnoxios, nec non ossium fracturis & luxationibus, malignisve ulceribus & antiquis fatigatos, de recrudescentium dolorum impatientia, instans frigus (ut de Pluvia superius monuim) praesertiscere certum est.

12 Palustres aves & stagnariae, gelu initiante in magnas aquas fluentes, & gelicidij

DE BEIC. FRIG. ET CEL.

12 Cidijs parum opportunas excurrere visa,
maximum frigus, necdum dissolubile
mihi plerumque portenderunt.

13 Democritum dixisse ferunt, & sæpissi-
mè probasse talem futuram hyemem,
qualis fuerit brumæ dies, aut circa illum
terni, antè & post: Solstitio æstatem.

14 Ilices & quercus multum fructum
ferentes, diuturniorem fore hyemem si-
gnificant.

15 Quoties diversarum specierum, vel
unius duntaxat parvulas aves, ineunte
hyeme, densa dumentorum latibula
quæritare, & cumulatim congregari obser-
vabis: ad hæc, partum non procul ab ur-
banis, vel rusticis ædibus venari: validis-
sima frigoris & intensissimi signa præ ocu-
lis habebis.

16 Insolita extremarum corporis par-
tium frigiditas, his qui foculo nunquam,
aut rarò assident, detrepente oborta:
gelu si non adest, instare: si adest, inva-
lescere insinuat.

17 Si lineus pãnus, lancu sive aqua frigi-
da immersus, & sub dio appensus, statim
rigebit, superiorum testimonia firmabit.

18 Ignis

18 Ignis per hybernos dies solito rutilantior, calidiorq; visus, & carbo insigniter candēs: frigus si ad est, acerrimum: si abest, proximum indicat.

19 Signa alia frigidi aëris, qua parte de pluviis, serenitate, & tempestatibus scribimus, servata ubique temporum & locorum ratione per multa reperies.

FRIGORIS ET GELV
natura, effectus & accidentia.

Gelu per Hyemem ferè totam, & Veris initia, finemq; Autumni nobis admodum familiare esse, fidem facit experientia: in septimo dico hoc climate & ultra ad Septentrionem.

2 Aëre puro & sereno, gelu opportunis temporibus, validiùs fieri quàm obscuro, pluvioso, & nubiloso, pueris, senibusq; notissimum esse non diffido.

3 Gelu Rorem secum non agnoscit, sed ejus excitabulum ac fomentum, si quod est, in pruinam plerumq; vertit.

4 Gelu coruscationem, tonitru, & similia, rarò (saltem apud nos) sibi alligat: nebulam, aut caliginem multò frequentius:

quentius: quæ ejus intemperiem sæpe numero auget.

5 In aurora, & sub vespertinum crepusculum, frigus intensius quàm circa meridiem nobis est, ob radiorum Solis imbecillitatem.

6 Gelu insigne, siccitatis causa esse potest: nam humidum condensat, & laxas terræ partes admodum constringit: unde in ambientem aërem nihil transvolat.

7 Pruinæ anni gelicidia, si cum pluvia dissolventur, cætera omnia quæ eodem anno postea contingent, pro majori parte ita dissolvenda contendunt seduli observatores.

8 Initiante gelu, si ventus Orientalis spirabit, vel, quod sæpius sum expertus, Septentrionalis frigoris intensam durationem expectabis.

9 Si in principio Gelu humiditas supervenerit, quæ sit nix, aut grando, vel pruina, & non pluvia, ipsius gelu continuationem non significabit. Et si Nix fuerit humiditas, ea partesq; illius subtiles videbuntur, gelu fortius nuntiabit: si magnæ & latæ apparebunt, ejusdem dissolutione.

10 Per gelida anni tempora, si grando ceciderit, cujus partes sint parvæ, albæ, graciles, ac rotundæ, frigoris & Gelu continuationem significabit.

11 Vigente gelu & frigore, si ceciderit pluvia, aut grando partium oblongarum, & minus albarum, ejus dissolutionem præfigurabit.

12 Spirante Aquilone & Borea, frigora nobis certò promittuntur: majora & minora, pro cœli & partium anni constitutione, ac locorum ratione, & positu ad cœlum vario.

13 Frigora tempestativa, arborum & plantarum serenitati conferunt. Nam sic optimè germinant,

14 Frigora præcoces germinationes, cœli indulgentia evocatas, quandoque exurunt & perdunt: quare serotinæ hyemes, satis arboribusque noxiæ esse solent.

FINIS SECVNDÆ CLAS.

sis Ephemeridum Aëris perpetuarum

Autoris Michaelis Monluciani.

EPHÆ

EPHEMERIDUM
AERIS PERPETUA-
RUM ANTONII MIZALDI
Monluciani.

CLASSIS III.

VENTORUM CAUSA
& generatio.

Venti hanc habent generationem. Sicci halitus & calidi, sursum vi Solis & Astrorum evocati, & à frigore superiora per Antiperistasin densante repulsis, quia crassis vaporibus, aut alijs, per viam occurrunt, & altiùs (quò illorum natura vergit) ferri præpediuntur, deorsumq; dato obstaculo, ob id remeare violenter prohibentur, fit hinc: ut lateraliter supra terram, hac & illac errabündis vestigijs decerrent, divagentur, ac tumultuentur, fiatq; ventus. Hæc si obscuriora dicis, planiùs ac familiariùs sic tecum

240 EPHEM. AER. CLAS. III.
tecum ago, Sicca exhalatio, à terra resolu-
luta, cum occurrerit vaporibus crassis &
frigefactis, qui deorsum supra terram sen-
sim feruntur, mediumque aërem obfi-
dent: propterea quod illa neq; deprimi
potest, neque atrolli, vi insita ob con-
trarii nixum, in transversum movetur.
Ex quo evenit, ut maximus fiat impetus,
cum magna extiterit in aëre vaporum &
exhalationum copia. Qui impetus, mo-
tus, & agitatio, Latinis Ventus dici solet &
nimirum quod hinc inde veniat, & omnia
perfler, à quocunque Horizontis loco
exurgat.

SIGNA VENTORVM AB
his que in Cælo, Aere, Aqua, &
Terra, palam omnibus apparent:

COELVM.

SOL matutinus itidem & vespertinus,
orbe rubicundo, aut versicolore, vel
quomodocunque aliter picturato suc-
centuriatus, ventorum carceres (qua
mundi parte vanescens circulus sese ape-
riet)

riet, actutum recludere aggredietur.

2 Sol varius apparens, & de ignea nube aut purpurascete, radios effundens, sive in partes exterriores, sive in semetipsum, ventura flatuū prælia commōstrat.

3 Sol de inferno hemisphærio radios sub auroram obscurè rubentes jaculans, vel ejus picturæ nubes præ se agens, ventoriū testimonia secum habet.

4 Si caligo tenuis & perexigua circum vibrantes Solis radios extendetur (qualem nonnunquam tenellæ nubes præ se ferunt) venti venientis non secus admonabit, quàm si cum crocatis, aut miniatis nubibus Phœbæa lampas sese à nobis subduceret.

5 Ex oriente, labentéve Sole si à Borea nubes una vel altera rubescet, illinc ventos domesticos, cœlum sparsurum esse signum erit. Si ab Austro, australes, & ita de reliquis.

6 Ex solaribus radijs quosdam Austrum, alios Boream quasi divulsos, lucidis cum partibus mediis exprorectissimè affectare si observabis: ventum aut pluviam in via esse existimabis.

7 In Occidentali tractu, post lapsum Solem eumque rubentem, nubes instar ardentium carbonum sparsim visæ, ventum magnum significat.

8 Sol tuscus, radios manè & vesperi, rutila de nube refundens, pluviola ventorum spiracula promittit.

9 Si abeunte Sole candidus ad occasum circulus apparebit, ventum magnum unde primum aperietur, portendet. Qui si longe ante occasum, vel bona diei parte, sub vasta mole puniceus conspectabitur, etiam cum ventis tempestatem dabit.

10 Si nubes, quas Græci *παρήλια* dicunt, ab una tantum parte informarit Sol, ac radios veluti minio intincto longè porrexerit: vehementes flatus, pro angulis in quos spectra ipsa annuerint, illum portendere certus eris. Quod in Luna, & ejus paraselenis (sed minùs quàm in Sole) adhæc in stellis, sed infirmius quàm in Luna, etiam perappositè agnosces.

11 Rubicunda omnia (ut paucis multa dicam) nascentem Solem, vel cadentem comitantia, ventos plurimùm attulisse, ut veterum monumentis est traditum,

ita

ita observationibus multis firmatum.

12 Unde emergere debeant ventorum flatus, de situ radiorum Solis ad Horizontem, vel motu nubium, ventosum aliquid signum præ se ferentium, facile excipies. Quæ significatio, non in solo Phœbi exortu, sed etiam lapsu, locum habebit,

13 Vento (inquit Maro) semper rubet aurea Phœbe. Illa itaque post conjunctionem & ante, tertia, vel (ut aliis placeat) quarta: ad hæc, post alias ad Solem configurationes in rubicundula nube quasi tremula apparens, ventos ab ea mundi parte insurrecturos ostendet, inquam à Zodiaco ipsa declinabit.

14 Luna in nube purpurascens subtilis visa, corporisque sui partem à fratre nequaquam illustratam, vultu solito splendidiore & rubicundulo ostentans, flatus ex eo cœli tractu promittit, in quem substrata nubes viam affectabit. Quanquam alii ad oppositum situm detorquent: quod utiq; absurdum omnino non esse, fidem faciet observatio.

15 Luna ignea aut flava circulos circa se
divisos

divisos & interhiantes multos excipiens, ventorum luctas vehementes & ex his tempestates validas indicat.

16 Luna si ad circuli sui partem eam qua luminis est expers, crocea, vel rubicundula apparebit, ventosum bona ex parte mensum, intensius, & remissius pro colorum lubricitate constantiave apertè restabitur.

17 Si Luna pleno cornu lucens, circulum circa se habebit: qua ex parte is plurimum splendebit, ex ea adfuturum ventum maximè ostendet.

18 Luna opaca cornua, & obtusa, imò verò vultum totum ex rubro fuliginosum adeò præ se ferens, ut falcata dici, videri; minimè possit, idem omnino quod superiora pollicetur.

19 Luna objecto aliquo corpore præalto, ut monte, arbore, vel turri umbriam (quatenus pro præsentis luminis fœneratione illi datum est) nullam, vel saltè obscuram projiciens: ventos, pluvia; s; Austrorum spiracula intentat,

20 Luna cornu superius (hoc est Septentrionale) acuminatum & rigidum, Septen-

Septentrionalē ventum, ut inferius, Meridionalem portendit. Utrumq; rectum, ventosam noctem.

21. Lunæ cornua, ut cunq; resima, & subpurpurea, mitem Zephyrum quandoque augurantur. Si contra se habebunt, Apelioten. Sed ea cautio in Septentrionalibus hisce regionibus, ægre mihi est deprehensa.

22. Luna Boreale corniculum tenebricosum & retulum habens, à Septentrione ventum promittit. Australe à Meridie quamquam paulò aliter Plinius.

23. Lunæ falcatae seu novæ cornua sursum erecta, & acuta, ventosam noctem, & fortasse diem sequentem significant. Itidem si in plenilunio rubella spectabitur Dianæ facies, alioquin subfuscula.

24. Si Luna tertium diem agens, ambobus cornib, neque mutabit, neq; resupina lucebit, sed sublimes utrinq; apiculos protendet: occidentales venti, illam post noctem agitabuntur.

25. Luna in plenilunio rutilans, & se orbibus variegatis circumvestiens, qua parte maximè splendicantes illos ostenta-

148 EPHEM. AER. CLAS. III.
bit, ex ea tempestuosos ventos licebit
expectare.

26. Lunæ cornu superius quasi connivēs
Boream suspectum facit: resupinatum,
Aurum. Quod si duo tresve circuli cir-
ca Cynthiam aptabuntur, ab uno ven-
tum serenum (modò extemplò marces-
cat, & fenestratim expiret) præstolabe-
ris: à duobus sereniorē, & ita de reli-
quis deinceps.

27. Si Area, seu corona, Græcis ἀλφειά δι-
cta, Lunam orientem, aut occidentem
vel per alias cœli regiones exspatiantem
obsederit: tātisper dum disparuerit, certi
nihil pronūtiabis. Nam qua ex parte dis-
pescetur, aperieturq; , inde ventos emit-
tet. Quod à pluribus partibus factum si
videbis, eorundem confusio, susq; de-
que infetiora urgebit, ac dubiam in aëre
flatum pugnam concitabit.

28. Stellæ (ut cum vulgo loquar) præ-
cipites, obscuram per noctem (albescēte
à tergo cœli tractu) crebrò volitare, & pe-
nè dixerim labi, si videbis: ventos ex iis
partibus in quas ferentur, expectabis. Si
de pluribus, vagos & errabundè incon-
stantes.

29. Crebra

29. Crebra & insolita stellarum scintillatio, certissimum ventorum signum est. Quæ circa planetas si continget (quamquam hoc negant) cum ventis etiam pluvias excipere, pro soli & cœli natura, par erit. Circa insignes luminarium eclipses, & Solis ingressum in æquinoctialibus & Solstitialibus signis, Ad hæc circa altiorū Planetarum conjunctiones, venti dies aliquot antè & post, variè spirare, ac respirare consueverunt.

30. Orionis, Arcturi, Plejadum, & insigniorum primæque notæ stellarum aliquot cœlo hærentium, matutinos cum Sole & Planetis exortus, vespertinosq; occasus, nec non cœli (ut loquuntur) mediationes, ventosas tempestates, ac plurimum advehere scripserunt antiqui, & nos plus millies sumus experti.

31. Stellæ solito majores lucidioresq; visæ, ventorum afflatus ex ea cœli parte minantur, in quam de Ecliptica, pro ratione latitudinis inclinabunt.

32. Circuli circa errantes vel inerrantes stellas visi, idem quod de Sole & Luna diximus, promittunt.

33. Comata stellæ (ut alibi ostendimus) si diu sub ingenti corpore excanduerint: ex ea parte unde insurgent, vel in quam caudam jaculabuntur, insignes ventos constanter ad futuros nuntiabunt.

34. Trajectiones ex quo mundi angulo frequentes micabunt, ex eo irruituros ventos testabuntur: à contrariis partibus subsilientes, eorundem instabilitatem: à quatuor mundi plagis erumpentes, omnimodas tēpestates, usque ad tonitrua, & coruscationes. Quod ad ignitas aëris impressiones alias pro tua prudentia non ineptè etiam accommodare poteris.

35. Parahelius, aut Paraselene si ex parte Austri vel Aquilonis apparebit, illinc ventum aut aquam dabit.

A E R.

36. Ventus in Solis & Lunæ coniugio spirans, si in tertium usque diem perseverabit: primum tetragonum, & fortasse plenilunium attinget. Quòd si die tertio alius quispiam intervenerit, ventorum confusio (vincente tamen qui tertius fuit) oborietur. Quam observationem ad plenilunium & præcedentes, nec nõ sequentes

sequentes Lunæ Schematismos, etiam appositissimè adaptabis. Quanquam aliū ventum eum qui in aliquo Lunæ articulo viget, in sequentem usque duraturum existimant, Quod tamen apud nos locū non habet, plus centies exploravi.

37. Quia rarò pluvia, aut nix absque vento cessare, abigiq; solet, idcirco utraq; si insignis erit, flatuosum aërem non procul abesse testabitur.

38. Post subsidentem caliginem, aut nebulam, ventus moveri plerunque consuevit. Propterea si hæ abundaverint, futuri Austri indicium esse volunt aëriarum observationum studiosissimi.

39. Cœlo sereno nebula quantumvis parvadam Sol exoritur visa, flatum procellosum alicubi minatur.

40. Purpureæ nubes, post lapsum Solē Septentrionem versus in longum expositæ, ventos (splendente eo cœli tractu qui intercedit) intra triduum validos præfagiunt.

41. Nubes ventosa in eâ Horizontis partem decurrans, à qua spirare non videtur ventus, flatu eò migraturos significat.

63

42. Nubes

42. Nubes in montium verticibus longè lateque dispersæ, in quamcunq; partem agentur, illinc ventum emersurum promittunt. Tametsi alii ab ea plaga effaturum contendunt, unde propellentur nubes.

43. Aër absque profundis nubibus, & obscura caligine, per majorem hemisphærii partem rubescens, ventos adfuturos, nisi falsæ sunt cum libris observationes, hæctenus quasi digito indicavit.

44. Matutinæ coruscationes (ut etiam vespertinæ) absque tonitru, & nubibus, per Horizontem vastè micantes, ventos pluentes, & quandoque serenantes ostentant.

45. Vere, æstate, & Autumno, si ab Euro, vel Austro (purpurascete alicubi aëre) frequenter ac plurimum coruscare videbis; adhæc à Zephyro, & interdum Borea, illinc ventos ingruere conjectabis.

46. Tonitrua matutina, aërem perflantē antiquis attulerunt; vespertina & meridiana, imbrem, Sc. ab Austro, Cauro, vel, Favonio, quoties nocte serena plurimum fulguravit, imbrifer vêtus in via sæpe fuit.

47. Tonitrua,

47. Tonitrua, sole hyemalia signa perlustrante, crebrò audita, Ver, & nonnunquam annum totum, ventosum, quasi tuba de alto, rerum aëriarum observatoribus cecinerunt.

48. Si Æstate vehementiùs & crebriùs tonabit quàm coruscabit, ventosas aëris commotiones ab eo angulo, unde percipiantur tonitrua, formidabis.

AQUA.

49. Mare plus solito cœruleum appares, Austros nuntiare tradunt: atrum, Aquilones: derepentè ex inquieto tranquillum, venti unius in alterum degenerationem, vel incrementum.

50. Spumæ maris dispersæ, & insigniter bullantes aquæ, asperam tempestatem, flatuosamq; promittunt. Adhæc si factò silentio mare altiùs intumescere deprehenderetur.

TERRA.

51. Si observabis montium cacumina, sonitum mugitib⁹ persimilem edere, aut solito elatiora crassioraq; apparere, præterea, insulam ex una multas ementiri, Austros, & ab his pluvias expectabis.

52. Si excluso oculorum vitio montes, arbores, & reliqua corpora quæ sub sensum cadunt, crassiora, quàm pro consuetudo modo, majorave conspicientur: caliginosos, & præhumidos Austros, viam affectare certus eris.

53. Terra nativum suum colorem exuisse visa, & nigrior quàm sit apparens, Boreale signum ob oculos ponit: albior, aut pallidior, Australe: præsertim in liberiore cælo. & solo.

54. Folia, sive aura (saltem quæ sentiantur) per inane ludentia: & lanugo, vel res quævis alia in aëre volitans: adhæc pluvia quasi aliunde mota, aquis ultracitrôq; subsultans, ventorum signa secum habent.

55. Flamma ignis aut lucernæ scintillas multas micantem excutiens, seque (nullo cogente) intorquens: insuper ellychnia favillaceos fungos (ut sic dicam) eructantia, pluviosos ventos augurantur.

56. Passeres præter modum pipillantes, & Aves veluti somnia sibi fingentes. Adhæc Canes in pulvere sese plurimum volutantes, adfuturis ventis signa haud quam obscura ponunt.

57. Si

DE SIGNIS VENT.

179

57. Si Arancarū filamenta aut rerū aliarū flocculi, absq; causa per aërem motu vago multipliciter ferentur: & ventorū, & pluviarū certissima prælagia exhibebunt

58. Falicæ per serenitatem, relictis paludibus, in sicco ludentes, & Ardeola multum obstrepera mare fugiēs, ventos cum aëris perturbatione ingentes minantur.

59. Anates, tum domesticæ, tum agrestes si diu & multum alas excusserint seque cū urinatoribus Mergis, solito avidius aquis cōmiscuerint tempestatum & ventorum præcones habebuntur.

60. Mergi è medio mari ad littus plurimum convolantes, ventorum & tempestatis testes esse solent.

61. Continuo ventis surgentibus, aut fretu pontis incipiunt agitata tumescere, & aridus aliis montibus audiri fragor, aut resonantia longè littora misceri, et nemorum increbrescere murmur.

62. Corvi singultu quodam latrantes, seque concutientes, si continuabunt, ventos certò significabunt.

63. Formicæ segniter operantes, aut cōtra propriam industriam latitantes: vel foras ova progerentes, ventum ac tem.

G 5

pestatem ostendunt, non secus quam Ra,
na plurimum coaxantes,

64. Cancri instante procellosa, ventosa,
aut pluvia tempestate, lapillis brachiis
ac pedibus apprehensis, sese stabiliunt,
Conchæ saxis adhærescunt, & Echini se
arena saburrant.

65. Terrestres volucres iuxta aquas vo-
eiferantes, & se illis perfundentes, ven-
tosam tempestatē non secus præfagiunt,
quàm Cornix idem agitans, & Hirundo
humili volatu aquas sæpius deradens.

66. Anseres instante Septentrionali ven-
to, volatum ad meridiem exercuisse sæ-
penumero deprehendimus: ingruente
verò Australi, ad Boream.

67. Erinacius terrestris, qui & Ericius
dicitur, duo foramina in subterraneo suo
cubili effodiens, unum ad Boream, alte-
rium ad Austrum: utrumlibet obturaverit
illinc ventos emeruros ostentabit. Si am-
bo, illorum pugnam confusè variam
indicabit.

68. Polypus ad terram modo insueto re-
currens, & calculos flagellis suis compre-
hendens, ventorū certissimū præbet testi-
monium.

69. Delphini

69. Delphini per maris tranquillitatem lascivientes, & aquas socio saltu valide perflantes, ventorum impetum ex eo cœli tractu significare solent, unde primùm visi fuerint.

70. Signa alia ventorum, de Aphorismis toto hoc opusculo per classes sparsim disseminatis, colligere facillimè poteris. In quo non prætermittes locorum, & temporum, nec non cœli habitudinū rationes ac naturas, ut sæpius dictum est, & subinde repetitum.

VENTORVM NOMINA.

Natura, Differentia, Accidentia,

Effectus & alia.

Quum quatuor sint mundi anguli seu cardines, qui cunctis hominibus sensu ac experientia dignoscuntur: videlicet ex Orientis Solis locus, necnon Occidentis, & quæ polis vicinæ utrinque sunt stationes (Septentrionem & Meridiem, si libet, appella) veteres Philosophi, primum ventorum numerum illis circumscriptis, & hinc cardinales ventos quosdam ritè nuncupasse mihi tem-

VI EPHEM. AER. CEAS. III.
 semper sunt visi. Vel quòd plures non no-
 vissent, vel quòd his tanquam ducibus
 reliquos complecterentur, & veluti asse-
 clas intelligerent. Sequens ætas cognita
 ipsorum cardinum vasta hinc inde am-
 plitudine octo (cuilibet laterales duos)
 addidit, atque illinc ad duodenarium
 numerum totam ventorum classẽ re-
 vocavit. Cujus seriem juxta veterum pla-
 cita, hinc breviter ex ordine tibi recense-
 bimus. Opus sanè arduum, sed tamen
 cognosci dignissimum, apprimeque utile
 non dicam nautis, & agricolis, sed medi-
 cis, ac omnibus qui sanitatis suæ custodes
 seduli esse student.

DE VENTIS ORIEN-
 talibus.

Orientales venti Aristoteli & Plinio
 in hunc se habent modum, Subso-
 Janus Græcis ἀπὸ τοῦ ἡλίου nuncupatus,
 quasi dicas à Solis via, aut æquinoctialis
 exortus sectione spirans, orientaliũ ven-
 torum classicus est. Cui temperata o-
 mnia & mediocriter se habentia, pro loco-
 rum & partium anni ratione, nec non
 præsentũ

presenti cœli statu adscribuntur. Hic
suavis est, purus, subtilis & salubris: præ-
cipuè manè: nam sub Phœbeis radiis na-
scitur. Unde nihil veni mortalib. adfert.

2. Vulturnus, Latinis à volando, quòd
altè, ut volat vultur, nobis spirat: Græcis
verò quibusdam εὐεῖς nuncupatus,
quod pulchrè fluat, ac salubriter ad Solis
brumalem exortum Subsolano comes
assideat: qui ob viciniã meridionalis Au-
stri (in quem nonnunquam degenerat)
humidus & nubicosus, nobis sæpenu-
mero visus est. Non desunt qui à vellendis
nubibus, vulturnum dictum putent.

3. Helespontius, à Græcis καίνιος à me
ob latentem malitiam, detrira litera κα-
ρίος dictus, eidem Subsolano ab æstivo
Solis emersu lateralis astat: inconstans,
& de Septentrionis natura in quem an-
nuit, subfrigidus. Hinc nubes non procul
pellit, sed ad se vocat: unde in adagium
abiit: Mala ad sese trahens, ut Cæcias
nubes.

4. Orientales venti Aristoteli hanc ag-
noscent naturam. Subsolanus siccus est.
Eurus initio siccus, sub finem aquosus.

Hellespontius humidus: sed in his distingue loca, & concordabis (ut loquuntur) scripturas.

5. Venti à Solis exortu spirantes, uberio-rem habent materiam, & flatus validiores, quàm occidentales: quia materia noctis frigiditate compressa, Sole emergente renuatur, & ad motum impetumque faciendum paratior evadit.

6. Orientales Venti salubres sunt: quia à loco & aëre temperato, nec non subtili prodeunt, unde serenatores quibusdam appellantur. Propterea ædium & bibliothecarum fenestras, ad captandã omnem corruptionis expertẽ auram, illis aperiunt.

7. Euro perflante, omnia quàm consueverunt majora apparere plurimum solent: nam nubicosus est & vaporosus: ex quo (ut in nostris primis Ephemeridibus demonstravimus) tallam phantasiã de corporũ quantitatibus & colore passim exhibere potest.

8. Constat ex Astronomiã & Cosmographiã rudimentis, pro regionum & Horizontium varietate, lateralium ventorum distantias, à quatuor principibus & cardina-

DE VENT. OCCID. 119

& cardinalibus, magis minūve variare. Nam & Orientalis, & occidentua, æstivaque ac brūalis Solis (ut loquūtur) amplitudo, tantò majora occidere solet, quātò alter polorū fuerit super Horizontem elatior. sed de his multa in nostra Cosmographia.

DE VENTIS OCCIDENTALIBUS.

Occidentales venti Orientalibus oppositi, sic se habent. Favonius Græcis $\xi\phi\upsilon\gamma$ nuncupatus, ab occiduo Æquinoctii tractu spirat: estque Veri in quo plurimū viget admodum similis: unde hyemem, nives, & pruinas resolvit: & quia tepidus est ac temperatus, herbas floresque producit: à favendo vel fovendo nomen habens: ad cuius spiracula omne mortalium genus luxuriat, & Verem sobolis gratia exercet.

2. Africus: Græcè $\lambda\iota\psi$ ab hyberno occasu intonans, Favonio, meridiem versus socium se præbet: tempestivus, & ob Austri contubernium, nobis quandoque pluvius: ab Africa & Lybia regionibus unde mittitur, nomen habet.

3. Caurus

3. Caurus Græcis αργεῖνός dicitur, in æstivo
occasu ad Septentrionis latus Favonium
(ut satelles principem) stipat: percello-
sus, nivosus, grandinosus, frigidus ac hu-
midus: quo efflante, nubila in Oriente
sereno die plerumq; spectantur.

4. Occidui venti, Aristoteli subfrigidi o-
mnes sunt: nisi quod Caurus siccus est in
principio, & aquosus in fine. Sed hæc
climatibus Aristotelicis donemus, nostris
non item. Nam ut est in carmine,

Sortitur genium qualibet ora suum.

5. Occidentales venti Orientalibus in
hunc modum opponuntur. Favonius
Subsolano, Africus Vulturno, Caurus
Hellepontio.

6. Venti oppositi maximè flant circa
tempora opposita: ut circa Vernale æquū
noctium, Favonius: circa Autumnale,
Subsolanus, & ita de reliquis: faciuntq;
idem, vel omnino oppositum: servata
ubique cœli & locorum natura.

7. Venti secundum diametrum contra-
rii, simul flare rarò aut nūquā videtur: nā
valentior debiliori obluatur, violenti-
amq; infert, & cessare cogit: vel saltē ob-
tundit, & confundit.

8. Oc-

8. Occidentales ventos in fine diei, quòd à Sole repurgentur, salubriores esse contendunt Philosophi, & temperatiores, quàm in initio. Orientales contra.

9. Favonium, ante meridiem pascentes Æstate oves spectare, post meridiem verò Subsolanum, antiquis salubre fuit & auspiciatû: aliter noxiû & malum: quod experiundo (si videbitur) explorabis.

10. Favonius Vere, per cujus tempora adventare solent Hirundines, à quibus Chelidonium nuncupatur, & Autumno dum à nobis recedunt, surgente Hespero non procul à terra spirare solet: ex quo fit, ut Cães ne inter venandû latentes feras subodorentur, impediatur. Nam hic ventus, quòd omnium continentissimû sit, maximèq; terrâ attingat, plurimùm confundit olfactum ac gustum.

11. Zephyrus, seu Favonius quia temperatus est, & post tempestates plerunq; spirat, aërisq; habet temperaturam, idcirco ei admodum convenit cum aëre: quem sicuti non conturbat, ita terræ fetus nullo modo contristat: Ex quo illum Græcis *Ἰσχυρὸς* bene nuncupatum, quasi dicas

10. EPHEM. AER. CLAS. III.
dicas *ἄνεμος*, non ineptè tibi fortasse
persualeris.

12. Flante Favonio terra hyemali frigore
constricta aperitur: plantæ omnes ger-
minant, & pullulare incipiunt. Nam Pli-
nio nascuntur à terra ab illo maritantur.
Quo fit ut genitalem mundi spiritum,
Favonium sæpenumero vocitet.

13. Favonium oliveta spectare jussit Ca-
to: hic ver inchoat, aperitque terras te-
nui frigore saluber: hic vites putandi,
frugesque curandi, arbores serendi, po-
ma inserendi, oleas tractandi jus dabit,
afflatuque nutritum exercebit.

DE VENTIS MERI- dionalibus.

Meridionales venti calidi nobis sunt,
& omnium maximè humidi: quo-
rum rex & primarius est Auster, Græcis
ἄνεμος dictus: humidus, fulminans & pe-
stilens. Cui socium se præbet, occasum
versus, Austroafricus seu *λιβάνος*, plu-
viosus, & quandoque tonans: sic dictus
quod junctus sit hinc inde Austro & Afri-
co: adhæc Noto & Libi. Ad Orientis la-

rus

latus Euroauster, vel *φοινίκας* jacet: calidus & humidus, ex una parte habens Eurus, ab altera Austrum, unde nomen retinet.

2. Venti Meridionales, Aristoteli sic describuntur: Auster, Euroauster, & Libonotus calidi sunt: sed ex his Auster noxius & pestilens. Libonotus humidus magis quam calidus. In quibus semper (ut monuimus) cœli & locorum rationem præ oculis habebis.

3. Meridiani venti quia à calido loco & retorrido, per medium mare mediterraneum (ex quo vapores in transcurso per multos hauriunt) ad Septentrionale solum oppositum permeant, idcirco humiditates affatim exprimunt. Septentrionales contrarium agunt, ob loci unde proficiscuntur *ιδιοπερσικαυ*. Quæ ratio, in alia cœli ad terram positione, contratio se habebit modo.

4. Venti Meridionales aliis omnibus insalubriores nobis sunt: nam humiditatum & putredinis authores, fautoresque esse deprehenduntur, quapropter illis nec cellaria, nec ædes, nec bibliotheca, nec granaria aperti debent.

5. Auster

5. Auster de similis naturæ locis quibus Aquilo spirat: nimirum de Austrino polo, multaque niye, glacie, & gelu, loca polis vicina vexat. Quum verò per Solis itinera, & meridianam plagã transit, à Sole desiccatus rarefcit. Ex quo in Græciam calidus & siccus necessariò pervenit, & proxima loca calefacit ac desiccet. Unde quæ ferè illic æduntur, siccescunt, clanculumq; homines desiccant. Quû enim neque de mari, nec fluminibus ullum humorem capere possit, de animalibus ac terrâ natis (ut habet Hippocrat. lib. 2. de Rat. vict.) succum plurimum exugit.
6. Ventus Australis, in mari majores & sæviores tempestates excitant, quàm Septentrionales, & alii quivis. Nam à loco calido prosilientes, multos vapores pluviarum & tempestatum nutritios secum provehunt.
7. Ventus Australis brevis & modicus aërem serenat: magnus & diuturnus turbat: qui in fine validior esse solet, q̃ initio.
8. Australes venti locis & temporibus opportunis nebulosi sunt ac vaporosi: propterea falsam rerum phantasiã pe-

penes magnitudinem & colorem saepe numero mentiuntur.

9. Austro flante maiores fluctus adūtur, quàm sub Aquilone, cuius motus, sicuti etiam aliorum, Solexoriens, iudem & Occidens adauget: Meridianus comprimit, saltem æstivis temporibus, in nostris hisce regionibus.

10. Auster quantò maior erit, tantò pluviosior (saltem nobis) ac diuturnior apparebit. Undè, quia finiens (ut diximus) validior est quàm incipiens, idcirco pluvias sub finem vehèmentiores quàm initio fundit. Boreas contra: quapropter aquas paulatim colligit.

11. Austri si diu quidè spirabunt ex Hippocratis observatione & præscripto, auditum hebetabunt, caput gravabunt, erunt caliginosi, pigri & dissolventes.

12. Austrinæ constitutiones corpora humectant, frangunt & laxant: vertigines faciunt, oculis atque artubus difficilem motum præstant, & alvos lubricant.

13. Austro perflante animal quodvis minus esurire testatum probatumque est. Quia calor ab eius flatu cutis poros ape-

riens,

aperiens, cum spiritu calidum internum (beneficio cuius coctiones & facultates aliæ naturales perficiuntur) foras exhalare ac dissolvi sinit. Sed in calidis regionibus id locum habere potest, in nostris non item: nisi fortasse per æstatem. Cæterum, quia (ut dictum est) Austri diurni, humiditate superflua corpora replent & pituita infarciunt, etiam id ipsum in paratis moliri possunt.

14. Austrum quæ spectant arbores, decidua folia ante alias habere tradiderunt rerum agri scriptores. Adhæc, per austri nos flatus fruges pejùs maturescere, quàmquam celerius.

15. Auster noctu ideò vehementior solet esse quàm die, quia exhalatio venti hujus, tam est calida, ut noctis frigore deprimi non possit, quin proprio calore sublata vehementior insurgat. Interdiu à Solis æstuararefit, & aliquando ablutitur, unde non potest tanta vi spirare, quàm noctu.

16. Austro permultùm diuque flante, fungos & Irides circa lucernas fieri constat quæ ab his maximè conspiciuntur, vel potius confinguntur, qui naturâ humidiores

DE VENT. SEPTENT. 167
diores habent oculos, & visionem im-
becillam, vel utcunque depravatam.

DE VENTIS SEPTEN-
trionalibus.

Septentrionales venti frigidi sunt &
sicci, faciuntque nives & frigora.
Quorum cardinalis & præcipuus est Se-
ptentrio, Græcis Βόρεας ἢ ἀπταγηνίος quòd
ab arctoflet, ita dictus: Lateralis ad occa-
sum, Circius & Olympias, Græcè θρασύωνας
& ἰάμιξ nivium authores & grandinosi.
Ad Orientem Aquilo, Græcis μέωνας, co-
mes sedet, nubes costringens, & aquas
glacians sine pluvia, adhæc flores & fru-
ctus, vineasque germinantes lædens.

2. Venti Septentrionales Aristoteli sic
depinguntur. Boreas, Aquilo, & Circius
aëra purgant, & nisi vehementer frigidi
fuerint, serenant: particulatim Boreas
grandinosus est & salubris: Aquilo, nivo-
sus & corruptionis vindex: in summa fri-
gidissimi omnes. Sed hæc nostris hisce Se-
ptentrionalibus regionibus nec passim,
nec per omnia respondere observabis.
Quare de ventis seriò philosophari vo-
lenti.

volenti, necessaria est cœli & partium
terræ cognitio.

3. Septentrionales venti meridianis hūc
in modum opponuntur Boreæ Auster,
Aquiloni Euroauster, Circio Austroafric-
us.

4. Venti Septentrionales saluberrimi
sunt, & omnis putredinis expertes. Unde
rerum agri authores, Cereales apothecas
& vinarias illis patefacere, & (ut dicam)
fenestrari præcipiunt.

5. Venti Septentrionales, floribus, præ-
gnantibusque arboribus, nec non germi-
nibus, & recenter efformatis fructibus,
adprime (saltem apud nos) nocent: gem-
mantelq; vineas graviter fatigant & læ-
dunt.

6. Borea exsibilante puteos magis quàm
flante Austro fumare cognitum est. Cau-
sam habet antiperistasis, qua ille calidum
intus congregat, hic vaporat & educit.

7. Aquilo, quia frigidus est & siccus,
ideò omnes corporis superfluitates facile
absumit. Nam frigus cutim constringen-
do naturalem calorem ad intima depel-
lit, qui deinde auctus, ad omnes natura-

les actiones, & illis ancillantes facultates alias corpus nostrum vitamq; dispensantes, fortior insurgit ac robustior. Hinc Hyeme & Vere (ut ter maximus scripsit Hippocrates) ventres naturâ sunt calidissimi, & somni profundissimi.

8 Boreas nocturnus, tertium diem plurimum non exuperat: qui ut diurno tempore acrior invalescit, ita nocturno debilior evadit. Addam quod Aquilonem prænuntiat, terra siccescens repente: Austrum, humescens rore occulto.

9 Si Boreas post humidam constitutionem ab Austro accersitam reboabit, tempestas in aëre palam induci spectabitur. Qui tametsi incipiens parvus esse solet, finiens nihilominus magnus exploratur: non parvus in egressu vires acquirit eūdo.

10 Aquilones aërem longo tempore exercentes, secundum Hippocratem, tusses permovent: adhæc, urinarum difficultes, horrores, costarum & pectoris dolores, lippitudines siccas, febres acutas, gravedines & atra biles.

11. Aquiloniæ constitutiones eidem Hippocrati corpora densant, & contem-

dunt: præterea benè mobilia, coloratio-
ra, & melius audientia faciunt, alvos ex-
siccant, oculos mordent: & si pectus do-
lor aliquis obsederit, laborem augent.

12. Aquilonius aëris flatus siccus, his qui
naturā habent humidiorē confert: Au-
strinus verò humidus, qui calidiorē & sic-
ciorē, quia contraria, ut habet ex Hippo-
crate Galenus, contrariorū sunt remedia.

13. Densiores & materiae firmioris arbo-
res, Aquilone maximè gaudent, cujus af-
flatu latiores evadent.

14. Greges contra Aquilonem pascentes
lippitudinem & aluid fluxiva contrahere,
testatum est. Ad quod accedit, quod qui
fœminas ex grege, vel armento con-
cipi volet, in Septentrionalem ventum
inire ut cogat, expedit.

15. Aquilonia hyems, satis omnibus uti-
lissima esse censetur, quam si tepidi se-
quentur imbres, optimum erit. Nam ar-
bores fœtu exinanitas, & foliorum spoliis
languidas, naturale est esurire: cibus au-
tem illarum est imber: quem protinus
conceptus seu germinatio, opportuno
tempore & loco sequi solet.

16 Flante

16 Flante Aquilone arandum non esse, nec item inferendum, aut semē jaciendū, author est Plinius. Nam radices ventus hic percellit & perstringit.

17 Venti Plinio hanc habent rationem. Omnium frigidissimi sunt quot à Septentrione spirare diximus. Quibus præterquam quod addit Caurum, commune etiam facit, ut reliquos compescant, & nubes abigant.

18 Humidi sunt Auster & Africus. Sicci Caurus & Vulturū, præterquam desinētes, nam tunc proprium temperamentū suum, ad humidi aut frigidi latus detorquent.

19 Nivales eidem habentur Aquilo & Septentrio, quamquam postremus grandines cum Cauro agnoscit. Auster alicubi æstuosus esse censetur.

20 Tepidi sunt Vulturus & Favonius, iidemque Subsolano sicciores. In universum omnes à Septentrione & Occidente sicciores sunt, quā à Meridie & Oriente.

21 Ventorum saluberrimus est Aquilo: pestilentissimus (saltem nobis) Auster: mediocriter se habet Subsolanus: utcaur-

que suspectus Favonius. Sed quia in his ut plerisque aliis, sine limitatione loquitur Plinius, cautè est legendus & circumspèctè audiendus.

22 Aquilo quia gelidus est & siccus, flores sine pluvia maximè lædit. Circius frigidus itidem & siccus, ventorum gyros & nivium coagulationes faciens.

UNIVERSALIA QVÆdam ad ventos omnes.

Ventorum materiam non tantùm à terra, sed & fluminibus, nivibus atq; mari, educi posse existimabis. Nam in his plurimum spiritus humidi inest, qui ob insitam levitatem, & materiæ tenuitatem, quum in nebulam, aut nivem transire nō possit, in ventū promptè abit.

2 Ventos ex materia pluvix cognata, vel cum expugnate oboriri vel hinc constat, quòd quidam pluvias cient, alii verò serenitatem efficiunt.

3 Quemadmodum flumina magna, de parvo fonte & exigua origine paulatim crescunt, aliis fluviis, rivis, & aquis receptis, ita venti in suo primo exortu, cir-

ca Ho-

ca Horizontem remissiores emergunt, & debilius spirant: ab illo verò remoti (accidente subinde ab inferioribus per aëre nova exhalationū caterva) fortiùs grassantur, & collectis à multitudine viribus (qua data porta) validiùs perflant. Nam ex successiva per Horizontem exhalationum impulsione fiunt, à quibus impelluntur: perinde atque in aqua ex projecto lapide circulus à circulo, donec ad eum qui omnium est maximus, ventum sit: in quo impetus omnis exhaustis viribus paulatim remittitur & languescit.

4 Quia ventorum locus est infima aëris regio, ideò à montibus, & eminentibus locis facile abscinduntur: & ne deorsum se viant, refringuntur: qui supra terræ, maris, aut fluviorum planiciem, viam liberiùs ire, redireque solent.

5 Venti ab aliquo cursu aguntur, vel quia halitus illorum materia, ignea & agilis quodammodo est substantia? quæ in sublime lata, dato obstaculo, per rectam lineam (ut grave corpus) descendere non potest: ergo levitate insita, obliquè & lateraliter palàm deerrat. Aut.

quia fumorum & vaporum nova soboles
de ascensu occurrens, aliò migrare (ni-
mirum ad latus) ac ultrò cedere cogit.

6 Ventis in magno æstu ac frigore pauci
spirant, quia in illo exhalatio ventorum
pabulum à Sole depascitur: in hoc verò
terra gelu constricta, fumos exhalare
non potest, uti etiam nec aqua.

7 Ventus quivis nivem, grandinem,
pruinam, siccitatem, gelu, pluviam, to-
nitru, & quæ illud sequuntur agnoscere
potest, quæ commotio (ut postea dice-
mus, & opportunè adnotabimus) tem-
pestas dici solet.

8 Ventos dedit summus rerum artifex,
ad custodiendam cœli (si mavis) aëris,
terrarumq; temperiem: præterea, ad evo-
candas, supprimendasq; pluvias: & alē-
dos satorum ac arborum fructus: nec non
ad diffiationem, quæ una putredinis est
vindex.

9. Ventis opportunis temporibus frigi-
ditatem plurimùm augent. Unde Hye-
me plerunq; videre licet, loca perflata &
ventis exposita, plus aliis, etiam eodem
die & spatio rigere, ac gelu infestari.

10. Ven-

10 Ventos etiam lucente Sole, non procul à terra insigniter tumultuari observabis, quòd halitus ipsi vix dum salutato aëre, in primo terræ limine concursantes errabundi luctantur. Vel quod à contrariis partibus exilientes, circa terram obvii, cæsum & punctum ex tempore coeunt. Aut quod vêtosæ exhalationi remissus sit vapor, qui supra halitū sparsus, illum succumbere, proindeque inferius deerrare compellit,

11 Circa Lunæ Eclipses, flatus (ut author est Aristoteles) agitari maximè solent. Ad quæ accedit, quòd juxta utrumq; Aequinoctiū, ventus aut aqua apud priscos locum habuerunt quoties in Caniculæ aut Arcturi exortu non pluit,

12 Quemadmodum exiguus ventus pluviam ingentem compescit & obtundit, ita ventum violētum pluvia parva: quòd ex pugnantis consistens materiis: quæ (ut potestas omnis) impatientes sunt consortii.

13 Venti vicini aut obliquè contrarii, nō ex diametro oppositi, simul flare possunt: qui quò obliquiores erunt, eò tur-

bas majores, & tempestates sæviores concitabunt.

14 Ventus perstrenuus roris generationem & lapsum præpedire potest: magis minus, pro varia locorum ad cœlum positione.

15 Montes & æditiora quæque loca, modò infimã aëris regionem (ut de Atlante, Olympo, Ato, & Pindo scribunt) non exuperent, ventis sæpius quàm humilia pulsari, agitarique certum est.

16 Ventos ex diametro oppositos, in eodem Horizonte simul flare est impossibile. Nam si ex æquo fortes erunt & pares, alter alterum impediet: si impares, debiliorem succumbere necessum erit.

17 Scandente supra Horizontem Sole, vêtos invalescere fidem facit observatio, qui Hyeme validiores circa Auroram esse solent, quàm circa Hesperum.

18 Ventos ideò sistit pluvia, quòd ejus aqua, terræ poros exterius (ne exeant halitus) obstruit. Aut, quòd siccos fumos ventorum materiam immodica & in-tempestitiva humectatione diluit ac obtundit.

19 Ven-

19 Ventos quandoq; ciet pluvia, quia terram aridulam exsiccata[m]q; & nihil aut minimum exhalantem, pluviali ma-
dore recreat, tepefacit, & collapsas illius vires reparat, fessaq; membra levat: perinde atq; fieri solet in igne cineribus condito, aut calce: in quibus modica frigida[m] affusio, fumos alioquin latentis & pressos conspicuè excitat.

20 Sole exorientè si minùs cessabunt venti, illorum prolongationem ac vehementiam formidabis. Nam Sol præsertim fortis, radiorum suorum majestate, aërias materias (nisi rebelles fuerint) tenet vel abolet.

21 Quemadmodum venti ex levi atq; modica materia surgunt: ita illa deficiente, ilico cadunt.

22 Ventus ante pluviam adfuturam major esse plerunq; consuevit, quàm potest. Ad quæ accedit, quòd pluvia collabente, ventus (uti est adnotatum) aut omnino quiescere, aut minor fieri plurimùm solet.

23 Venti pro materiae diversitate & regionis à qua feruntur natura, diversis modis affici videntur: propterea sibi similes ubique non sunt. H s

24 Ventos eos qui degente supra Horizontem Sole incipiunt, vehementiores, diuturnioresque expectabis, quam qui illo sub terram lapso emergunt.

35 Quia terra est rotunda & inæqualis, ideo fit ut ventus unus alicubi flans, alibi non perspiret: Vel quia omnis non fert omnia tellus, hoc est, ventosæ exhalationes ubiq; non exeunt. Aut quia à montibus (ut diximus) transire præpediuntur.

26 Venti quandoque subsidunt ac remittuntur, propter defectum caloris, qui terræ spiramenta recludit: ex quo fit, ut per eam constitutionem, pauciores, vel saltem mitiores, serenioresve prodire videantur.

27 Vere & Autumno ideò frequentes, fiunt venti, quia tunc propter aëris teporem, & meatuum terræ apertionem exhalationes sunt plurimæ: quæ ob radii solaris debilitatem, minùs dissolvi ac dissipari possunt.

28 Æstate & Hyemè pauci spirant venti: quia in hac, halitus (frigoris beneficio) clausis carceribus comprimuntur: in illa, à rapidissimo Solis radio extinguuntur, & vaneſcunt.

29 Ven-

29 Venti qui quarto die post Solis & Lunæ conjugium spirant, mense integro quandoq; perseverare deprehenduntur. Nam is dies, totius peragrations Lunæ, sicuti apud medicos acutorum morborum, index antiquus est habitus.

30 Venti in orbem ferè spirant, ita ut cadentem proximus semper sequatur, ex lævo latere plerumq; in dextrum: hac enim ratione motum Solis respicere volunt. Quod ipse ad observationem diligenter conferes. Nec omittes q; quisquis erit ventus, si fervidus sentietur, pluribus diebus permanebit. Et Vulturnus si à serena cœli parte cœperit flare, non durabit in noctem: at Subsolanus in majorem noctis partem extenditur.

31 Venti medio die aut nocte ferè sopiuntur: quòd nimio frigore, vel æstu (ut sæpius dictum est) illos solvi experientia doceat.

32 Quum exhalatio, ventorum materia, calida sit & sicca, mirabitur quis, unde venti alii sint humidi, alii frigidi, & ita deinceps de reliquis ex ordine. Huic paucis responsum volo, qualitates ven-

tis à locorum natura, unde vel per quæ spirant, accidentaliter inesse, non à Solis halitibus & fumis.

33 Inter ventum & auram, tale ferè est discrimen, quale inter lacum & flumen. Aura enim nihil aliud est, nisi aër ob motam leniter exhalationem blandè impulsus, qualiter flabello excitari solet. Quid ventus, dictum supra.

34 Auræ æstu prævalido maximè excitantur in locis saltuosis aut ad fluminum ripas: propter spissiorum exhalationum & frigidiorum dissolutionem, in his locis à calore Solis factam.

35 Ventorum impetu & violentia, pisces in novas piscinas & aquas, nec non nova semina in alienas terras, novumq; avium genus atque incognitum, è longinquis regionibus transferri, scriptum est atq; observatum.

36 Venti ingentes & diuturni, proditio- nes vulgò portendere solet: quia ab acri caliditate & siccitate oboriuntur, quæ imbecilla capita vexat, & in proditioes ac seditiones plurimum agit.

37 Venti sunt expectandi unde nubes discussæ

DE VENT. NAT. ET EFF. 181
discussæ cœlum adaperuerunt: Sed hæc
satis. Nunc superest, ut de particularibus
ventis quibusdam, certis tempestatibus
anni remeantibus, consequenter scri-
bamus.

38 Etesias appellant Philosophi anniver-
sarios ventos, stato anni tempore recur-
rentes: quos post æstivales versiones, ab
Urfa (Sole Cancrum peragrante) liqua-
tis Boreæ nivibus spirare, contendit Ari-
stoteles: flatusque habere, per diem ma-
nifestos, per noctem verò obscuros. Quã-
quam Seneca aliter: qua causa, viderint
docti.

39 Etesia noctu ferè desinunt, & à tertia
diei hora Peripateticis peroriuntur: spi-
rantque a Bruma Ornithiis leniores, &
paucis diebus perseverantes.

40 Ornithiæ venti sunt Etesias ex oppo-
sito flantes, post solis hyemales versiones
hoc est, post brumale solstitium. Quod
Aristoteles in suo climate & cœlo agno-
scere potuit, nos in nostro (ut de supe-
riori) nondum satis constanter probavi-
mus.

41 Ventus Ornithiæ seu Chelidoniæ dictus

41 EPHÉM. AER. CLAS. III.
nomen habent ab avibus, & hirundine;
quæ sub illorum adventum apparet. Pli-
nio spirare incipiūt uno & septuagesimo
die post Brumam.

42 Prodromi sunt Aquilonum flatus:
inde nomen habentes, quòd Etesias, ven-
tos non unius tantum cardinis, sed totius
ferè hemisphærii, quod est inter Favoniū
& Zephyrum (quemadmodum adnota-
vit Milichius in 2. Plin.) præcurrant aliis
inter ortum seu Subsolanum & Boream.
Atque hæc de universali ventorū ratione
summatim scripta satis erunt. Repenti-
nos ventos omnium maximè formidan-
dos aggredior: modò tibi ostendero mi-
rabilem esse omnipotentis Dei providē-
tiam in ventis, pluviis, & aliis meteoris.
Nam quot ignibus, aut caloribus opus
esse putas ad resiccandas unius regionis
pluviosas superfluitates, tam in urbibus
quàm extra longè lateque respersas, quas
unus septentrionalis ventus, unus item
solaris radius, una aut altera hora, ceu de
spongia, absorbet, exhaurit, ac emulget?
Quot aquarum doliis, imò verò quot
fluminibus opus esse dicas ad irrigandā,
& hu-

DE VENT. NAT. ET EFF. 183
& humectādam regionem unam, quam
una, aut altera hora, vel levissimus im-
ber universim & ex æquo madefacit,
aspergit, saturat, ac irrorat? mirabilis fa-
nē in altissimis Dñs, qui solus quæcun-
que vult facit in cœlo & terra. Sed de his
alibi. Superest ut promissum, pro mea te-
nuitate, nunc demum hīc explere satagā.

DE REPENTINIS QVI-
busdam ventis & violentis, ob idq;
periculosis & formidandis.

EX ventis, quidam repentini sunt nū-
cupati, quòd magno fragore subitò
oboriantur & subitò concidant: quorū
mutationes & formæ variæ sunt. Nam
obducti nubium (ut sic dicam) cute, di-
versis modis afficiuntur. Itaque ex his
aliquot proferemus.

2 Flatus quidam est horribilis & repen-
tinus, à Græcis ob intensionem & infla-
tionem πνευσε, à Latinorum plerisque
procella ardēs, cœlestis flamma, & igne-
us turbo vocitatus. Hic obliquè supra ter-
ram (ut incendiū) volitans, & terribiliter
grassans, nunc arida robora, nunc vices

& oppida, nedum lata ac sylvas amburit
& perdit. Ignearum pluviam nonnulli di-
xerunt. alii flagellum Dei, quo faviente
incensam cum vicino pago, sylvam ingē-
rem, & in cineres versam (Dii talem pro-
hibete luem) semel non sine stupore, dū
juvenis admodum essem, vidisse memini.
3. Preterea fulmine hoc differt, quo flam-
ma ab igne, nam ille flatu latè funditur:
hoc verò impetu conglobatur, utrobique
tamen ardor & incendium reperitur.

4. Ecnephias ventus est procellosus, &
mirandum in modum tumultuosus: ma-
gnus insuper & continuus, motu recto ac
violento deorsum ruens: quo uno à Ty-
phone (de quo statim) maximè differt, in
hunc effusum acetum, præsentissimum
remedium esse, à Plinio scribitur.

5. Ecnephias, procella quandoque dicitur,
estque vectorum omnium acerrimus. Nam
propter materiae crassitiem & spissam ex-
halationem, aërem obscurat ac percellit:
qui non fusus, nec per apertum (ut alii)
venit, sed laborans & iter sibi vi ac pugna
parans, necnon ex alto supra terram ob-
liquè prorumpens. Cæterum, ille id esse
fertur

fertur inter ventos, quod inter pluvias
nimbus. Nubibus & vaporibus inclusa
exhalatio arida, & à coactis supernè nu-
bibus, summa vi versus terram detrusa
Ecnephiam ac procellam facit, validos
& furentes ventos, è nubibus jaculatos,
omnia perflantes, ac sevivissimè peridentes.

6 Typhon, Græcis *τύφος τυφώδης* dictus,
hoc est præceps & ignitus spiritus, ven-
tus est locum ex loco mutans, & rotatim
deorsum irruens: qui flantibus Aquilo-
nibus, secum aliquid nubis convolutim
deducit: à qua non potest se explicare.

7 Typhon præterquam quòd cuicunq;
rei inciderit: eidem vim infert: homines
etiam & pecora in altum nonnunquam
attollit, ac arbores & saxa in sylvis tor-
quens sternit: navigiaque confrigit, ac in
sublime rapit.

8 Typhon, Plinio Vortex, aliis Turbo,
& vibratus Ecnephias, de nube gelida
(ut dictum est) abruptum aliquid sæpe-
numero secum volvit, ruinaamq; suam
illo pondere aggravat: quem, repenti-
num flatum à nube prope terram & mare
depulsum, definiverunt quidam: ubi in

gyros rotatur, & proxima (ut monuimus) verrit, suaque vi sursum raptat.

9 Typhon illisu ipso repercussus, correpta in caelum secum aufert: ac in excelsum, nisi magna fuerit resistentia, saepenumero perfert.

10 Typhon ardentior, accensuque dum fuerit, Prester vocatur: contactu amburens pariter ac conterens.

11 Typhon ab Enecphia hoc differt, quod ille latius & altiùs vagatur: fitque ex subtiliore materia; & absque divulsione continuè perflat. Hic humiliùs & angustiùs discurrit, ex spissiore materia discontinuè grassans, & obvia quæque movens ac exagitans.

12 Typhon seu Turbo, plerunque fit à duobus pluribusve contrariis ventis, & obliquè spirantibus, in angustiis arctisque locis (ut sunt angiportus) plurimum sese prodens ac vicens.

13 Typhon ob vehementem impulsio- nem, quandoque instar ardentis rotæ in gyrum agitatae incenditur: arbores & navigia prodigiòse conficiens. Quod ad ~~resusita~~ quidam detorserunt, quorum materia

materia ferè eadem esse consuevit.

14 Turbo ventus, ab aliqua mundi plaga certò præscripta spirare minimè deprehenditur, sed è nube devolui: quoties scilicet oppositi venti duo, ex oppositis nubibus egressi, concurrentes impetu magno & pervalido commilcentur, ac de victoria inter se concertant. Quamquam de unius venti elisione ad angulosum aut cavum aliquod obstaculum, etià Turbo fieri potest: hoc à vertice Pliniano seu Ecnephia differens, quo stridor à fragore.

15 Turbo ab uno vento nonnunquam emittitur: quando videlicet in cavo aliquo, vel anguloso loco eliditur, in quo (perinde atq; si aliquis ex opposita parte reluctaretur) convoluitur. Qui quòd eundem sæpius locum ambiat, ac se vertigine ipsa concitet, Turbo dici consuevit: quem cum Typhone confundunt Philosophi.

16 Non fit aquilonius Typhon, nec nivalis, sicuti nec jacente nive Ecnephias. Et hæc de ventis universim & particulatim (quod ad meteorologum attinet)

188 EPHEM. AER. CLAS. III.
satis erunt. Reliquum est, ut ad Hydro-
graphorum & hodiernorum nautarum
ventos, commodum me conferam: ne
quid tibi negatum esse dicas.

VENTORVM DISTINCTIO,
*nomenclatura & situs, ex recentiorum
Nautarum & Hydrographorum
placitis.*

HActenus ventos de antiquorum sen-
tentia duodenario numero distri-
buimus: fecimusq; quatuor, reliquorū
veluti principes, à quatuor mundi car-
dinibus, æquinoctiali oriente & occasu,
nec non meridie & septentrione, flatu
rectà (quo ad ejus fieri potest) procedē-
tes: & alios insuper duos horum cuilibet
sociali utrinq; fœdere jūctos: pro maxi-
ma Solaris exortus & occasus (ut loquū-
tur) amplitudine. Nunc ostendere su-
perest, quomodo recentiores nautæ &
Hydrographi (maximè qui quotidie O-
ceanum aquarum parentem explorant)
universum Horizontis ambitum, contra
antiquorum præscripta, in ordinē duo-
rum & triginta ventorum appositissimè
(quod

(quod ad rem nauticam & Hydrographicam attinet) distribuerint. Qua in re hic mihi monēdus es, nautas priscos Mediterranei maris & Ægæi (quod Archipelagus incognita Oceani vastitate nuncupabant) cum hodiernis Oceani naucleris in ipsis cardinibus duntaxat cōvenire; in aliis non item. Nam recentiores nautæ, inter quatuor angulares ventos, hinc rei & doctrinæ causa à nobis Reges & principes nuncupatos, rursus quatuor (cuique spatio inter duos cardines, vnū) inseruerūt, quos præcipuos inscripserūt: nos mutuata à Vitruvio voce Medianos, quòd ab ipsis cardinibus medii ex æquo stent ac distent: factusq; hinc fuit octonarius ventorum numerus. Deinde, adscititiis illis quatuor Medianis, alios rursus utrinque duos (Collegas ritè appellaveris) comites adhibent: qui cum octo prioribus, sexdecim constituunt. His insuper (octo inquam postremis) laterales itidem utrinq; duos alios opponunt, insigniorumque ventorum Quadrantes nuncupant: quorum omnium acervus, ventos duos supra triginta, ad unguem
 expri-

exprimit: ut quatuor sint Reges, & quatuor Mediani, regibus hinc inde medio spatio affidentes adhæc Collegæ octo, & sexdecim Assæclæ, illis passim intertexti. Quid mea sententiam, temerè haudquam factum existimabis. Nam flatuosâ & lateraliter motam ventorum materiã, à dato quocunque Horizontis puncto, viam ire & redire posse, nunquam negabit rerum naturæ candidatus, nedum Philosophus consummatus.

2. Iam quod ad nauticas ventorum istorum appellationes attinet, paucis impræsentiarum hæc à me candidè, ut omnia accipito. Quatuor Regibus (cardinales si placet nuncupa) propria nomina, non dico Græca, Latina, aut Hebræa, sed pro cujusque nationis libertatè, domestica & patria indiderunt naucleri: ex quorû nomenclatura utrinque collecta, denominationes Medianis ipsis (ut statim dicemus) apposuerunt. Rursum ex binis Regionum & Medianorû appellationibus simul junctis, his quos Colleges vocavimus, nomina aptaverunt: sed ita, ut angulus illis proximior locum in denominatione

minatione primum, jure suo (quemadmodum postea audies) ritè sibi vendicet. Postremò, quos Quadrantes dici adnotavimus, partim à conjuncto primario, partim à socio, addita quarti voce denominarunt. Quæ omnia in Hydrographicis chartis (marinas appellant) propriis lineamentis, coloribus & nominibus obscurè, & (ne locorum nomina confundantur) superficiariè distincta si animadverterem, rerum Hydrographicarum studiosis ad primè consultum gratularer. Sed verba, si placet, in exemplum conferamus.

3 Cardinales venti Regii & principes, hanc habent nomenclaturam. Subsolanum in Orientis æquinoctionalis angulo triumphantem, nostrates Oceani nautæ, hoc est Gallici, West nuncupant: mediterranei maris exploratores, Levantem. Favonium in occidentis cuspide sedentè illi Oost, hi Ponentem. Austrum meridionalem, illi Suyde, hi Marinum & Austrum. Boream Septentrionis cardinem regentem, illi Noorth, hi Tramontanum.

4 Rursum, ventum qui inter exortum & meri-

& meridiem æquis spatiis residet, unde Medianum inscripsimus, Suyde illi, hi Syrochum dixerunt. Qui inter Orientem & Septentrionem medius est, illi Northwest, hi Græcum. Qui inter occasum & Septentrionem, illi Northwest, hi Maestrum. Postremò qui ab occidentis & meridiei angulo ex æquo distat. Illi Suydwest, hi Garbinum & Labechium.

5. A jam dictis octo (nimirum Regiis quatuor, & Medianis totidem) ipsis intermediis, quos Collegas vocavimus, nomina hunc in modum rursus indiderunt. Qui inter orientalem Regium & Medianum, Boream versus collega statuitur, Westnortwest denominatur. Qui inter Medianum eundem, & Septentrionis angulum, collegam itidem agit Nortnortwest: alia tute excogitabis, & ex jam dictis facile compones.

6. De his verò quos quadrantes dixerunt, ipsis Regiis, Medianis, & Collegis (ut monuimus) sparsim intertextos, id exempli habe. Eum qui inter North & Nortnortwest, hoc est Septentrionalem Regium, & proximè Collegam, orientem versus
inter-

DE VENTIS NAVT.
interteritur, North cum quarta Nort-
West nuncuparunt: primam denomina-
tionem à principali vento proximo, se-
cundam verò ab eo, qui ad trium quar-
tarum distantiam sublequitur, implo-
rantes. Quod ex figurâ, ut ars exigit, de-
bitè extructa, sibi quisque facilè repræ-
sentare poterit. Sed hæc (quod ajunt)
extra oleam. Quæ quia ad Meteorolo-
giam, & Ephemerides nostras parum at-
tinent, verbum non amplius addo. Da-
bitur fortasse locus istis fusiùs, & accu-
ratiùs dilatandis ac explicandis in no-
strâ Hydrographiâ, si quæ hîc tibi ex
animo tradimus, grata esse
intellexerimus.

*Finis Tertiæ Classis Ephemeridum æris perpe-
tuarum, Antonii Mizaldi Monluciano*

EPHEMERIDUM
AERIS PERPETUA-
RUM ANTONII MIZALDI
Monluciani.

CLASSIS IV.

TONITRUEORUM CAU-
sa & generatio.

TONITRU hanc habet generatio-
nem. Per lato vi caelestium corpo-
rum ad mediam aëris regionem
fumo duplici, vapore nimirum & exha-
latione: quemadmodum vapor in nubi-
bus in consistentiâ à loci frigiditate p-
ptissimè vertitur, & addensatur, ita ex-
halationem superiora petere nitentem
celerrimè includit, & veluti captivam a-
git. Quæ in denso exitum indignabun-
da quærens, motu prævalido nubis pro-
funda & cavæ, latera huc & illuc volitâs,
per strenuè quatit, & qua parte rariora
sunt.

TONIT. ET CORVS. GE. 199
sunt, elidit: incensaq; celeri suo motu, &
vi ignea, longè micat: atq; pro utriusque
natura & densi rariq; varietate, sonum
per aërem, varium ac planè expavescen-
dum ædit: quem tonitru maiores nostri
dixerunt. Aliter, tonitru est fragor æditus
ex luëta vaporis & exhalatiõis in nube vel
ex disruptiõe nubis facta per violentã ex-
pulsionẽ sicci halitus & calidi, in ipsa vapo-
rosa & frigida nube inclusi. Vel, ut Plinius
habet, fragor fact' ex plaga compactorũ
ignium è nube erumpentium. Tonitru
itaq; erit nubis icte & percussæ sonus: o-
mnia adeò graviter interdũ pturbans, ut
cœlũ terræ miscere videatur. Nam quum
in tubera natura humidam, procellosi,
& ignei, impetuosiq; halitus multi sese
intruserunt, & ut captivi, obsides ibi fa-
cti fuerunt, invalescente qui illos agebat
spiritu, & viribus congeminatis, exitum
viis omnibus pertẽtando, nubem ipsam
impetu pervalido discindere, aperireq;
conantur. Ex quo fit, ut incursiones ad-
modum violentæ, & turbulenti ex resi-
stentia impetus, cum prodigiosa agitati-
one susq; deq; illic oboriantur. Quorum

indicatio horrendo cum bombo, & mugitu planè stupendo ad aures usq; nostras per medium aërem se terribiliter prodit, ac insinuat. Qui mugitus, aut, si placet, sonus, ab antiquis non solum tonitrus, sed & tonus etiam dictus fuit: à quo attoniti nomen habent, ac si dicas tonitru percussi, vel afflati. Hæc vera est soni tam horrendi, aut si mavis, tonitru generatio. Quæ admirationem exiguam habere debet: quum etiam in Castaneæ cortice, veluti in nubecula, modicus vapor inclusus, simile nescio qd moliatur. Ad hæc halituosus pulvis in bellicis machinis clausus, motus ac incensus. Quæ machinæ, ecquid per Deos immortales, habent corporis, quid virium, quid proportionis, cum nube ingentissimos quosvis montes exuperante, vaporumq; & flatulentorum halituum, tota, ut sic dicam, & oia circumferente? mirabilis, fanè in altis Dominus mirabilis, ut postea dicemus in tonitru, fulgure ac fulmine, quæ facit verbum
 ejus.

CORP.

DE FVLMI. CAV. ET GE. 197
CORVSCATIONIS
causa & generatio.

Coruscatio, fulgur, fulgetrum, seu fulguratio, aliud nihil est, quam apparitio subita halitus subtilis & inflammati ex tempore per aërem discurrentis ac vanescentis. Aut vibratio luminis seu flammæ, quæ fulmen futura erat, si plus virium ac materiæ habuisset. Erit itaq; Coruscatio, lumen inflammatæ exhalationis per nubis latera expulsæ, & excussæ: quam fieri tibi pponimus ab halitu: valido impetu perruptæ nubis latere deorsum micante, & subtiliter in aëre, ardente: qui prius cerni solet, quam tonitruum audiri: licet secundum naturam posterior sit: quemadmodum docebimus.

FVLMINIS CAVSÆ
& generatio.

Fulmen fit quando halitus siccus & nonnihil viscosus (unde compositus vapor quibusdam nuncupatur) multo motu & varia agitatione, conciliato aestu in nube percoquitur, & in ferream, aut

DE EPHEM. AER. CLAS. IIII.

lapideam quandam massam coit. Ali-
ter, fulmen est exhalatio ardens, è nube
vaporosa (tenuis essentiae spiritu praeun-
te, & sequente) deorsum violenter jacu-
lata. Vel spissior halitus à frigidis vapo-
ribus conglobatus, magna vi & fragore
de nube erumpens, & usque ad terram
descendens, corporaque ibi reperta, du-
ra & solida, motu, lumine, ac afflatu,
percellens, dissipans, & variis modis (ut
postea dicemus) abolens, contorquens,
atterens, ac dispergens.

*SIGNA TONITRORVM,
Fulgurum, & Fulminum.*

Sol manè aut vesperi per æstivos dies,
adhæc initiante Autumno, & proce-
dente Vere, cava in nube, & gravida: cum
insolito calore visus, cœlum graviter to-
naturum minatur.

1. Trajectiones ex quatuor mundi an-
gulis (exurgente à meridie atra nube)
vastè irruentes: tonitruorum & corusca-
tionum, vel pro his ventorum proventū
magnum, conspirante regione, & anni
tempestate prælagiunt.

§ Si

3. Si Typhon ventus turbinosus, Æstate, Vere & Autumno, paleas, pulverem, & alia sursum de improvise, densis nubibus obducto cælo, raptabit: tonitrua, & quæ illa comitantur, proxima esse portendet.

4. Si Æstivi dies, & qui illos antecedunt Verni, sequunturq; Autumnales, præter anni tempestatem incalescent: seque ad occasum (labente Sole) Iris proferet: tonitrua & cum fulgetris fulmina valde formidabis.

5. Signa ventorum, tempestatum, & pluviarum quàm plurima, à circulis, Parahe-
liis, virgis, nubium natura, & aliis quæ circa luminaria, vel alibi apparent, opportunis temporibus & locis (aëre quo dictum est modo incalescente) accidero si videbis: ad tonitrua, & quæ inde pendent (singula singulis, ut par est, miscendo) non ineptè transferre accommodareque poteris: præsertim si Mars & Mercurius, vel cum his Jupiter, luminarium eclipsibus, & magnis conjunctionibus vel anno, aut ejus quadrantibus præfuerint.

EPHEMERA CLAV. IV.
TONITRORVM, DECRE-
ta per singula signa zodiaci, ex Mer-
curio Trismagisto, & Leopoldo Au-
striaco.

- S**I Luna in Ariete versante, primos To-
nitruorum strepitus exceperis, her-
barum abundantiam, necnon hominum
angustias, eorumq; suspēdia expectabis.
2. Si in Tauro, annona in montibus val-
de bona erit, in vallibus pauca: cum vi-
ni & pecoris multiplicatione.
3. Si in Geminis, Pluviae multae ac gran-
dines aderunt: frumentū ac legumen co-
piosū erit, aves paucae, & reptilia multa.
4. Si in Cancro, emerget fames, & po-
puli commotio, cum fructuum devasta-
tione à locustis, & pluviis putrefacientib.
5. Si in Leone, seditiones movebuntur
inter regna, annona cara erit, & sub finem
anni populi seditio, & magni alicujus vi-
ri mors expectabitur,
6. Si in Virgine, hominibus insidiabun-
tur ferae, atq; animalium quadrupedum
valde timendus erit interitus.
7. Si in Libra, annus circa sua initia sic-
cior erit: sub finem humidus cum anno-
nae caritate. 8. Si

TONIT. NAT. ZEPPEB. 209

8. Si in Scorpio, parca erit vindemia, pisces & pecudes morientur: fœminæ abortient: & venti validè perflabunt.
9. Si in Sagitario, congruæ pluvix descendent, præliabuntur Regum domestici, & decidui erunt arborum fructus.
10. Si in Capricorno, gentes quàm plurimæ dispergentur, ac tristitiæ in multorum cordibus altas figent radices, grassabiturq; pestis alicubi.
11. Si in Aquario, pluvix erunt magnæ, & motus in populo maximi. Adhæc terroribus variis percellentur mortales: agitabiturq; aër ventis morbificis.
12. Si in Piscibus, formidabilis erit siccitas, & suo tempore gelu: fructus deficient, vinum abundabit, ægrotabunt homines, sed pauci morientur.
13. Animadvertendum, quòd si in secundo signo à primo tonabit, abolebitur primi significatio: si in tertio, primi & secundi: si in quarto, præcedentium, & ita deinceps.

281 EPHEM. ALR. CLAS. IV.

TONITRORVM EX

quatuor mundi partibus surgentium, vel
auditorum, portenta, ex Bede

Anglosaxone

AB Orientali plaga exorta prima tonitrua, in anni ipsius circulo, sanguinis copiosam effusionem præfigurant.

2 Ab Occidentali, mortalitatem, pessimamque pestilentiam.

3 A Meridiana, incolas pelagi magnâ clade morituros.

4 A Septentrionali, malorum hominû cladem, multorumque everfionem.

TONITRORVM

per duodecim menses anni prognostica ex eodem.

IN mense Ianuario si tonitrua percrepant, in anni ipsius ambitu multos homines cum pecore esse morituros portendunt. Adhæc, sylvarum ac nemorum infructuosam sterilitatem.

2 In mense Februario prima tonitrua audita, aurium infirmitates & capitis significant.

3 In Martio, mortalitatem atq; terrores multos,

multos: ac si extremus dies adesset.

4 In Aprili, seminibus ac frugibus periculum imminere portendunt: & inter undas vasti pelagi navigare valde periculosum indicant.

5 In Majo, pluviam copiosam frugumque ac fœni nimiam sterilitatem prænuntiant.

6 In Junio, piscium diversi generis diversam multitudinem, & undas fluminum metuendas declarant.

7 In Julio, hominibus magnum imminere mortis periculum, & arboribus sterilitatem præsignant.

8 In Augusto, pelagi pisces per turmas absque generatione morituros indicant, cum noxia serpentini generis eruptione.

9 In Septembri, copiosam populi multitudinem ex hac vita migraturam significat.

10 In Octobri, infra anni illius circumlum validissimas aëris procellas, atque ingentissimos ventos, emeruros prænuntiant.

11 In Novembri, nimiam ovium infœcunditatem, sterilitatemque imminere.

204 EPHEM. AER. CLAS. I
ex alto quasi tubâ præcinent.

12 In Decembri, nullum malum hominibus, cæterisq; animalibus aut frugibus præfigurant: sed prospera, atque salutaria omnia.

T O N I T R U O R U M
præfigurationes per singulos dies hebdomada, ex eodem.

S In quolibet anno tonitrua die Solis, vel Dominico, primum perciperint, clericorum ac sacrarum virginum mortem designare tradunt.

2 Die Lunæ, turmas conjugum esse morituras, frugesque passuras.

3 Die Martis, magnificam copiosissimamque frugum abundantiam.

4 Die Mercurii, scorta ac meretrices fatuasque fceminas, per agmina catervatim morituras, aut humani sanguinis copiosam effusionem.

5 Die Jovis, multiplicem frugum terræ abundantiam, atque incolarum pelagi prosperitatem.

6 Die veneris, Regis interfectionem, aut validissimum bellum, multorumq; stragem.

TONIT. NAT. ET EFFEC. 100
stragem, vel pecora magno numero
moritura.

7 Die Sabbati, aut Saturni, ingentem
pestilentiam grassaturam, vel validissi-
mum bellum venturum designant.

TONITRORVM
prafagia, per duodecim menses anni,
ex Leopoldo Austriaco.

JAnuarii tonitrua, ventos validos, &
frugum abundantiam promittunt.

2 Februarii, mortem multorum, &
maximè divitum.

3 Martii, ventos validos, frugum abun-
dantiam, & lites in populis,

4 Aprilis, annum bonum & jucundum.

5 Maii, famem.

6 Junii, frugum & annonæ copiam.

7 Julii, annonam bonam, sed pomife-
rarum arborum detrimentum.

8 Augusti, reipub. prosperum statum,
sed ægrotudines multas.

9 Septembris, frugum abundantiam, &
potentis viri occisionem.

10 Octobris, ventos validos cum an-
nonæ & fructuum inopiâ.

- EPHEM. AER. CLAS. IV. 200*
- 11 Novembris, frumenti largum pro-
ventum, ac hominum hilaritatem.
- 12 Decembris, annonæ abundantiam,
& in populo concordiam.

TONITRORVM SI-
gnificationes per duodecim signa Zo-
diaci ex Zoroastre, autore Cass.
Dien. Vtic. lib. 1. Geopon.

Si prima tonitrua post Canis exortum
contigerint Luna in Ariete versante,
consternatos & dubiæ rationis quosdam
in regione, illa futuros significat: Adhæc
timores hominumq; fugam, postea verò
quietum statum.

2 In Tauro, frumenti & hordei corru-
ptionem, locustarum proventum, & in
regia aula gaudium.

3 In Geminis, turbas & morbos, fru-
mentiq; corruptelam.

4 In Cancro, hordei vitium, boum
stragem, & circa Martium ac Aprilem
pluviarum copiam.

5 In Leone, frumenti ac hordei in mon-
tanis perditionem, pruritusque & im-
petigines.

6 In

TONIT. NAT. ET EFFEC. 117

6 In Virgine, regis interitum, navigantium periculum, & circa sata rubiginē.

7 In Libra, plagarum multitudinem, bella & fructuum corruptionem.

8 In Scorpione, famem & volatilium ubertatem.

9 In Sagittario, migrationem popululicujus, in montanis frumenti copiam, in campestribus corruptionem.

10 In Capricorno, pluvias, regis dolum, fructuum abundantiam, & excellentium virorum mortem.

11 In Aquario, bella horrida in maritimis, fructuum ubertatem, leguminum penuriam, & vini ac olei abundantiam.

12 In Piscibus, modicum frumenti corruptionis, & viri alicujus potentis mortē.

TONITRORVM NATURA, Differentia, Accidentia, Effectus, & alia.

Nubes per tonitrua admodum nigricans, quia ob spissitudinem, contentum halitum fortiter comprimit, sonum, propter divulsionis contumaciam, perhorrendum (praesertim si internus fumus

508 EPHEM. MER. CLAS. IR
fumus copiosus erit & densissimus) emitt-
tere prona est.

2 Nubes ex nigro rubescens, quia de se
densa valde est, & ignitum vaporem
multum habet, ideo validiorem ictum
quam nigra, plurimum incurrit.

3 Nubes cum nigro rubore virescens,
omnium pessima est, & mirandum in
modum, si super civitatem aliquam, vel
domum perpendicularis steterit, formi-
danda: quia ob ruborem, ignei halitus
multum habet: ob nigrorem, vaporem
copiosum addensatumque, propter viro-
rem, aquam ingentem. Ex quibus frigi-
di cum calido, & humidi cum sicco pu-
gna perstrenua, & velitatio insignis sur-
sum est expectanda. Ad quæ accedit,
quod nubes talis, enormem grandinem,
& prodigiosorum lapidum fulmina,
non sine hominum & pecorū, urbiumque,
ac rerum aliarum jactura gravi, sæpenu-
mero minatur.

4 Nubes per tonitrua albicans, nihil aut
minimum est timenda: quia utriusque
materiæ paucillum habet.

3 Tonitru sine coruscatione cum maxi-
mè fit,

nae fit, quum sola nubium ventosarum inter se est collisio & lucta. Coruscatio vero sine tonitru, quando in tenui nube rara & minimum aquosa, attritu suo & motu, nec non ingenita vi ignea, exhalatio ipsa incenditur, & viam nacta, foras profilit.

6 Ante magna tonitrua, validos ventos & fortes plerunque spirare observatum est: nimirum ob turgidae nubis compressionem & commotionem, halituumque in aere agitationem.

7 Quia per creberrima tonitrua, halitus putres, crassi & viscosi sursum cum vapore & exhalatione per infimum aërem ducuntur: & illius tractum corrumpentes, iterum deorsum refunduntur: ideo gravissimam pestem, ac luem hominibus, pecori item, & satis quibus vescimur, creberrima tonitrua hinc minitari, cum libris fidem facit experientia, temporis filia.

8 Per tonitrua, dilacerata nube bombus tam vehemens & inconditus plerumq; fit, ut pullos in ovo & foetum in gravidarum utero quandoque perimat.

9 Tonitru

9 Tonitru validius personante, nonnullos peregrè proficiscentes, surditatē incurrisse observatum est, nec mirum: nam excellens sensibile (ut loquuntur Physici) sensum lædit, obtundit & plerunque abolet. Quod etiam accidere videmus his qui moletrinis, & ferrariis fornacibus, nec non campanilibus, & locis qualis sunt historiographis Nili κατὰ τὴν δὲ πρῶτην, jugiter affident.

10 Tonitru vehementer crepitante, vina ὀλιγόφθορα, hoc est, paucam aquam fermentia (maximè per Æstatem & Autumnum) vapescere, aut alienam qualitatem adipisci, experientia constat. In quam rem, ferrum dolis supra positum, amuleti loco ex Zoroastre nostrates habent Oenopolæ: aut lauri stipites, vel ramos.

11 Tonitru vigente, pluvia si minùs præsens est, saltem propinqua esse nobis plerunq; indicatur, pro soli, cœli & partis anni natura.

12 Mineralia quæ cum tonitru, vel potius fulmine decidunt, adeò sunt exsiccata & torrefacta, ut ne igni quidem liquefcere, nec in opus fabrile venire possunt.

hinc;

217 DE CORUSC. SEV FVLO.

sint: quin potius in cineres abeunt, cujus rei testes mecum quàm plurimos citare possem.

DE CORUSCATIONE

seu fulgure, & ejus natura, differentis, accidentibus, effectu, & aliis.

Coruscatio secundum naturam tonitru posterior est, licet antè percipiatur, eò quòd visus à suo (quod dicunt) visibili momento immutetur: auditus à sono non nisi in tempore: nam terreus magis est, licet aërem natura referat, perinde atque ille ignem, quo nihil agilius. Quod in his qui procul ligna secant apparet: nam priùs securim, etiam secundò sublatam videas, quàm præcedentem ictum auribus assequi possis. Quanquam ad objectum potius quàm ad sensus referendum putant multi.

2 Quamvis exhalatio, coruscationis materia, insita sua levitate, sursum ferri nata sit: deorsum nihilominus mittitur: cum ob antiperistasin, tum ob mediæ regionis aëris densitatem, & nubis obstaculum; quæ frigido agente, spissior
est.

est: quàm ut fumus incensis viâ ad altiora facit: quapropter deorsum, contra propriam naturam, illos deerrare cogit.

3 E nube quandoquæ exit effumatio ignea & halituosa, sine strepitu inflammata: quæ in aliam nubem valde aquosam & densam invehitur: ubi extincta, non tã sonum magnam, quam leve quoddam murmur & stridorẽ instar candentis ferri efficit, dum in frigidam mittitur.

4 Si exhalatio coacta, non satis in unum creata sed passim dispersa, per nubes accensa eruperit, fulgura tantum efficiet, vel cum his levia tonitrua.

5 Coruscatio alba & lucida ex subtili halitu & rarò, de nube minimùm aquosa, profilit. Unde vehementem calorem & inflammationem non sustinet: nam pressum ignem nubes ipsa non gerit: propterea corpora quæ attingit, nihil aut parum adurit: radio magis quam igne lædens: ex quo nonnullos tantum afflasse, alios verò exæcasse vidimus. Nec est omittendum, quòd fructibus & parum foliatis racemis non nihil prodesse traditur, loco idoneo & tempore.

6 Coruf-

6 Coruscatio fulva, ex fumo tenui sic
satis, & subviscido fit: in quâ flamma
rutilat, & calorem vehementem incēdi-
umq; periculosum (præsertim si deor-
sum feratur) præ se fert.

7 Coruscatio rubra, de spissiore nube
& bene fermentata effumatione, cum
terrifico sono in prægnante aëre erum-
pit: cujus flamma, quia aliud nihil est
quàm crassiusculi spiritus, proindeq;
egrè inflammabilis ardor & incendium,
ideo perniciosius sævit: suas vires etiam
per mediam pluuiam (res mira) prodī-
giosè exerens. Hæc civitates plerunque
incendit, & ad interiora usq;, neglectâ
aquâ (tanta est vis ignis illius cœlestis)
cum internectione violenter grassatur.

8 Coruscatio fumosa & subnigra, ter-
restris admodum est, & obscura, sed ta-
men pertinaciter ignita. In cujus nube,
si humidum viscosum plurimum inerit:
inde lapis niger, fuscus, vel ferrugineus
fabricabitur: qui deorsum jaculatus, ob-
vios arborum truncos, etiam ingentes,
& solidissima quæque, relicto vestigio ce-
lriter incendit, dissipat, scindit & abolet.

9 Coru

9 Coruscatio in nube lurida albicans, flammam habet siccam & parum coactam: ideoque per aërem longè lateque magno cum impetu (ob nubis profunditatē & aquosam substantiam) spargitur, & celerrimè absq; ullo ambustionis vestigio extinguit: quandoque duntaxat lædit, præsertim si lenis fuerit illius impulsus: nonnunquam propter sui disgregationem unum persequitur, altero remotiore superstite: alias à pariete uno in alterum tantùm resilit, atq; ibi vanescit.

10 Fortem Coruscationem & cum pluvia frequentem, arborum, ac vinearum, rerumq; aliarum flores, plerunque læsisse, nonnunquam duntaxat decolorasse, adnotatum observatumque est.

11 Nonnullis placuit, fulgur cum tonitru fieri ex nubium in aëre concertantiū, concurrentiumq; collisione (ventis huc & illuc sese cum illis obliquè agitantib.) in modum silicum duriorum, quorum attritu ignis elabitur. Sed hoc falsissimū esse, satis superq; arguunt nubes corpora merè aquea, quæ veri ignis (qua nubes sunt) nec micam quidem sustinet. Quanquam

CORPUS NAT. ET EFFEC. 11
quam negare nolim, hanc ventorum &
nubium luctam fulgurantis materiae ex-
agitationem adjuvare posse.

12 Spiritus in nube discurrens, impetum
facit & sonum: ab ea verò elabens, cotu-
scationem: qui si in nube æquali copio-
sus erit, æqualem sonum & continuum,
mugitibusque per similem molietur. Si
verò in nube inæquali abundabit, non
nihil de tumultu & violentia (si conti-
nuitatem spectes) remittit: ac sonum
inæqualem ædet. Ad quæ accedit, quòd
si in vesicæ modum, interim dum ela-
bitur ignita exhalatio, nubes ipsa elide-
tur, sonum admodum acutum pariet:
quo homines attoniti concident, & ve-
luti exanimati prosternentur.

13 Cum Coruscatione & fulmine, ma-
ximè dum rupta nubes ut cloaca sese de-
orsum exonerat, putres multi spiritus,
& teterrimæ pestilentesque materiae
unà exiliunt: quæ in vites maturas, fru-
menta, & arbores jaculatae, illas inficiunt:
& vescentes, occulta causa & syderatio-
ne sensim perdunt: quod monuisse mul-
tis profuit.

14 CORU-

14 Coruscatio de nube virescente & profunda erumpens: quia commistionem terrestrem habet, dum nubis corpus prætergreditur, in contactu & transitu humido remista, in substantiam non nihil solidam, pressum compactumque igne, periculosissime quandoque transire solet.

15 Coruscatione sub dio in conniventibus oculis recepta: excæcatos multos audivimus, nec temere: nam excellens visibile (ut antea est adnotatum) visum corrumpit.

16 Mirum non est exhalationem in nube agitatum incendi, & ignes concipere: quum per domorum incendia sæpenu-mero videamus crassos fumos exilientes & invicem luctantes, ignem facile admittere, qui ades etiam remotas plerumque incendunt: quod in Ephesino Dianæ templo se probasse, testis est Aristoteles.

17 Noctu magis quam interdiu, sine tonitru fulgurare experiundo discas: quia materia exhalans, etiam à nocturno frigore κατ' ἀντιπερίστασιν etiam incendi potest.

18 Fulguratum locum & fulmine ictum religiosum putaverunt antiqui: propte-

ea quòd eum de multis Jupiter, cui sacra sunt fulmina, sibi delegisse videretur. Sed hoc ad fulminis Aphorismos relegandum erat cum sequenti.

19. Piscium, pecudum, imò verò animalium ferè omnium, fulgure aut fulmine interemptorum, carnes venenata qualitate præditas esse, non tam est scriptum quàm observatum.

20. Coruscatio sæpenumero Tonitru nescit: quandoq; agnoscit, & tunc pluviam designat magis. Queis addes, quod cum Coruscatione rarissimè esse solent & nix & pruina.

FULMINIS DIFFERENTIA,
Natura, Effectus, Accidentia, & alia.

Flumen commune nomen est, ad omnem exhalationem, quæ ardens ex nube erumpit: peculiare tamen facere mihi videntur Philosophorum pleriq; ad eam exhalationem, quæ densata & conglobata nubem longiore tractu pertundit, findit, dirumpit, & terram violenter attingit.

K

2 Miracula sunt (inquit Seneca) si in-
 tueri velis fulminis opera: nec quicquã
 dubii relinquentia, quin divina insit illis
 verè potentia. Quod intellexisse mihi vi-
 dentur Poëtæ, fingentes à Jove & Vul-
 cano fulmina in Æthna fabricari.

3 Fulmen inter alia miracula (quæ post-
 ea tibi describemus) loculis integris &
 illæsis, argentum conficit: vagina super-
 stite gladium liquefacit: inviolato ligno
 ferrum circa pila (ut habet Seneca) stil-
 lare, & fracto dolio vinum stare cogit,
 quod bibentem aut furere facit, aut ne-
 cat: ferratas equorum soleas intacto un-
 gularum cornu excutit, & alia quæ mo-
 mento fieri tibi persuadebis.

4 A fulmine homo vel brutum quodvis
 sic interficitur, ut nullum vestigium ictus
 plagæ, aut vulneris appareat: fortasse ob
 vaporis accensi impetum, & spirituosam
 subtilitatem, eamque validam, quæ per
 nares, os, arteriorum & venarum anasto-
 moses, & aperta hiantiaq; oscula: adhæc
 per cutem & carnem perspirabilem, ac
 undiq; porosam sese, intrò penetràs, mo-
 mento insinuat, ac membra vitalia pesti-

fero

fero nescio quo spiraculo afflat. Unde venenata vi, quam fulmina omnia dicuntur habere, quicquid attingit vitam habens, ilicò interficit. Quod etiam ad pedem combustum imperstite calceo, & medullas arborum corruptas illæsa arbore, aliaque hujusmodi prudenter detorquere poteris.

5 A fulmine argentum conficitur, integro marsupio, & ferrum illæsa vagina, propterea quòd hæc & item illud porosa sunt corpora, & proinde transitum facilem præbentia valido spiritui fulmineo, ac subtili: in quo si est vis tantum ferendi, ut postea dicemus, ex magno impetu resistentia comminuet, si verò adurendi, liquefaciet. Hujus sanè tanta est violentia, ut turres etiam operosissimas, ac ædificia prosternat: saxa ingentia rumpat, & quæcunque habent durtiem evertat.

6 A fulmine retia in aquis jacentia quoque aduruntur, quia multum sulphuræ, viscolæque materiæ habet ejus flamma: ita ut in aquam illapsa, ardere possit, nacta materiam opportunam. Quod

mirum non videbitur, si quis observet, quid nunc agant, ut sic dicam, Bombardarii cum suo pulvere. Quorum sanè ars tota, aliud nihil est, quàm quædam naturæ in fulminibus imitatio. Quæ fulmina eò plus habent virium, quàm ab artifice præstantissimo, & loco remotiore, æditoq; magna vi & efficacia prodeant, erumpant, atque mittantur. Videmus quandam pulverum, oleorum, ac adipum miscellaneam in profundissimis aquis etiam ardere, cui quò plus aquæ affuderis, majus incendium excites. Nam aqua partim latentem & dispersum calorem proritat, partim congregat & auget. Cujus rei simile habes in calce.

7 A fulmine dolium comminuitur, aut crematur, stante aliquandiu vino ac si esset congelatum: propterea quòd fulmen (ut diximus) plurimum sulphuræ substantiæ & viscosæ secum habeat. Quæ in totum vinum penetrando spargitur: deinde per calorem, quidquid tenax est, in vini extremitatem & circumferentiam expellitur, quod resiccatur, & veluti recoctum ab igneo fulminis spiritu, cutè quandam

quandam efficit, quæ vinum brevi aliquo tempore effluere prohibet: illudq; ceu circum positum corium retinet. De reliquis difficile non erit hunc in modum philosophari.

8 Exhalatio arida in unum addensata, & constipata, vaporique frigido in nube implicita, & remixta, magnaque vi ex alto deorsum explosa, volucres fulminum jactus, cum terrificis bombis, & horrendis mugitibus per aërem jaculari plurimum solet.

9 Fulminum quoddam est non urens, sed ob ingentem materiae pertinaciam tantum dissipans, & spirituum coactorum procellosorumq; vim magnam secum rapiens: qui in porosa corpora impacti, illa (priusquam adurantur) convellunt & dispergunt. Nam spiritus, fulmine cuius est comes, velociter aliquantò existit.

10 Alterum est infuscans tantum, & veluti fuligine quæ percussit intingens, ab Aristotele *φυλδαίς* nuncupatum, ac si diceres fumosum aut fuliginosum. Id præ nimia subtilitate & raritate, antè evolat & penetrat, quàm adurere possit: mora

tamen parva denigrat, & livefcens veftigium relinquit, cui ob sinceram, puramque flammæ tenuitatem, per anguftum etiam fuga efle traditur.

11. Aliud eft flammiferum: quod labens in corpora rariora (modo quo fupra) agit ac graffatur: in folida impingens, ilicò, diffolvit, perdit & atterit. Græcè Ποῦτα in ἀπύρην dixerunt: Latini fulmen clarum, ignitum, & ardens, ἀνλητοπίσμοτα (ut loquitur Aristoteles) hoc eft, vim adverfandi & refiftendi habētia, omnium maximè læviens, & certas ignium notas percuffis inhærentes relinquens. Cujus vis ftupenda planè eft, & occulti numinis, ut antea diximus, pleniffima.

12. Fulmen & Fulgur materiâ non differunt, fed potiùs formâ & modo. Nam fulgur leviùs incenditur, & fub nubibus altiùs micat. Fulmen perniciofè inardescit, motu vehementiore, ac vi prodigiofiorè terras, & quæ his contingit corpora non fine perniciæ afflicta.

13. Fulmen nullum fine igne venit, fed hoc propriè igneum dicimus, quod manifefta incendi figna imprimat urendo, fufcando, aut irradiando.

14. Ful-

14. Fulmina sono nubem nec frangunt, nec divellunt, sed plaga, & fragorem impetumq; faciente spiritu, in nube (ut diximus) clauso.

15. Fulmina Hyeme rara nobis esse solent, quia pauca tunc exhalatio coacta & oblecta in nube, calorem exiguum, & vi frigoris subito extingubilem continet: Ad dam ex Plinio, quod per Hyemen aer crassiore nubium corio spissatur: omnisque terrarum halitus rigens est & gelidus. Hinc in Scythia & locis Borealibus, raro fulminare caelum, credibile est.

16. Fulmina Aestate, praesertim incalidioribus regionibus pauca fiunt: quia calidae & siccae vaporations, diripiēte aestu, in nubem densari aegre possunt. Ex quo fit, ut in Aethiopia & locis ad Cancrici tropicum annuentibus raro fulminet Jupiter. Sed haec ratio in Septentrionali nostro caelo & solo, infirma admodum est: propterea quod calor imbecillus sic satis, omnem nubium materiam absumere non potest. Unde frequenter Aestate hic pluit, tonat, & fulminat aer, pro praesentia caeli & soli statu.

17. Fulmina Vere & Autumno creberrima sunt, juxta coeli, terrarum, & partis anni constitutionem, quòd horum temporum status, plurimam materiam tam siccam quàm humidam, aëri præbeat. Qua ratione frequentia sunt fulmina in quarto & quinto climate: in quibus semp quodammodo vernat & autumnat.
18. Fulmine veneratum animal percussum, venenum deponere tradunt. Cujus rei signum adferunt, quòd intra dies paucos vermiculare visum sit: quæ res, prohibente veneno aliter non fieret.
19. Certum est quidvis prius quati & afflari, quàm fulmine percuti: nec quemquam tangi, qui prior viderit fulmen, aut tonitru audierit.
20. Si vigilans animal fulmine percutitur, moriens clausos oculos habet, dormiens verò ictum, apertos: ex opposito jacens convertitur.
21. Omne ictum fulmine, sulphur olet, caputq; contra fulminis impetum versum gerit. Idem de tacta arbore, aut planta senties, quæ divulsos ramos contra grassatum Fulmen prætentat.

22. Ful-

22. Fulminis vi percussus homo, nisi convertatur non expirat: nec ullum animal (nisi prius terro spiritu præeunte exanimatum fuerit) Fulmine accendit raditū est & observatum.

23. Si ictu obliquo animal fulmine tangitur, in contrarias partes moriens incubat. Si recto, aut diametrali, rectus subsidit.

24 Fulminatorum vulnera, reliquo corpore frigidiora esse deprehensum est, depopulata ex tempore calida, spirituosaque substantia.

25 Flatus quidam essentia tenuissima fulminanda corpora moventes, illorum dissipationem adaugere etiam probant viva corpora, de sublimi loco cadentia: quæ à moto aëre, antequam terram pertingant, scissa & præfocata, sæpenu-mero visa sunt.

26 Fulminis impetum adjuvat aëris vis, & penetrabilis agilitas. Semper enim flatulentus nescio quis aër prætenuis (ut diximus) & præceps, fulmina sequi ac præcedere solet: qui prius perimit, quam sentiatur, aut videatur, nam agilis admo-

dū est, & coloris expers, atque corporis.

27 Martia Romana princeps, partu in utero à fulmine (aut comite illius jam dicto spiritu) afflato illæsa, & si veræ sunt historiæ) superstes evasit.

28 Telum fulmineum (lapidem vulgus nuncupat, & per antonomasiam fulmē) nunc cunei, quandoq; globi, nonnunquā pyramidis formam habere solet: cujus generatio est, dum exhalatio tam fulgurea quàm fulminea, in virescente aut nigricante gravida nube, cum quadam viscida & (penè dixerim) metallica materia, à nubis circumfuso humore frigido conglobatur, supervenienteque calore intensissimo cum Solis & stellarum, tum motus & antiperistasis, in solidum corpus & lapideum induratur: non secus atque lateres, dum ex humectato luto & molli, in lateritia fornace præcoquuntur, & duri evadunt.

29 Chalybem ignitum, & hujus plumæ mineralia, de nube cum fulmine cecidisse: fidem faciunt cum quotidiana experientia antiquorum libri. Causa est in vaporum permistione, latulentaque &

terre-

terrestri nec non sulphurea viscidaq; materia, à nubis igne, motu, & cœlorum radiis (qua nunc dictum est formula) extracta, & in ferream massam, aut chalybeam fermentata. Quæ res facit ut fulminatam omne (sicuti antea adnotavimus) sulphur oleat: quod cum hydrargyro metallicum esse elementum nemo nescit Philosophus.

30 Fulmine non feriuntur Laurus, Vitulus marinus, & Aquila, Jovis fulminatoris ales. Unde Tyberium Cæsarem lauro coronari solitum: & tentoria ex marinarum vitulorum pellibus composita subiisse, ut fulmine quod supra modum metuebat, tutus esset, author est Suetonius.

31 Adversus fulmen remedio sunt loca subterranea. Nam profundius quinque pedibus, terram subintrare non posse tradunt: propterea, in abditum & altè concameratum locum, eundem Tyberium per tonitrua sæpenumero se recepisse, Historiis multis testatum habes.

32 Contra fulminum vim, & pro illorū aversione, plurimum valent bombardæ.

rum, & bellicarū machinarum crepitus:
 adhæc tintinabulorum Ecclesiasticorum,
 præsertim acutioris soni pulsationes: id-
 que per initia, surgente adhuc nube, &
 sese ad mugitus componente. Nam soni
 penetrabile nescio quid habent: vires-
 que maximas obtinent, ad aërem citò,
 & celeriter petendum, atque nubes aliò
 ob essentia tenuitatem, festinanter abi-
 gendum: nimirum propter aëris succisi-
 vam ex impulsione multiplicationem,
 ad tonantem usque nubẽ sensim perlatã.
 33 Fulmina æditissima quæque loca, &
 inter arbores Quercum, omnium ma-
 ximè ferire & aggredi, quotidianã obser-
 vatione constat. Hinc campanilia, turres,
 & montes, à fulmine *κεραυνιοι* dicti, cre-
 bris fulminibus (præter alia) impetuntur
 quòd obvii magis sint, & nubis injuriis
 in alto aëre expositi: unde illas per inane
 discurrentes, de occurso facilè excipiunt.
 34 Fulmen venenata (ut dictum est) at-
 tingens, expurgat, omneque animal, ex-
 cepto homine, naturã cum honorem (ut
 habet Plinius) illi deferente, ilicò inter-
 imit. Quod in Anchise adnotat Virgilius,
 Philosophus summus. 35 Ful-

35 Fulminis, fulguris, tonitru, nec nō Ec-
 nephix & Typhonis, de quib⁹ antea, ea-
 dem ferè est materialis causa: differūt tan-
 tūm formā. Nam halitus intra nubē non-
 dum ruptam inclusus, & murmure intus
 colluctās, tonitru est: illam findēdo ape-
 riens, & veluti per hiatū ignem jaculans,
 Prester & fulgetrum: citra ignem, nube
 prorsus dissipata erūpens, Procella exitu
 angusto & meatu tortuoso egrediens, cū
 specu nubis profundiore, Vortex: cū mi-
 nūs profundo, & exitu liberiore, Typhō:
 cum vero igni & conglobato: Fulmē. Sed
 de his satis: quæ omnia in hoc nostro cœ-
 lo & climate, minūs cōtingere si animad-
 vertis, mirari desine: disceq; ex Virgilio,
 quòd quemadmodum omnis nō fert o-
 mnia tellus, ita nec cœlū ubiq; similiter
 tonat, aut fulminat. Ut ut se res habet, ve-
 rè ab antiquis & recentioribus hæc tra-
 dita esse arbitror, & exactè observata in-
 genuè credo. Id quod tu ipse ex-
 periundo etiam ingenuè
 fateberis.

*Finis quarta classis Ephemeridum aëris perpetua-
 rum, Antonii Mizaldi Monteciani.*

EPHEMERIDUM
 AERIS PERPETUA-
 RUM ANTONII MIZALDI
 Monluciani.

CLASSIS V.

TERRÆ MOTUS
 generatio.

TERRÆ MOTUS in hunc fit modum: terra aquam multam in se continens, à Sole, & Stellis, necnon igneis corporibus, quæ non pauca intra se habet, ex calefacta, spiritum multum concipit. Qui, quia subtilissimus est, ocys-
 mus, ad imperium faciendum aptissimus, vagè per illius inania discurrens, quemad-
 modum sua copia vehementer concutit, ita motum, & tremorem facile parit. Nã dum collecta spirituum materia sibi exitum molitur, & in proprium naturalemq; locum evolare, susq; deq; contendit: quia
 dato

dato forti obstaculo id assequi minus potest, alternatim & vicissim, nunc terram exagitat, nunc ab ea repercussa insilit; & donec everterit, aut aperuerit, insignes luctas aggreditur, ac motus per strenuos excitas. Sunt qui contendunt terræ motum fieri à ventis contra naturam in cavitatibus, & spatiis terræ inanibus conclusis validoq; motu exitum, & propriū locū quo jure, quaq; injuria, non sine pugna, tumultu, & agitatiōe quarentibus, ac vi magna pertentantibus. Sed nos de his in sequentibus amplius sumus philosophaturi.

SIGNA MOTVS

terra.

JGnita nubes columnulæ speciem in aëre præ se ferens, Callistheni Philosopho, trepidationis terræ signum verissimum exhibuit.

2 Regio in quam umbra Eclipsis luminarium convertitur, terræ motui obnoxia esse plerunque solet, idque certius, si defectus ipse in cauda Draconis continget. Qui quanto major erit, & universalior,

lior,

salior, tantò motus validior experietur: quantò minor, contra.

3 Ante terræmotum, Sol diebus aliquot sine nube obscurus apparere consuevit. Adhæc post Occasum, factò silentio, ac vigente serenitate, nubeculã post se strigam & longam in aëre per nonnullos dies relinquere.

4 Puteorum & fontium aquas, ante terræ concussionem, absque causa manifesta turbidas fieri, & salsugine, fœtoréve, aut alio ingrato, & nequaquam naturali sapore infici, primus exploravit Pherecides, Pythagoræ præceptor.

5 Navigantes, futuros terræmotus conjectura non dubia sentire certum est, sine flatibus intumescente fluctu subito, aut quariante iæti. Contremiscunt & in navibus posita, æquè quàm in ædificiis, crepituque motum ipsum prænuntiant.

6 Summam tranquillitatem, & ventorũ silentiũ in regione terræmotui obnoxia, mentes aliquot præcessisse, antiquis observatum est.

7 Nubecula in modũ lineæ, longo tempore occasum versus gracilis, oblonga, & alba

& alba visa, terræ agitationem ante-
vertere plerunq; solet. Quo signo, Ana-
ximander suas hisce de rebus prædictio-
nes seriò Lacedæmoniis aliquando con-
firmavit.

8 Cùm in aëre apparuerint vapores dēsi,
forma rotunda & longa in altum erecti:
vel instar strictarum pyramidum perpen-
diculariter in sublime ascendentes: in-
dicabis huic regioni terræmotum in via
esse, maximè si talia perseverârint.

9 Terræmotu adventante, Sol ac si de-
linqueret, diu caliginosus, & colore cū
Cynthia sorore quadantenus sanguine o-
blitus, à quamplurimis est conspectus.

10 Aves cum quadrupedibus plerisq; lo-
ca succussationi terræ destinata reliquisse
& novas ac insuetas sedes quæsiuisse, tam
est experientia probatum, quàm prisco-
rum libris testatum.

11 Nunquam intremiscunt terræ, nisi so-
pito mari, cœloque adeò tranquillo, ut
volatus avium non pendeant, subtracto
omni spiritu qui vehit: nec unquam vi-
sa est cuiquam tellus trepidare, nisi post
ventos in venas terræ & cavernas longè
antè conditos ac receptos. 12 Præ-

12 Præcedit motum terræ plerunque sonus terribilis, murmuri & mugitibus, aut clamori humano, armorumve pulsantiū fragori persimilis: sicuti hîc nunc demū ex ordine tibi ostendere, pro mea tenuitate, accuratè satago.

TERRÆ MOTVS SPECIES,

Natura, Differentia, Accidētia, Effectus, & alia.

MOTUS terræ species, quatuor duntaxat hîc tibi recensebimus. Quanquā Aristoteles in libro de Mundo plures habet. Una ruina, arietatio, & casus vocatur: Senecæ Philosopho acutissimo, & rerum naturæ perito inclinatio: quando in unam partem motus totus à copioso spiritu, vi magna incumbente sese impellit: & nisi celeriter ex altero loco ad restituendam inclinationem perspiciatur, plerumq; subvertit.

2 Altera hiatus nuncupatur, quando profundè terra dehiscit: quod fit dum violenter & confertim erumpit spiritus validus ac vehemens.

3 Tertia agitatio, tremor, crispatio & succussio

235 TERRÆ MOTVS NAT.

succussio dicitur: A. istoteli pulsatio, quando terra veluti intumescens, assurgit atque rursus residet.

4 Quarta *ἀνώρυμ* est: quando magna terræ moles montis instar extrâ egeritur. Aut ubi terræ pars aliqua subsidet: ex qua flumina, aut ignes erumpunt. Peripatetici in *τρόμον* & *φύγμον*, tremorem & pulsationem, quidquid idest, distinxerunt.

6 Tempora terræmotui dicta sunt Æquinoctia, & quæ illa sequuntur hebdomades aliquot: quia tunc (ut supra monuimus) in terra & extra, ventorum materia invalescit, pro soli & cœli ratione.

7 Omnium terræmotuum tutissimus est, qui crispatio vocatur. Nam agitatio in aliquam certam partem violenter nõ incumbit. Post hanc periculosa minùs est arietatio, in qua motus alter alteri renititur. Periculum omnium maximum habent hiatus & impulsio.

8. Non aliud est in terra tremor, quàm id quod in nube tonitru facit: nec hiatus aliud, quàm quum fulmen è nube erumpit, incluso spiritu luctante, & viam (qua data porta) in multorum perniciem, vi sibi redimente

9 Terræ

9 Terræ motus à tenuioribus spiritibus & raris facti, statim desinunt: à crassis, qui in meatibus & cavernis impacti hærent, diutius perseverant.

10 Sonas in terræ concussione pro flatulentæ materiæ qualitate, & cuniculi forma, per quem meat spiritus: exagitans, varius edi deprehenditur, perinde atq; in tonitru.

11 Spiritus in terræ penetralibus tremorem movens, de vehementi collisione ad terræ latera (quomodo in nube exhalatio) totus aliquando flamma exire solet.

12 Secundum substantiam idem sunt faciens in terra motum, super terram ventum, & in nube tonitru. Exhalatio nimirum sicca fluens & agitata.

13 Spiritus motor in augustis locis conclusus, exiliter sonat: in recurvis raucum murmurat, & veluti mugit: in duris fremit: in humidis & stagnantibus fluctuat.

14 In siccis locis & arenosis, motus terræ rarior esse solet, quàm alibi, quòd solum usque adeò dense compactum non sit, quin fumi facilè, & sine vi ascendere, exiliterve possint.

15 Quem-

15 Quemadmodum venti supra terram vim habent prævalidā, robora etiam solidissima evertendi, & ædificia diruendi, adhæc, flatus in animalium corporibus, tremores, motus & distentiones excitandi, membra movendi, concutiendi & divellendi: Ita in terræ penetralibus, vires ad quippiam tale moliendum non infirmas, collectos spiritus adipisci, certū est.

16 Si cum vento terræ motus non cessabunt, dies quadraginta, & quandoque anno, vel biennio vigeant, quod antiquis sæpenumero observatum leges.

17 Motus terræ, fluviorū ostia terrā peremptionem injecta, quandoq; ita occludit & obstruit, ut particularia locorū diluvia, & urbium subversiones derepentē attulisse, historiis proditum sit.

18 In maritimis locis terræ motus pauciores quàm alibi sæviunt, quòd illic solū non ita excavatū sit, ob maris & aquarū incursum, fluctuumq; illisionē crebram.

19 Loca meridionalia, minùs quàm septentrionalia, terræ motui opportūa esse tradunt: propter calorem qui illic terræ poros aperit, & quicquid est ventorum:

vel

vel spirituum in ambientem exhaurit. Quod in borealibus contrario se habere modo, cum experientia docet ratio.

20 In montosis locis frequentius terrae agitatio timetur, quam in planis: quia sub his cavernae magnae & spirituosae plurimum latent.

21 Circa antrosa (ut sic dicam) loca, ad quae percumbit mare, tellus saepenumero intremiscit: quod mare spiritum molientem exitus, in sua penetralia remigrare cogit: qui postea viribus reparatis ad pulsandum & movendum fortior evadit.

22 Fortis & diuturnus motus, quia meatum terrae angustiam arguit, & spirituum multitudinem, necnon laterum terrae soliditatem & constantiam, idcirco tardè cessare consuevit.

23 Autumno & Vere, per quae tempora (ut monuimus) vigent fulmina, terras crebrius moveri, quam aestate & hyeme, docet experientia: praesertim, dum aestus imbrem sequitur, vel contra.

24 Motus terrae maximè fiunt matutini & vespertini, sed propinqua luce crebri. Interdiu, circa meridiem: in quo
sum-

summa aëris tranquillitas esse consuevit,
vel commotio maxima.

25 Quandoque in terræmotu accidit
aquarum ab impellenti spiritu inunda-
tio. Nonnunquam ignium eruptio, præ-
sertim si in locis sulphureis contingat:
unde multa ex terro vapore, cum homi-
nibus moriuntur animalia.

26 Tradit Seneca sexcentarum ovium
gregem motu terræ aliquando exanima-
tum fuisse: propterea quòd pestiferæ mul-
tæ qualitates sub terra latent, quæ unâ
cum spiritu per motum & hiatus foras
erumpunt, & aërem, nedum plantas &
aquas inficiunt.

27 Terræ agitatio ob adustionem de
motu natam, & terrestre nescio quid ad-
mistum, aquas erumpentes salvas ple-
rumque reddit.

28 Terræmotus exemplum & imaginē
habes in castaneis, quas si igni non aper-
to cortice admovebis, vaporem internū
à tenuante calore extimulatum, tunicae
illarum latera concutere, tandemq; im-
petu facto, perfringere, & cum prunis
cinerem ac ligna extra foculum longè
lateque

240 EPHEM-AER-CLAS. P.
lateque, projicere, observabis.

29 Loca palustria, terræ motui nihil aut
minimum obnoxia esse scribunt Philo-
sophi. Quod in celeberrimo illo Ephe-
sinae Dianæ templo, ducentis & viginti
annis, sumptu indicibili à tota Asia ex-
tracto, observatum leges. Nam in solo
palustri ne terræ motum sentiret, jacta
habuit fundamenta. Sed heus tu? homi-
num consilia fatalis ignis, jactura irre-
parabili evertit.

30 Halitus, aut si mavis, siccus vapor,
terræ motum committens, calidus valde
& rarus si fuerit: quandiu Sol materias
tenuans supra nos versabitur, quiescet:
per noctem, condensationis ratione va-
lidior insurget.

31 Multi contingunt terræ motus, qui
prius non desistunt, quàm ventus vehe-
mens & diuturnus emerferit: quibus co-
mites (ut diximus) sese plerunque dant
soni, ex constricta exhalatione, & varia
locorum habitudine, perhorrendi.

32 Post magnam terræ agitationem in-
gens hiatus quandoque remansit: osten-
dens quæ motus ipse sorbuit: aliàs com-
presso

TERREMOTVS NAT. 14

presso ore eadem occultans; solo ita inducto, ut nulla vestigia extent: urbibus plerunq; devoratis, & agrorum tractu omni exhausto.

33. Terra sursum solida, & internè excavata, motui admodum obnoxia esse censeretur: quia exhalationes occludit pertinacius, & in cavernis ardet diutius.

34. Insulas magno mari circumdatas, & multum ab arida remotas, trepidationi terræ minimùm opportūas esse exploratum est: quòd aqua exhalationes & spiritus ad motum ineptiores reddat.

35. Terra solida, limosa, tenax & argillosa, quia vacuum paucum habet, & agrè à se invicem divellit, rarò tremere consuevit.

36. Quum in unam partem totus se motus impellit, aut fluctus more, quædam fit volutatio, horrendum est valde & periculosum.

37. Terræmotus in compactiore loco & densiore contingens, eò quòd illinc difficulter erumpat tremefaciens spiritus, diutissimè durat, in solutiore & rariore, vaneſcit citius.

38. Terræmotus quandoq; domum solam, nonnunquam civitatem, aliquando totam provinciam evertit. Quia ob subterraneum halitum, de loco uno in alium detrusum, & ibi compressum, ubiq; esse non potest.

39. Subterraneus spirituum motus, terram quandoq; tantum agit, nonnunquam subvertit: aliquando aperit, & multis in locis perforat: aliàs vehit, impellit, deprimat & attollit. Quam diversitatem ex varia occultorum spirituum agitatione, & locorum natura emergere credibile est.

40. Tutissimi sunt Plinio adversus terræmotum omnem, ædificiorum fornices, anguli quoq; parietum, & postes alterno pulsu renitentes. Adhæc, parietes terreo latere facti: laxi, aut solidis lapidibus coagmentati, minus.

41. Contra terræmotum remedium præbent cloacæ, & specus creberrimi. Nam præconceptum spiritum exhalant, accedentibus multis ad eluviam cuniculis. Sed omnium præstantissimum propugnaculum, & præsentissima salus, est Dominus, qui

TERRÆ MOTVS NAT. 249
qui non dicam terram, sed nutu totam
tremefacit olympum.

SIGNA TEMPESTATIS
ab his qua in Cælo, Aere, & Terra
(nisi cæcis apparent.)

Tempestatis nomine hîc aliud nihil
accipies, quàm aëris, constitutione
ex aqua multa & vento valido: nive &
vento: vento & grandine: vento, fulgu-
re, tonitru & pluvia: duobus tribusve,
aut pluribus invicem complicatis: sed
nusquam sine vento. Quorum ratio, pro
partis anni, & cæli, soliq; statu, facile col-
ligetur. Nam peculiare suas habet com-
motiones anni quadrans, & terræ tractus
quilibet. Quanquam non sum nescius
pluviam simpliciter magnam, aut ventum
perstrenuum, nivemq; per se ingentem,
& cum procellis tonitrua, coruscationes
ac fulmina, quibusdam, etiam tempesta-
ris nomine includi. Sed hîc antiquorû, &
eruditorum, nō vulgi placita sequimur.

C O E L U M.

2 Si Solis radii, obscura se in nube recō-
dent, videbiturq; Sol ipse quasi divisus:

hinc, adfuturæ tempestatis prælagium
pro partis anni natura seriò colliges.

3. Solis radii nubem lividam, densam &
prægnantē veluti emulgentes, & quodā
modo sorbentes, asperam tempestatem
portendunt, pro partis anni, & regionis
natura.

4. Si cadentem Solem aut orientem, vi-
rescentes nubes, montis instar utrinque
obsidebunt: eritq; aspectus ejus quasi ru-
bricā maculatus: tempestatem non pro-
cul à besse scies.

5. Plumbeus circulus, vel luteus, laben-
tem Solem consectans, ventosam pluvii-
amq; aëris tempestatem denotat, in nu-
be, aut nebula visus, vehementem.

6. Luna in exortu suo cornua (ut sic di-
cam) candirubra crassa & obtusa, defra-
cta, gravidāq; nube porrigens, brevi hor-
rendam tempestatem, pro cœli & partis
anni natura, adfuturam minatur.

7. Si nebulā meridianā, obtegentur Lu-
næ cornua, tempestatem (si quidem Æ-
stas erit) significabunt: si Hyems, nivem
vel pluviam.

8. Luna dum mediam, aut alteram lu-
minis

minis

minis sui partem de fratre foeneratur, valde circulari, & obscura caligine suffusa apparens, tempestatum nuntia vulgò haberi solet.

9. Si Luna tertia tonabit, illo mense tempestas bis aderit, si quarta (pro partis anni modulo) fulgur, vel grando. Si flammea videbitur, invalescent venti.

10. Luna quarto die recta, Varroni magnam tempestatem in mari prælagit: nisi fortasse coronam circa se habebit, eamque sinceram. Nam tum ante plenilunium hyematuram asseverat.

11. Si stellarum fulgor de repente hebetabitur: neque alicunde nubes, aut caligo obviabit: nec Luna, ut talia fiant causam dabit: tempestati adventanti prospicere per commodum erit.

A E R.

12. Candidus in aëre circulus, serò ad occidentalem Horizontis tractum visus, levem significat opportuno tempore notis tempestatem.

13. Si manè, sero que nubes ad orientem & occidentem ignescunt, vel Auster Boream accersit: ex frequenti observatione

tempestas idoneis locis & temporibus portenditur.

14 Nubes ex purpureo, vel croceo liventes: gravidæ, densæ, & continuæ, tempestates sonoras parturiunt.

T E R R A.

15 Montium, absque manifesta causa auditus sonitus: & nemorum fragor, cœlique murmur, formidanda tempestatis præludia exhibent.

16 Ignes pallidi, & crepitanter: adhæ circumpositi hinc inde ellychniis fungi, idem ferè ob oculos ponunt.

17 Ignis, scintillas (ut sic dicam) expuens: & carbo vehementer candens, nec non favillam à se subinde excutiens: præterea, raris in foco ultrò concretescens, tempestuosos ventos in via esse nuntiant.

18 Si agrè lucebit foculus, & flamma obliquè, fluxuosèque agatur: adhæ lucernæ, candentes micæ elident: & oblis sponte adhærebunt carbones: ventosæ tempestatis & nimbiferæ, augurium esse reputabis.

19 Græves manè gregarum convenite si videris: vel unde migrarunt ilicò remigrare, hyema-

hyemalem tempestatem proximam esse
moneberis.

20 Si Anseres pro cibo & pastu invicem
pugnantes, in clagorem insolenter pro-
rumpent: aut Passerculus manè præter
consuetudinem immodicè pipillabit,
idem quod antea expectabis.

21 Nycticorax in caducis parietibus &
antiquis domorum testudinibus præter
consuetudinem (licet cœlum invitet)
delitescens, haud dubia adfuturæ tem-
pestatis prognostica ob oculos ponit.

22 Cornix præcipiti voce & incondita
cornicans, & Passer, vel avium quæ mi-
nùs albæ esse consueverunt alia quævis,
solitum colorem exuere visa, de priscorū
observationibus tempestatem immi-
nentem indicat.

23 Mergi, maria aut stagna fugientes, &
noctua serenante vespera, plus æquo
querula, præterea Corvi vocem captivam
resorbentes, ventosum imbrem & pro-
cellosum præsagiunt.

24 Corvi turmatim simul visitantes,
vocesque multas identidem mutantes
Insuper Graculi ab Austro gregatim,

volantes: & Pavonum insoliti clamores,
ad futuram tempestatem designant.

25 Boves præter modum famelicos in dex-
trum latus jacere si videbis, futuræ tem-
pestatis signa cum prædictis, illos & tue-
ri & augere conjectabis.

26 Boves & Buculae, sua stabula cum tristi
mugitu repetentes: adhuc, oves matuti-
nam Venerem promiscue exercentes,
tempestatis surgentis testimonia habent.

27 Lupus insolito more, solus ab aliis fre-
quenter, horrendumque ululans, & ru-
ficorum arationes parum consultus, adi-
ens, nihil diversum ab aliis significat.

28 Canes pedibus humum effodientes,
& fluviales Cancri terram (aquas exosi)
affectantes: Mures item præter solitum
sibilantes & gregatim ex suis cuniculis
exilientes, idem omnino concinunt.

29 Apes instante procella, aut tempe-
state, apprehensis pediculis lapillis sese
librare, ac graviores reddere, cum Plinio
sepenumero observavimus.

30 Apes sereno caelo haud ita procul a
suis apiariis flosculos decerpere si vide-
bis, & domi bona parte mellificio in-
cumbere,

DE SIGNIS TEMPEST.

ombere, luctantes cum pluviis ventos, tempestatesque sonoras præfagire existimabis.

31 Loligo volitans, & apparens: adhæc, Conchæ saxi adhærescentes: & Echini rebus solidis sese affigentes: præterea Ranæ ultra modum vocales, tempestatem venientem augurantur.

32 Sepiarum ossa in littoribus affatim natantia. Pulmones item marini solito numerosiores conspecta, idem quod prius indicant.

33 Trifolium contra tempestatem inhorrescere, & foliis veluti contractis rigere tradiderunt, observaruntque veteres.

34 Signa tempestatis alia (quæ sanè multa sunt) de pluviarum, ventorum, nivis, tonitruorum, & similium prognosticis (non neglecta ubique cœli, ac temporis, nec non locorum ratione) facile leviterque excipies. Nec te malè habebit,

si quàm plurimos Aphorismos ex

superioribus huc transferre, ex-

igente materia, nihil

erubuimus.

277
EPHEM. AER. CLAS. F.
COMETARVM, ET AERIS
ingentiarum impressionum
generatio.

COMETARVM, trajectionum & ignita-
rum aëris impressionum aliarum
causas, generationem, species, differen-
tias, magnitudines, numerum, figuras,
situm & portenta, hinc à me non expecta-
bis, qui illa de proprio opere, duobus li-
bris haud ita pridem, ingenuè (ut omnia)
tibi exhibui.

COMETARVM, ET TRA-
jectionum aliarumq; ignitarum aëris
impressionum signa.

SI in Solis, vel Lunæ eclipsi, & cōgressu
altiorum Planetarum, quos ponde-
rosos nuncupant: adhæc in anni Mathe-
maticè initiantis momento primo Mars
solus, vel cum eo Mercurius aut uterq;
simul, in idoneo signo & loco, præroga-
tivarum punctum omne tulerit, Come-
tam, vel illo trajectiones, aut aëris ignita
spectra alia, opportunis temporibus for-
midabis, ac expectabis: quemadmodum
postea docebit Cometographia.

2. Arboros

2. Arbores, quas Græci *καύματα* dixerunt, consequentibus annis, aut mensibus aliquot, longè latèq; per aërem grassari, crinitam stellam, aut pro ea volantia sidera, vel ignitum in aëre *φάρμα* quodpiam, nō secus portendant, quàm fontium & fluviorum subitæ insperatæq; , ac diuturnæ reliccationes.

3. Sol toto die ignitus, & dum occidit instar ardentium carbonum candēs, nec maculā ullam sereno cœlo præ se ferens, nocturnas trajectiones idoneo tempore promittit.

4. Si videbis primæ classis & nomenclaturæ sidera (maximè quæ Martiæ sunt naturæ, & Mercurialis) post serenos & insigniter calentes dies aliquot, rutilare, & veluti ignita jaculatione scintillare: aut diu rubicundum orbiculum circa se admittere, idem quod nunc nuper dictum est, in via esse experieris.

5. Signa alia, ne frequenti repetitione molestus habeat, de serenitatum Aphorismis seliges, præsertim sub finem Veris, & Æstate, necnon per Autumni initia: consentiente ubique cœli & soli natura.

DE PPHEN. AER. CLAS. P.
Reliqua de nostra Cometographia (ue
dixi) intellige.

**SIGNA FERTILITA-
tis & sterilitatis.**

Maximum & præcipuum sterilitatis
signum, imò verò causa potiùs, sunt
bella, per quorù deploratam licentiã, &
penè dixerim facalem tyrannidẽ, armẽta
arationi destinata passim abduci, horrea
compilari, granaria incendi, sementes e-
verti, & colonos partim trucidari, capti-
vos agi, nemo sine largo lacrymarum im-
bre, & suorum jactura irreparabili, non
audit, non videt, non experitur. Unde
arva, semente, colono, bove, & equo ara-
torio spoliata lugere, ociari, ac sterile-
re necesse est.

2. Cometes sub ingenti corpore dies
multos excandens, steriles agros, & in-
ania vota coloni, præter sævissima alia
portenta (ut alibi docemus) miseris mor-
talibus (ni Deus prospiciat) certò præ-
sagit. Si trajectiones multæ.

3 Si Ver, & Æstas humiditate superflua
madedunt: aut caligo vel pruina cum
Austis

DE SIO. FERT. ET STER. 85
Austis, pluribus diebus (dum omnis
parturit arbor, dum omnis floret ager)
invalescere deprehēdetur: fructuum in-
opiam illo anno, aut saltem corruptelam
validè formidabis.

4 Locustarum, Vermium, Erucarum, &
hujus picturæ Bacchi Cererisq; prædo-
num aliorū, ingens idoneis temporibus
facta irruptio, vitibus & terræ satis, nec-
non fructibus detrimentum portendit.

5 Nives permultæ anno quopiam è cælo
peropportunè descendentes, frugum ter-
ræ (modò cætera consenserint) copiam
(ut grandines inopiam) significant. Cæ-
terum author est Palladius, Ægyptios,
hoc modo proventum futuri cujusque
seminis experiri. Aream brevem loco
subacta & humido mense Junio exco-
lunt: & in ea divisis spatiis omnia frumē-
ti, vel leguminum semina dispergunt.
Deinde in ortu Caniculæ explorant, quæ
ab ipso sidere exusta fuerint, & quæ illæsa
custodiantur: hæc tutò servant & ferunt.
illa negligunt. Quia indicium noxæ, aut
beneficii, per annum futurum generi
unicuiq; sidus aridum præsentis exitio, vel
salute præmisit.

294 EPHEM. APR. CLAS. V

6 Sedulus observa cum se Nux plurima sylvis
Induet in florem, & ramos curvabit olentes.

Si superant fetus, pariter frumenta sequentur

Magnaq; cum magno veniet tritura calore.

At si luxuria foliorum exuberat umbra

Ne quicquam pingues paleae teret area culmos.

7 Roris & Nebularum inutilem lapsu,

præsertim quando prima foetuum terræ

edūter rudimenta. Aprili mense & Majo,

tam arboribus, quam cerealibus. & rori-

das herbas pascentibus animalibus, da-

maū dare: fidem hæctenus fecit experiē-

tia, omni testimonio maior.

8 Autumnus, propter arationem siccus,

& ob sementem serenus si fuerit: Adhæc,

dum floret seges, Ver mediocriter cali-

dum cerealium copiam expectabis.

9 Avium (ut sic dicam) greges relictis

insulis & nemoribus, agros, villas vel ur-

bes frequentare visi: & Graculi turmatim

sylvis valedicere itidem conspecti: steri-

lilitatem, ac triste nescio quid antiquis

semper indicârunt.

10 Vernos flores & fructus si uberiores

quam pro consuetudine & habitiores in-

zueberis: segetib. autumnalibusq; divitiis

detrimentum (nisi eum errorem Æstas

coxerit)

DE SIG. FERT. ET SY²R 256
coxerit) testari periculum erit.

11 Si quantum debent anno quopiam
adoleſcent Ferulae, ſuaq; ſemina, ut par
eſt, pleniffimè alent: fertilitatis reſtimo-
nium exhibebunt. Quod etiam noſtrates
Ruſtici geniffæ aſcribunt. Nec omittes ex
eorundem obſervatione, cum pluviola
fuerit Hyems, non tamen nimium exce-
dens, & Martius ſiccus, Aprilis pluviolus,
adhæc pars ea æſtatis ſicca, in qua fru-
mentum floret, fertilitatis ſignum erit.
Præterea, cum ea pars Autūni ſerena fue-
rit & ſicca, in qua ſemina ſparguntur.

12 Quando cunque animadvertes diu-
turnum, ſuperfluumque pluviarū, gela,
aut grandinis deſcentem, Verno tempo-
re præſertim.

Dum ſpicata ſeges florem molitur amenum,

Et nova de gravidis palmitibus gemma tumet.

Præterea Hyeme, dum adhuc eſt meſ-
ſis in herba, annonæ jaçturam graviter
formidabis. Maximè in hoc terræ tractu,
ubi ſiccitates (ut in totum dixerim) &
ſementibus, & corporibus meliores ac
ſalubriores eſſe deprehenduntur imbri-
bus, præſertim maximis.

13 Si

13 Si Lentiscus (ut cum Arato tradidit Theon) primos suos fructus (nam ter in anno parit) legitimos & bene nutritos dederit : sementem primam, bonam & latam significabit : si secundos, secundam, tertios, tertiam. Quod floribus Scillæ, vel (ut Herbulariorum vulgo placet) Squillæ nonnullis etiam tribuere visum fuit.

14 Tradit popularium philosophia quod fabarum fertilitas (fortasse quia ab humiditate multa manat) aliis leguminibus, atque adeo tritico, inopiam indicere plurimum solet. Idem sentiendum de Quercus & Ilicis fecunditate.

15 Annonæ proventui, infauistorum aduersorumque syderum exortus, & occasus, congressus item, & radiationes. stationi, plantationi, germinationi, ac florum productioni plerunque nocent.

16 Facta vindemia si imber post occasum Plejadum continget, præcox annus erit. Si verò simul cum occasu Plejadum imber ceciderit, serotinus fiet annus, auctor Didimus in Geoponicis. Cæterum Democritus & Apuleius ajunt talem futuram anni tempestatem, qualis erit dies
 Brumæ,

DE SIG. FERT. ET STER. 257

Drumæ, & menses tales, quales erunt duodecim ab illo: ut primus tribuatur Januario, alter Februario, & ita de cæteris.

17 Quibus annis in quercuū pomo vermis reperietur, caritatem & sterilitatem portendi, rusticorum philosophia affirmat. Si musca, bellum adfuturum. Si araneola, pestem significari. Cujus rei penes experientiam fides erit.

18 Infaustorum aduersantiumq; syderū in certis signis, exortus, & item occasus, congressus præterea cum maleficis Planetis, tam in satione, quàm plantatione facta, plerunq; nocuisse fertilitati observatum est. Quod ad maturationem ac repositionem etiam aptabis. Reliqua fertilitatis & sterilitatis prognostica tibi expediemus paulò post, quando de statu anni futuro verba facimus.

DE NVBIVM SIGNIFICATORIBUS, NATVRA, & prognosticis tempestatum ex solo colore illarum.

Quæcunque livida, fusca, subobscura, & ferruginea in aëre apparent, siue nubes, siue quid aliud fuerit: Saturni, vel ejus natura fixi alicujus sideris,

cum Sole aut alio quovis planeta emer-
gentis, labentisve picturam redolere, &
varia (quod ad cœli comotiones attinet)
pro locorum, & partium anni ratione,
necnon Saturni ad alias stellas configu-
ratione, statu & domicilio, variè pertien-
dere nescius non eris. Vere, & Autumno,
aëris obscuritatem, nimbos, grandinem,
frigus, pruina & ventos alicubi, alibi
tempestates ac nivem. Hyeme, pluviam,
nebulas, nivolos flatus, & gelu. Æstate,
imbres, & quandoque tonitrua. In qui-
bus tamen ventorum, & proximi Lunæ
schematismi, nec non eclipsium, & ma-
gnarum conjunctionum, ipsiusque qua-
drantis anni ratio, cum regionis natura,
diligenter habenda erit. Quod unum se-
quentibus etiam prudenter accommo-
dabis, ne sim reperendo molestus.

2 Quæ in aëre ex albo palleſcunt, aut ex
rubro albicant, ſive nubes, ſive quid
aliud Jovem parentem, vel ejus naturæ
fixam ſtellam exortam, aut ortui matuti-
no vel occaſui veſpertina in hoc Hori-
zonte admodum proximam agnoſcunt.
Sincerè albicantia, Venerem aut Lunam.

Pro-

Propterea Vere, & Autumno, pluvio-
las per intervalla mites: & si incrassescer
cœlum, repentinas pariunt: nonnun-
quam congelata (hic præsertim) aqua-
rum granula, & nives cum ventis non ad-
modum sibi constantibus, per exiguas. Æ-
state serenitates: quanquam Jupiter in
sua & Martis nube, tonare pronus est.
Hyeme verò, pluvias, frigora, nives, &
quandoq; grandinem, invitante anni &
cœli tempestate, plurimum effundunt.

3. Quæ rubra, fulva, vel ex his mixta ap-
parent, Martiam, & Solarem præfectu-
ram, vel fixarum sub his militantium vi-
res, per omnia æmulari censentur. Unde
Vere, & Autumno, ventos & (si gravidã
nubem secum habuerint) pluvias cum
tonitru subitas plerunq; minantur. Æ-
state, intolerabilem æstum, & (modò cœ-
tera consenserint) cum ventis & fulge-
ris tonitrua longè latèq; percrepantia.
Hyeme pluvias nunc ventosas, nunc nivo-
sas sed tamen mitiori frigore stipatas.

4. Quæ varium habent colorem & ima-
gines in aëre appingunt diversas, Mercu-
rium parentem, vel ejus sobolis fixã stel-

570 *EPHEM. MER. GLAS. V.*
lam unam aut plures agnoscere ferunt.
Quapropter Hyeme, Vere, Autumno,
& Æstate aërem nunc in has, modò in il-
las commotiones (pro varia cœli, soli,
& colorum natura) variè pulsant ac com-
movent. Quanquam ipsa picturatarum
nubium variegata diversitas, planetarũ
siderumq; aliorum mutua radiatione
aërem vaporosum confusè & permistim
agitantiũ vires testari satis potest. Cujus
artifices primarios, de vincente colore ex
jam dictis elicere, facilè admodum erit.

PROGNOSTICVM PER-
petuum de statu cujuscibet anni, ex solis
Januarii Calendis, authore Leopoldo Ais-
tracco, rerum cœli interprete
docto & prisco.

SI Calendæ Januarii, aut si mavis, pri-
mus dies, fuerint die Solis, vel Do-
minico, hyems erit bona, sed flatulenta,
Ver humidum, Æstas & Autumnus ven-
tosi: annona tolerabilis: pecora & mel,
vindemia, legumina & fructus hortorũ
periclitabuntur: morientur juvenes: in-
ter reges erunt discordiæ, atque atrociti-
a exercebuntur varia. 2 Si

2. Si die Lunæ, Hyems communiter se habebit, Ver temperatum erit, Æstas calida: diluvia alicubi erunt, & infirmitates, ex quibus morientur viles ac populares: surgent inter mulieres bella, magnarum mutationum initia, legebunt matronæ, interibunt Reges: ferro magna fiet strages, glaciale gelu multum erit, vindemia pauca, & apum mors.

3. Si die Martis, Hyems longa erit, nix multa, & pluvia diluvium minantes. Ver, & Æstas humiditate abundabunt: siccescet Autumnus, carum erit frumentum, cum pecorum repentino interitu: mel erit multum, ligna cara, incendia formidabuntur: pestis vigebit, lugmina erunt bona, fructus arborum peribunt, oleum abundabit, parca erit vindemia: morienturq; cum regibus ac potētibus mulieres.

4. Si die Mercurii, annona vilis erit: Vindemia fœcunda: Hyems calida ac prospera. Ver humidum & morbosum. Autumnus temperatus, pericula à ferro, olei copia, ventris & præcordiorum solutiones, morientur juvenes ac mulieres: in locis diversis erit fames, cum rumorū multiplici dispersione. § Si

5. Si die Jovis, Hyems tempestiva erit: Ver bonum, Æstas mala, Autumnus siccus, frumentum parcum, vindemia multa, lippitudo oculorum, infantes moriētur, movebuntur bella ac militum seditiones, terræmotus formidabuntur, impendebunt à Regibus pericula, rumores magni apud principes spargentur, eritq; oleum multum.

6. Si die Veneris, Hyems erit importuna & sicca, frugum copia, oculorū dolores, infantes moriētur, & grādo multa cadet.

7. Si die Saturni, aut Sabbati, Hyems erit ventosa, Ver vagum, Æstas varia, & assiduis tempestatib. agitata. Autumnus siccus, annona commoda, porcorum interitus, ligna cara: tertianæ multæ, cum variis hominū languoribus: senes moriētur: incendia erunt multa: fœnū multū, fructus pauci, & hominum interitus.

8. Nox Calendarum Januarii serena, hoc est, sine vento & pluvia, annum bonum significat. Si cum vento Orientali, moriētur pecora, cum Occidentali, Reges, cum Meridionali, erit mors multorum, cum Septentrionali, sterilitas.

P. R. Q.

PROGNOSTICA DE FUTURO ANNI STATU, ex Canicula exortu desumpta, ex Georgicis Diophras.

Caniculae exortus fit hoc tempore in Gallicano Horizonte nostro, circa 16. diem Julii. Observandum est autem, in quo signo Luna fuerit ex oriente illa.

1 In Ariete Luna degente, si Canicula exorietur, animalium gregatim pascentium perniciem portendet, cum pluviarum proventu, frumenti copia exigua, & olei fertilitate.

2 In Tauro, pluvias multas, grandines, rubiginem, & plagas varias.

3 In Geminis, frumenti & vini fertilitatem, omniumque fructuum: sed pestilens erit annus, rex peribit, & exercituum erunt motiones.

4 In Cancro siccitatem, cum frumenti penuria maxima.

5 In Leone, frumenti, vini ac olei ubertatem, & rerum aliarum pretium vile, sed orietur tumultus & caedes: contingent incurfus cum terramotu & inanitionibus.

6 In

6 In Virgine, imbrium multitudinem, & magnam rerum fertilitatem: quadrupedum erit vilitas, sed timendi erunt mulierum abortus.

7 In Libra, regis motum, quadrupedum vilitatem, populares tumultus, olei penuriam, frumenti corruptionem, vini copiam, & lignosorum fructuum abundantiam.

8 In Scorpione, sacerdotum tumultum, apum perniciem, & pestilentem aëris constitutionem.

9 In Sagittario, pluviolosum annum, sed fertilem, frumenti abundantiam, inter homines latitiam, & pecorum interitum, cum volucrum multitudine.

10 In Capricorno, motum exercitum, pluviarum copiam, frumenti, vini & olei fertilitatem, omniumque rerum pretium optimum.

11 In Aquario, Regis mortem, frumenti corruptionem, locustarum abundantiam & pluviarum paucitatem cum pestilentia.

12 In Piscibus, pluvias multas, volucrum interitum, cum vini & frumenti copia satis larga & laudabili: hominum tamen corpora morbi invadent. Haec-

13. Hactenus Diophanes. Restat paucis ostendere, quomodo prisci de sterilitate & fertilitate, seu de statu anni, quod ad annonam attinet, olim præfagiebant ex certorum siderum exortu & occasu: quibus positis manum (quod dicunt) de tabula ilico tollam: modo te istorum laborum meorum æquum censorem & candidum fautorem inuenero.

Si à die septimo Calend. Maij exortu Hyadum (vbi Varroni & Plinio Rubigalia celebrantur) ad quartum Calēd. eiusdem, Canis occasu (vbi Floralia) plenilunium olim incidebat noctibus serenis: & omni vento quiescente, quo tempore ros affatim solet cadere, fruges, & omnia quæ florebat lædi, certa experientia certum erat. Si à septimo die Iduum Maii, ad quattriduum post (exortu Vergiliarum, & Arcturi occasu, vbi Vinalia Varroni) idem contingebat, periculū viribus ac oleis imminebat. Quod ad quartum Nonas Iunii, Aquilæ exortu, &

M   deci.

decimum sextum Calend. Aug. Cani-
 cula emersu, etiam adaptabant. Hinc
 fortasse etiam dies illi & his proximi, di-
 uis Marco, Georgio, & Inventioni Cru-
 cis sacri, supersticiosa quadam gentilita-
 te etiam hodie popularibus timentur.
 Sed ea de re abũde philosophabimur in
 nostra Astrophania, quando hosce side-
 rum & aliorum exortus atque occasus
 ad nostra tempora, Gallicanumque Ho-
 rizontem reuocabimus, & conciliabi-
 mus.

HÆc, vt multa alia, tametsi ad Ephe-
 merides aeris parum pertinere vi-
 debuntur: nihilominus hic assuere con-
 silium fuit: amicis id ipsum quotidiano
 prope conuitio à me efflagitantibus ac
 postulantis. Quæ quantum veritati
 subscribant, tibi & tempori (cuius filia
 est veritas) examinandum, probandũq;
 relinquo. Ridebunt ridiculi, modeste
 ferent modesti, quibus nostram operã
 libenter impertimus. Vtut se res ha-
 bebit,

bebit, reiiciendum nunquam censui,
quod sedula antiquitas nobis quasi per
manus tradidit: quin potius candide ex-
cipiendum semper duxi, nepotibusque
nostris ceu hæreditarium legandum: vt
& posteris suis idem facere domestico
exemplo velint, & ex animo contendãt.
Hoc priscorum fuit consilium, hæc
summa erga nos diligentia, qui etsi for-
tasse parum eruditi censebuntur, non
minus tamen ingeniosos fuisse constat
(de rusticis loquor) in obseruando &
adnotando, quam in ratiocinando, &
philosophando summe acutos pleros-
que. Sed de rustica & populari
Astrologia hæcte-
nus.

F I N I S.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 20 horizontal lines across the page.

7
8

ULB Halle

3

004 331 80X

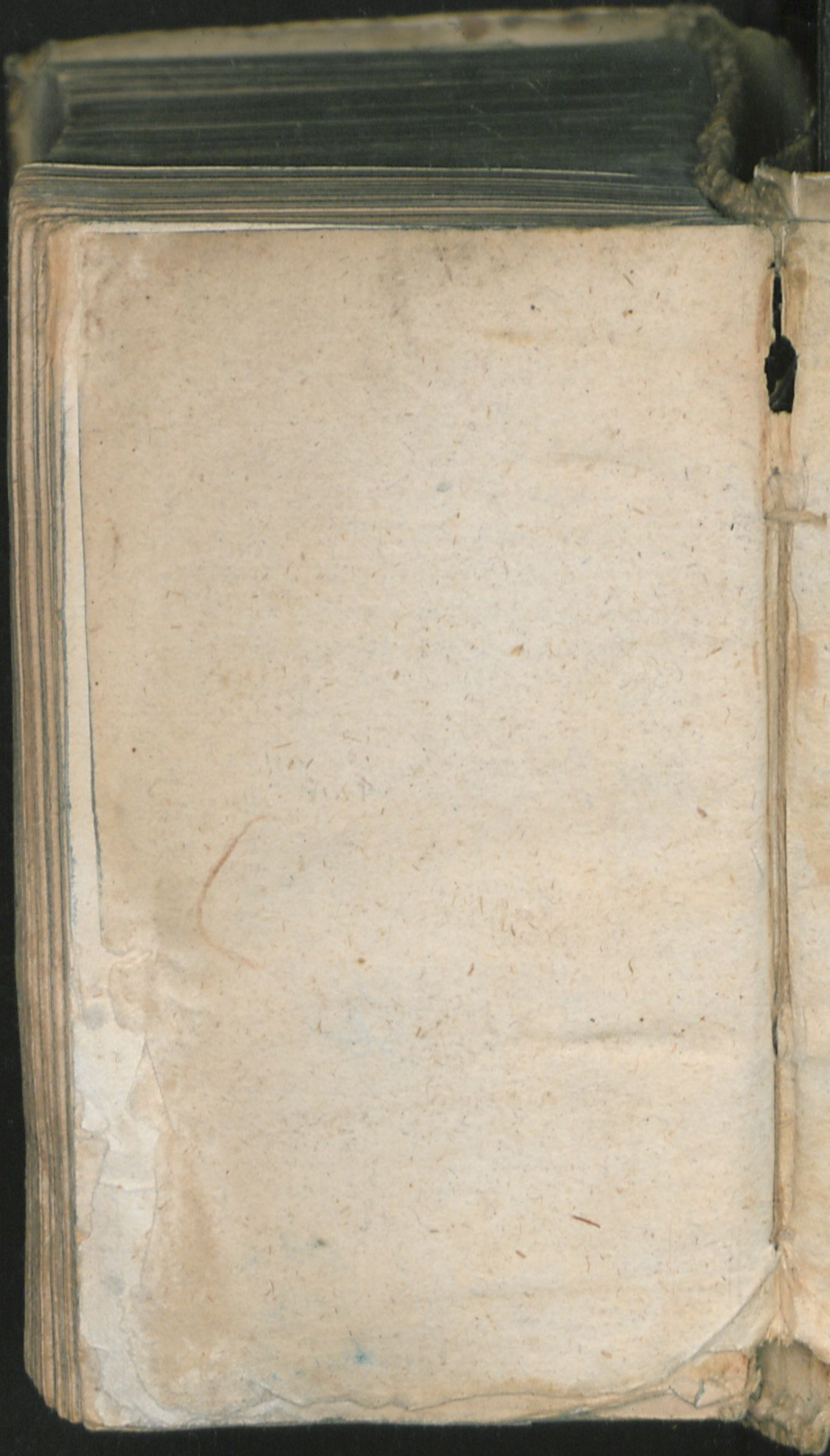

SB

A

VDA

7

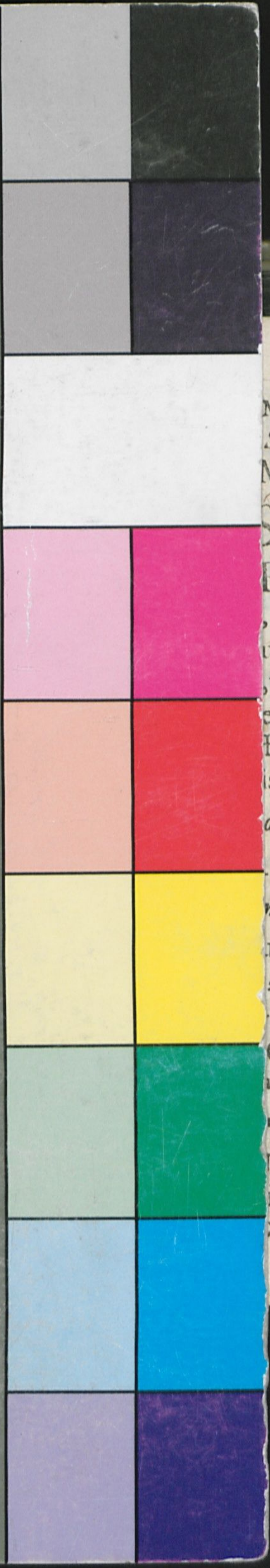

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

an 5

MANTIA,

Sive

Meteorologica.

S, LVNÆ,

RVM, CO-

VENTORVM,

uiarum, reliquorumque

vt & montium, vallium,

edum, volatilium, & pi-

ferentiis, figura, acci-

is, & effectis,

congesta

OGNOSTICA

ndis, verisq, exhibens:

um, agricolarum, nau-

, militum.

THORE

OMIZALDO

ano, Philosopho.

COFVRTI,

ib. Ioannis Bringeri

OC, XIII,

